

Programmabegroting 2025 Meerjarenraming 2026 - 2028

Raadsvoorstel

Raadsvergadering van :
(in te vullen door griffie)

Agendnummer :
(in te vullen door griffie)

Portefeuillehouder(s) : B. van den Belt

ONDERWERP

Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

SAMENVATTING

Vanuit de Gemeentewet hebben wij als taak om uw raad jaarlijks een ontwerp begroting aan te bieden. U dient deze begroting vervolgens vast te stellen en voor 15 november a.s. aan de provincie toe te sturen (Gemeentewet: artikelen 189,190 en 191).

Voorgesteld besluit

1. De Programmabegroting 2025-2028 vast te stellen.
 2. Voor het begrotingstekort 2025 een bedrag van € 2.400.000 te onttrekken uit de algemene reserve.
 3. Voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing de gemaakte keuzes uit de belastingvisie te verwerken in de tarieven.
 4. De totale verhoging van de tarieven voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing stapsgewijs in te voeren.
 5. Voor de stapsgewijze verhoging van de tarieven:
 - a. voor de afvalstoffenheffing een bedrag van € 561.000 te onttrekken uit de voorziening afvalstoffenheffing;
 - b. voor de riool- en waterzorgheffing een bedrag van € 715.000 te onttrekken uit de voorziening riolering en hiermee tijdelijk de door de raad vastgestelde ondergrens van € 1.000.000 voor de voorziening rioolheffing los te laten.
 6. De kosten voor de aanleg van kunstgrasveld Broekerland in 's-Heerenbroek te dekken door:
 - a. doorschuiven van de geplande top laagvervanging van Zalk veld 1 van 2025 naar 2026;
 - b. structurele aanwending van de vrijval van de exploitatievergoeding aan volleybalvereniging Reflex, na aftrek van de tijdelijke ingroei-subsidie aan Reflex voor sporthal Jan Ligthartstraat;
 - c. uitstel van de aanstelling van een coördinator sport en bewegen tot 2028;
 - d. een éénmalige bezuiniging op onderhoud sportaccommodaties;
 - e. aanwending van structureel € 25.000 uit de vrije beleidsruimte van de raad vanaf 2028.
-

Inleiding en kern van het vraagstuk

AANLEIDING

Op 20 juni 2024 is de Perspectiefnota 2025-2028 door uw raad vastgesteld als richtinggevend kader voor de Programmabegroting 2025-2028. Daarnaast heeft u op 12 juni uw opinie uitgesproken over de strategische opgaven die prioriteit krijgen, de handelingsperspectieven om tot een sluitend perspectief te komen en de bestedingsvoorstellen voor uitwerking van het MIK.

Wij leggen u een Programmabegroting 2025 voor die structureel sluitend is (een positief saldo van structurele baten en lasten) en waarin de belangrijkste voornemens zijn verwerkt. Hierbij hebben we uiteraard rekening gehouden met de uitkomsten van de opiniërende bespreking in uw raad. In de bestuurlijke toelichting en in de separate programma's komen we daar uitgebreid inhoudelijk en financieel op terug.

BESTUURLIJKE RELEVANTIE EN POLITIEKE DILEMMA'S

De programmabegroting kijkt vooruit naar 2025. De raad heeft hierin een kaderstellende en controlerende rol.

CENTRAAL DOEL (BEOOGD EFFECT)

Een gezonde financiële huishouding, ook op langere termijn.

Toelichting en argumentatie

KADERS

Gemeentewet: artikelen 189, 190 en 191.

ARGUMENTEN

1.1. In deze begroting zijn de belangrijkste voornemens verwerkt.

Kampen groeit en bloeit en we hebben als gemeente grote ambities. We kijken vooruit. We werken hard aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, onderwijs(huisvesting), zorg, duurzaamheid en bereikbaarheid. De twee afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd en veel projecten gestart, maar we zijn er nog niet. De opgaven vragen om stevige investeringen, waarbij onze focus steeds meer verschuift van plannen maken naar plannen uitvoeren. Deze begroting laat zien dat we hier in 2025 nog volop mee aan de slag gaan. Met behulp van de reflectie van uw raad op onze prioritering bij de Perspectiefnota 2025 is de Programmabegroting 2025 structureel sluitend, een positief saldo van structurele baten en lasten, en hebben we de belangrijkste voornemens verwerkt.

1.2. In deze begroting zijn de door u aangenomen moties bij de Perspectiefnota 2025 verwerkt.

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 heeft uw raad vijf moties aangenomen. De motie Woonraad heeft geen relatie met de Programmabegroting 2025 en handelen we buiten het proces van de begroting af. De andere moties hebben een relatie met de voorliggende begroting. Hieronder geven wij aan hoe wij uitwerking hebben gegeven aan deze moties.

- Motie Ikonenmuseum en motie Startkapitaal exploitatie Bovenkerk

Uw raad heeft bij deze twee moties de dekking aangegeven. De door u aangegeven dekking hebben we verwerkt in de programmabegroting.

- Motie Perspectief moderne bedrijvigheid

Uw raad heeft ons in deze motie opgeroepen om bij de programmabegroting te komen met voorstellen voor een actualisatie en versnelling van de routekaart ruimtelijke economie. Op 24 september hebben we uw raad een opinienota toegezonden waarin twee opties worden voorgelegd:

- optie A: een routekaart 2.0 waarin de planning is geactualiseerd en geoptimaliseerd en
- optie B: een routekaart 2.1 waarin de door de raad gevraagde versnelling is verwerkt met een plan van aanpak hoe dit te realiseren. Deze optie heeft onze voorkeur.

Vooruitlopend op de opiniërende bespreking in uw raad hebben wij onze voorkeursoptie verwerkt in de programmabegroting. Het gaat om eenmalig € 140.000 in 2025.

- Motie Kunstgrasveld sportpark Broekerland

Uw raad heeft ons opgeroepen op om in 's-Heerenbroek een nieuw kunstgrasveld aan te leggen. Volgens een richtlijn van VNG en NOC/NSF is in 's-Heerenbroek een tekort aan voetbalvelden. De aanleg van een kunstgrasvoetbalveld kost € 700.000 (inclusief BTW). Uw raad gaf ons de wijze van financieren:

- éénmalig € 25.000 in 2026 uit de begroting sportaccommodaties;
- éénmalig € 25.000 in 2027 uit de begroting in sportaccommodaties;
- structureel € 35.000 vanaf 2026 uit de begroting sportaccommodaties;
- structureel € 25.000 vanaf 2028 uit de vrije beleidsruimte van de Raad.

In dit raadsvoorstel geven wij (bij besluitpunt 6) aan hoe we uitwerking willen geven aan uw motie.

1.2. In deze begroting zijn de effecten van de 2^e bestuursrapportage 2024 en de meicirculaire 2024 verwerkt.

De meerjarige effecten uit de 2^e bestuursrapportage 2024 zijn meegenomen in het financiële kader van de begroting. De uitgebreide toelichting vindt u in de bestuursrapportage die uw raad tegelijk met deze begroting ontvangt. Daarnaast hebben we in de begroting de effecten van de meicirculaire voor 2025 en verder verwerkt. Op 2 juli 2024 is uw raad met een brief geïnformeerd over de effecten van de meicirculaire.

Het betekent ook dat de Programmabegroting 2025 volgens onze gebruikelijke werkwijze is gebaseerd op de meicirculaire. Bij de Programmabegroting 2024 zijn we hier eenmalig van afgeweken, omdat we toen te maken hadden met een uitzonderlijke situatie vanwege de effecten van de hoge inflatie en compensatie daarvan in de septembercirculaire. Het heeft onze voorkeur en ook die van onze toezichthouder om de begroting te baseren op de uitkomsten van de meicirculaire. De uitkomsten uit de septembercirculaire zijn over het algemeen te laat beschikbaar om in het begrotingsproces in te kunnen passen. Ons streven is om uw raad voorafgaand aan de behandeling van de begroting te informeren over de effecten van de septembercirculaire.

2.1. Deze onttrekking is nodig om het begrotingssaldo voor 2025 sluitend te krijgen.

Het begrotingsresultaat 2025 bestaat uit een incidentele en structurele component (respectievelijk € 4,7 miljoen negatief en € 2,3 miljoen positief). Om tot een sluitende begroting te komen, stellen we voor om voor € 2,4 miljoen een beroep te doen op de algemene reserve. De omvang van de algemene reserve (€ 40 miljoen) is voldoende groot om dit tekort voor 2025 op te vangen.

3.1. Deze toerekening is in lijn met de Belastingvisie.

In april 2024 heeft uw raad de Belastingvisie vastgesteld, waarbij besloten is om voor de lokale heffingen naar kostendekkende tarieven te gaan en te verkennen welke kosten uit algemene middelen aan de lokale heffingen toegerekend kunnen worden. Deze besluiten uit de Belastingvisie hebben we in de Programmabegroting 2025 verwerkt. Daarmee worden alle kosten die juridisch gezien aan de lokale heffingen toegerekend mogen worden in de toekomst daar ook daadwerkelijk aan toegerekend. In een aparte informatie-nota lichten we deze kostenrekening nader toe.

4.1. We dempen hiermee het effect van tariefstijging voor huishoudens.

Het werken met kostendekkende tarieven betekent dat er lokale heffingen zijn die meer stijgen dan de inflatiecorrectie. Om deze stijging van de tarieven voor onze inwoners te dempen, stellen we u voor om een stapsgewijze verhoging van de tarieven toe te passen. Concreet is ons voorstel om de tariefstijging voor 55% door te rekenen in 2025 (€ 38,88 riool- en waterzorgheffing en € 31,56 afvalstoffenheffing) en de overige 45% naar verwachting in 2026 door te rekenen. Afhankelijk van indexering en kostenontwikkeling kan het percentage voor 2026 hoger of lager uitvallen. De verwachte gemiddelde woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht) voor een eigenaar van een gemiddeld huishouden stijgen daarmee in 2025 van € 712 naar € 782. Hiermee blijft onze gemeente onder het landelijk gemiddelde van € 841 en het Overijssels gemiddelde van € 809 (peiljaar 2021).

4.2. Dit geeft tijd om na te denken over een regeling voor huishoudens die hierdoor in de financiële knel komen. Deze stapsgewijze verhoging van de tarieven stelt ons in de gelegenheid om komend jaar onderzoek te doen naar de effecten van de tariefsverhoging; voor huishoudens die in de financiële knel komen door deze tariefsverhoging wordt gezien of een (structurele) regeling opgezet kan worden. Overigens ondervinden huishoudens die in aanmerking komen voor kwijtschelding geen last van de tariefsverhoging.

5.1. Hiermee maken we demping van de tarieven mogelijk.

Bij de vaststelling van het Programma voor Klimaatadaptatie, Riolering en Water 2023-2027 (PKRW) heeft uw raad de ondergrens van de voorziening riolering vastgesteld op €1 miljoen. Deze ondergrens functioneert als buffer zodat we bij financiële tegenvallers de voorziening in kunnen zetten om te verrekenen met het exploitatieresultaat. Zo zorgen we ervoor dat het tarief voor riool- en waterzorgheffing minder schommelt. Omdat het tarief voor riool- en waterzorgheffing dit jaar stijgt, stellen we uw raad voor om deze ondergrens tijdelijk los te laten. Bij de jaarrekening wordt duidelijk wat de exacte stand van de voorziening is.

6.1. Om de aanleg mogelijk te maken, zijn ombuigingen binnen programma 5 (onderdeel sport) nodig.

Binnen programma 5 (onderdeel sport) hebben we de volgende ombuigingen gevonden:

- naar ons huidige inzicht kunnen we de vervanging van Zalk veld 1 een jaar doorschuiven. Hiermee komt in 2026 € 62.000 aan kapitaallasten vrij.
- volleybalvereniging Reflex krijgt jaarlijks een exploitatievergoeding voor de Reflexhal. Deze vergoeding vervalt als Reflex verhuist naar sporthal Jan Ligthartstraat. Hiermee komt in de begroting € 40.000 per jaar vrij. Hier staat tegenover dat Reflex in de eerste jaren een ingroeisubsidie voor de Jan Ligthartstraat krijgt. Op 1 oktober hebben we u hierover met een informatienota geïnformeerd. Het saldo kunnen we structureel aanwenden voor de financiering van het nieuwe kunstgrasveld in 's-Heerenbroek.
- wij willen meer aandacht besteden aan een gezonde leefstijl. Wij hebben budget om hiervoor een extra medewerker aan te stellen (een coördinator sport en preventie). Wij wachten met de aanstelling tot 2028.
- de resterende dekking halen wij uit een bezuiniging op het onderhoud van onze sportaccommodaties.

Onderstaande tabel laat zien hoe ons dekkingsvoorstel er concreet uit ziet.

Dekkingsvoorstel:

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030 e.v.
Verplaatsen kunstgrasveld Zalk van 2025 naar 2026	-62.000				
Saldo Reflex		-23.000	-28.000	-33.000	-38.000
Uitstel medewerker Sport & preventie		-25.000			
Eénmalig bezuiniging onderhoud		-14.000	-9.000	-4.000	
Vrije beleidsruimte Raad			-25.000	-25.000	-25.000
Totaal	-62.000	-62.000	-62.000	-62.000	-62.000

In de bestuurlijke samenvatting bij de programmabegroting kunt u de nadere onderbouwing vinden bij de beslispunten.

KANTTEKENINGEN EN RISICOBEHEERSING

1.1. De begroting voor 2025 is sluitend; in de meerjarenraming 2026-2028 is sprake van forse tekorten.

Ons college staat voor een gezonde financiële huishouding. Het vertrekpunt van de financiële positie van onze gemeente is weliswaar robuust, maar net als alle andere gemeenten weten we dat we vanaf 2026 fors minder geld krijgen van het Rijk. De begroting 2025 sluit weliswaar met een structureel positief saldo van € 2,3 miljoen, maar voor de jaren daarna is het structureel saldo negatief. De beschikbare middelen (en capaciteit) zijn niet toereikend om al onze ambities en investeringen in de grote opgaven in ons meerjarenperspectief te verwerken en tegelijkertijd een gezonde financiële positie te behouden.

Om financieel gezond te blijven en ruimte te houden om te kunnen blijven investeren in onszelf als groeigemeente, moeten we de balans opmaken en passende keuzes maken. Om deze keuzes weloverwogen te kunnen maken, gaan we komende maanden een plan opstellen om onze financiële toekomst over een langere periode inzichtelijk te krijgen en te beheren. In dit kader heeft uw raad in september 2024 ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'toekomstbestendig meerjarig financieel perspectief'. Het plan helpt ons om vooruit te kijken, zodat we nu al kunnen anticiperen op de toekomstige uitdagingen. Ook helpt het ons om onze inwoners en partners goed uit te leggen hoe en waarom we bepaalde beslissingen nemen en welke gevolgen dit heeft. Bij de Perspectiefnota 2026 leggen we uw raad verschillende financiële opties voor op basis waarvan u een keuze kunt maken.

3.1. De lokale lastendruk stijgt hierdoor meer dan de inflatie.

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Samen durven doen' is in relatie tot de gemeentelijke belastingen opgenomen dat we rekening houden met de belastingdruk. De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan de inflatie. Daarbij houden we onze tarieven voor de afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing en dergelijke kostendekkend. Deze uitgangspunten hebben we overgenomen in de Belastingvisie. Bij de uitwerking van de Belastingvisie hebben we reeds geconstateerd dat een aantal belastingen nog niet 100% kostendekkend is, terwijl dit een (bestaand) uitgangspunt is. Bij argumenten 4.1. en 4.2. lichten we toe hoe we met de stijgende lastendruk om willen gaan.

6.1. De voorgestelde ombuigingen brengen risico's met zich mee.

- Voor het krediet van € 700.000 (inclusief BTW) kunnen wij een kunstgrasveld aanleggen. Daarin zit geen ruimte voor eventueel bijkomende kosten. De locatie voor het nieuwe kunstgrasveld in 's-Heerenbroek is nog niet bekend. Mogelijk moeten wij nog grond aankopen.
- In december laten wij Zalk veld 1 weer keuren. Als het veld wordt afgekeurd, is doorschuiven van de topaagvervangende naar 2026 geen mogelijkheid. Dan moeten we zoeken naar een alternatieve dekking van de éénmalige lasten in 2026.

Indien zich risico's voordoen, dan informeren wij uw raad hierover.

In de bestuurlijke samenvatting en in paragraaf 2. Weerstandvermogen en risicobeheersing van de programmabegroting gaan we nader in op kanttekeningen en risicobeheersing.

PARTICIPATIE

--

KOSTEN, BATEN, DEKKING

In de programmabegroting is opgenomen welke ambities wij voor 2025 hebben en wat deze kosten.

Het vervolg

Uitvoering en vervolgbesluiten

In de programmabegroting zijn de ambities opgenomen waar wij in 2025 uitvoering aan willen geven. Na vaststelling van de begroting door uw raad kan in 2025 de uitvoering van deze ambities voortgezet dan wel gestart worden. Vooruitlopend op besluitvorming in uw raad vindt op 23 oktober een technische informatieavond plaats. U kunt dan uw technische vragen over de programmabegroting stellen.

In september 2024 heeft uw raad ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'toekomstbestendig meerjarig financieel perspectief'. In dit kader komen wij bij de Perspectiefnota 2026 met voorstellen die helpen om onze

ambities en investeringen in de grote opgaven te realiseren en om tegelijkertijd te borgen dat we dat op een financieel verantwoorde manier doen.

Voor de bestedingsvoorstellen voor uitwerking van het MIK (erfgoed, energiebedrijf en ontwikkelfonds transitiefonds economie) krijgt u komende periode nog separate voorstellen voorgelegd.

Communicatie

Na vaststelling van de begroting door de raad worden de definitieve Begroting in één oogopslag en de begroting in begrijpelijke taal gepubliceerd via onze eigen kanalen en in De Brug.

Evaluatie

In oktober 2024 neemt uw raad naar verwachting een besluit om de P&C cyclus en de financiële verordening op een aantal punten aan te passen. Eén van de voorgestelde aanpassingen is om vanaf 2025 van twee naar één bestuursrapportage te gaan. Indien uw raad instemt met het aanpassen van de financiële verordening, geven wij u in 2025 met één bestuursrapportage na een half jaar inzicht in de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen met betrekking tot de Programmabegroting.

In de Jaarstukken 2025 laten we zien welke ambities in 2025 zijn gerealiseerd en wat deze hebben gekost.

Bijlagen

Boekwerk Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

Kampen, 07 oktober 2024

Burgemeester en wethouders van Kampen,
de secretaris,

N.J. Middelbos

de burgemeester,

S. de Rouwe

Agendanummer: 7

Portefeuillehouder: B. van den Belt

Onderwerp: Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

De Raad van de gemeente Kampen,

gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 7 oktober 2024;

gelet op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet.

besluit:

1. De Programmabegroting 2025-2028 vast te stellen.
2. Voor het begrotingstekort 2025 een bedrag van € 2.400.000 te onttrekken uit de algemene reserve.
3. Voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing de gemaakte keuzes uit de belastingvisie te verwerken in de tarieven.
4. De totale verhoging van de tarieven voor de afvalstoffenheffing en de riool- en waterzorgheffing stapsgewijs in te voeren.
5. Voor de stapsgewijze verhoging van de tarieven:
 - a. voor de afvalstoffenheffing een bedrag van € 561.000 te onttrekken uit de voorziening afvalstoffenheffing;
 - b. voor de riool- en waterzorgheffing een bedrag van € 715.000 te onttrekken uit de voorziening riolering en hiermee tijdelijk de door de raad vastgestelde ondergrens van € 1.000.000 voor de voorziening rioolheffing los te laten.
6. De kosten voor de aanleg van kunstgrasveld Broekerland in 's-Heerenbroek te dekken door:
 - a. doorschuiven van de geplande toplaagvervanging van Zalk veld 1 van 2025 naar 2026;
 - b. structurele aanwending van de vrijval van de exploitatievergoeding aan volleybalvereniging Reflex, na aftrek van de tijdelijke ingroei-subsidie aan Reflex voor sporthal Jan Ligthartstraat;
 - c. uitstel van de aanstelling van een coördinator sport en bewegen tot 2028;
 - d. een éénmalige bezuiniging op onderhoud sportaccommodaties;
 - e. aanwending van structureel € 25.000 uit de vrije beleidsruimte van de raad vanaf 2028.

Kampen, 13 november 2024

De Raad van de gemeente Kampen,

M.E. Veldhoen, griffier

S. de Rouwe, voorzitter

Inhoudsopgave

Bestuurlijke Toelichting	3
Begrotingsuitgangspunten	10
Programma's en Totaaloverzicht programmabegroting	12
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	13
Programma 1 Veiligheid	16
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	18
Programma 3 Economie	20
Programma 4 Onderwijs	23
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	25
Programma 6 Sociaal domein	29
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	34
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	37
Algemene dekkingsmiddelen	40
Overhead	43
Vennootschapsbelasting	44
Reserves	45
Paragraaf 1 Lokale heffingen	47
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	55
Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen	66
Paragraaf 4 Financiering	71
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	73
Paragraaf 6 Verbonden partijen	76
Paragraaf 7 Gemeentelijk grondbeleid	96
Paragraaf 8 Wet Open Overheid	104
Bijlage A Strategische opgave(n) opgenomen in begroting 2025-2028	106
Bijlage B Strategische opgave(n) niet opgenomen in begroting 2025-2028	108
Bijlage C Beleidsindicatoren/kengetallen	109
Bijlage D Specificatie van reserves en voorzieningen	112
Bijlage E Overzicht EMU-saldo	114
Bijlage F Overzicht van investeringen	115
Bijlage G Strategische investering agenda	117
Bijlage H Overzicht programma's en taakvelden	118

Bestuurlijke toelichting

Kernboodschap

Kampen groeit en bloeit en we hebben als gemeente grote ambities. We kijken vooruit. We werken hard aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, onderwijs(huisvesting), zorg, duurzaamheid en bereikbaarheid. De twee afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd en veel projecten gestart, maar we zijn er nog niet. De opgaven vragen om stevige investeringen, waarbij onze focus steeds meer verschuift van plannen maken naar plannen uitvoeren. Deze begroting laat zien dat we hier in 2025 volop mee aan de slag gaan.

Het vertrekpunt van de financiële positie van onze gemeente is robuust, maar net als alle andere gemeenten weten we ook dat we vanaf 2026 fors minder geld krijgen van het Rijk. Daarmee is het duidelijk dat we keuzes moeten maken. De beschikbare middelen (en capaciteit) zijn niet toereikend om al onze ambities en investeringen in de grote opgaven in ons meerjarenperspectief te verwerken en tegelijkertijd een gezonde financiële positie te behouden. Met behulp van de reflectie van uw raad op onze prioritering bij de Perspectiefnota 2025 is de Programmabegroting 2025 structureel sluitend, een positief saldo van structurele baten en lasten, en hebben we de belangrijkste voornemens verwerkt.

Om financieel gezond te blijven en ruimte te houden om te kunnen blijven investeren in onszelf als groeigemeente, moeten we de balans opmaken en passende keuzes maken. Om deze keuzes weloverwogen te kunnen maken, gaan we komende maanden een plan opstellen om onze financiële toekomst over een langere periode inzichtelijk te krijgen en te beheren. Dit plan helpt ons om vooruit te kijken, zodat we nu al kunnen anticiperen op de toekomstige uitdagingen. Ook helpt het ons om onze inwoners en partners goed uit te leggen hoe en waarom we bepaalde beslissingen nemen en welke gevolgen dit heeft. Bij de Perspectiefnota 2026 leggen we uw raad verschillende financiële opties voor op basis waarvan u een keuze kunt maken.

1. Bestuurlijke samenvatting

1.1. Inleiding

Bij het bespreken van deze Programmabegroting in uw raad zijn we ruim halverwege onze bestuursperiode. De afgelopen twee jaar hebben we flinke investeringen gedaan en veel van onze ambities kunnen starten en realiseren. Tegelijkertijd zijn we er nog niet. We hebben immers te maken met grote, complexe opgaven en verantwoordelijkheden die om een zorgvuldige afweging vragen en niet binnen één bestuursperiode zijn gerealiseerd. Denk hierbij aan de verschillende woningbouwlocaties in de bestaande bebouwde omgeving, de gebiedsontwikkeling Reevedelta, de energietransitie, het versnellen van verduurzaming, de versterking van de lokale én regionale economie en het laten opgroeien van kinderen in een kansrijke omgeving.

In ons coalitieakkoord 'Samen durven doen' hebben we aangegeven dat de betrokkenheid van uw raad, de samenleving en andere partners voor het realiseren van onze ambities van groot belang is. Om halverwege onze bestuursperiode de balans op te maken, hebben we dit voorjaar gesprekken gevoerd met de (meeste) raadsfracties, de samenleving en de ambtelijke organisatie. In deze gesprekken stonden samen werken aan de gemeente Kampen volgens de vijf uitgangspunten uit het coalitieakkoord centraal: zelfbewust, voor iedereen, in verbinding, uitnodigend en koersvast en toekomstbestendig. De gesprekken in het kader van deze tussentijdse beschouwing gingen vooral over de manier waarop we met elkaar samenwerken en de resultaten die tot dusver zijn behaald. We verwachten u de uitkomsten van de tussentijdse beschouwing voorafgaand aan de behandeling van de Programmabegroting in uw raad aan te kunnen bieden, zodat u de uitkomsten bij de behandeling kunt betrekken.

Naast tussentijds de balans opmaken wat we inmiddels hebben gerealiseerd, blijven we ook vooruitkijken. We werken met de strategische agenda en strategische opgaven toe naar de realisatie van Koers Kampen 2040. De opgaven zijn fors en vragen om stevige investeringen die niet altijd op korte termijn (financieel) renderen. Het ongeremd doorstapelen van nieuwe investeringen is bovendien niet reëel vanuit zowel financieel als organisatorisch perspectief. Het vinden van een gezonde en passende balans tussen de groei, de investeringen en een gezond meerjarenperspectief vraagt daarom om een sterk politiek bestuurlijk samenspel. Wij ervaren een constructieve samenwerking met uw raad in het aanpakken van de uitdagingen waar we als gemeente voor staan. Bij de Perspectiefnota 2026 komen wij met voorstellen (de uitwerking van de handelingsperspectieven) die helpen de geformuleerde ambities te realiseren en om tegelijkertijd te borgen dat we dat op een financieel verantwoorde manier doen. In dit kader heeft uw raad in september 2024 ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'toekomstbestendig meerjarig financieel perspectief'.

Strategische investeringsagenda en niet verwerkte voornemens

Om de gevolgen van de grote opgaven goed te overzien en verder te kijken dan vier jaar, hebben we in de lopende programmabegroting voor het eerst een strategische investeringsagenda opgenomen. In de strategische investeringsagenda hebben we onderwerpen opgenomen die in de toekomst op ons afkomen. Dat betekent dat er over de onderwerpen die hierop staan nog geen besluiten zijn genomen door ons college en uw raad. U kunt de investeringsagenda (bijlage A) voornamelijk zien als een overzicht dat u inzicht geeft.

In de voorliggende Programmabegroting zijn de belangrijkste voornemens verwerkt. Dit zijn de voornemens die geen uitstel dulden. Bij de Perspectiefnota 2025 hebben we aangegeven het belangrijk te vinden om uw raad mee te nemen in het totaal aantal voornemens dat nodig is om onze ambities te realiseren. In bijlage B hebben we daarom ook de voornemens opgenomen die zeker ook nodig zijn om onze ambities te realiseren, maar die we gelet op de financiële krapte niet hebben verwerkt in het financieel kader.

Van programmabegroting naar opgavenbegroting

Net als u willen wij de grote vraagstukken in verbinding met de samenleving oppakken. Alle inspanningen die we met onze inwoners doen, dragen bij aan een toekomstbestendige gemeente waarbij het welbevinden van de inwoners centraal staat. Om hier in onze bestuursperiode aan bij te dragen, hebben we (voor het eerst in de Perspectiefnota 2024) strategische opgaven geformuleerd waar we als gemeente aan werken.

Eerder hebben we bij uw raad aangegeven dat wij in navolging van de Perspectiefnota toe willen werken naar een andere indeling van de begroting, door deze meer op te bouwen aan de hand van de strategische opgaven. In deze Programmabegroting hanteren we de programma-indeling, zoals die door uw raad is vastgelegd in de financiële verordening. Naast deze Programmabegroting, ontvangt uw raad binnenkort separaat nog een aanzet voor de opgavenbegroting. Hierin komen we ook met een uitwerking van doelstellingen per strategische opgave en een indicatieve planning. We zullen met de auditcommissie van uw raad deze werkwijze en de wensen van uw raad met betrekking tot de opzet van de programmabegroting bespreken.

1.2. Financiën

Het vertrekpunt voor de begroting 2025-2028 is de Perspectiefnota 2025, waarin zijn verwerkt:

- De voornemens die nodig zijn om onze ambities te realiseren en die wat ons betreft geen uitstel dulden;
- Een aanname van de uitkomsten uit de Voorjaarsnota van het Rijk;
- Een inschatting van de autonome ontwikkelingen;
- De uitkomsten van de 1e Bestuursrapportage 2024.

Over de uitkomsten van meicirculaire 2024 en de effecten daarvan op de begroting 2025 en meerjarenraming hebben wij uw raad op 2 juli 2024 geïnformeerd. Op basis van deze en andere ontwikkelingen en de input van uw raad hebben diverse bijstellingen plaatsgevonden die hebben geleid tot een sluitende begroting voor 2025.

De Programmabegroting 2025 hebben we in tegenstelling tot de Programmabegroting 2024 gebaseerd op de meicirculaire van het gemeentefonds. In 2024 hadden we te maken met een uitzonderlijke situatie vanwege de effecten van de hoge inflatie en compensatie daarvan in de septembercirculaire. Het heeft onze voorkeur en ook die van onze toezichthouder om de begroting te baseren op de uitkomsten van de meicirculaire. De uitkomsten uit de septembercirculaire zijn over het algemeen te laat beschikbaar om in het begrotingsproces in te kunnen passen. Ons streven is om uw raad voorafgaand aan de behandeling van de begroting te informeren over de effecten van de septembercirculaire.

Tabel 1 laat zien dat de begroting voor het jaar 2025 sluitend is. Dit is mede tot stand gebracht door de inzet van € 2,4 miljoen uit de algemene reserve. Verderop lichten we dit nader toe. Vanaf 2026 is geen sprake van een sluitende begroting. De oorzaak hiervoor is dat het Rijk de eerder voorgenomen korting op het gemeentefonds slechts gedeeltelijk heeft teruggedraaid.

Tabel 1: Ontwikkeling financieel kader

Ontwikkeling Financieel kader van Perspectiefnota naar Begroting					
nr	bedragen van € 1.000	2025	2026	2027	2028
	Saldo perspectiefnota 2025	-3.063	-6.846	-4.444	-3.800
1	Aanvullende autonome ontwikkelingen	1.008	251	841	-1.471
2	Aanpassing strategische opgaven	260	252	1.362	1.300
3	Structurele effecten van 2e bestuursrapportage	-610	-610	-610	-610
	Saldo begroting	-2.405	-6.953	-2.851	-4.581
4	Mutaties algemene reserve	2.405		-	-
	Begrotingsresultaat	-0	-6.953	-2.851	-4.581

1. Aanvullende autonome ontwikkelingen

Deze categorie bestaat uit aanvullingen en bijstellingen op de autonome ontwikkelingen, zoals we die in de Perspectiefnota 2025 hebben verwerkt. Een belangrijk onderdeel daarin is de aanpassing van de loon- en prijsstijgingen. Voor inzicht in de omvang van de loon- en prijsstijgingen verwijzen we naar tabel 3.

Onder de autonome ontwikkelingen hebben we ook de uitkomsten van de meicirculaire verwerkt en het netto-effect daarvan op de uitkomst van de Perspectiefnota 2025. Het zwaartepunt van de negatieve effecten van de uitwerking van de meicirculaire 2024 valt in 2028. Om daar inzicht in te krijgen, hebben wij in onderstaande tabel 2 dit effect in beeld gebracht. Verder hebben we onder de baten de hogere opbrengst OZB opgenomen. Deze hogere opbrengst is het gevolg van de toename van 250 woningen per jaar en een gemiddelde WOZ-waarde van € 353.000 per woning. Daarnaast zijn er hogere opbrengsten van de afvalstoffenheffing en rioolheffing als gevolg van het besluit Belastingvisie deze kostendekkend te maken en de opbrengsten van aanvullende kostentoerekening aan deze twee heffingen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting die verder op in dit hoofdstuk volgt.

Tabel 2: Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds

		2025	2026	2027	2028
nr	bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
1	Meicirculaire 2024 (uitkomst)	130.415	127.894	132.908	136.400
2	In begroting en meerjarenraming verwerkt	132.236	126.040	131.313	131.313
	Verschil tov begroting en meerjarenraming	-1.821	1.854	1.595	5.087
3	IN PPN 2025 verwerkt	-1.900	2.100	2.400	7.109
	Invloed op resultaat PPN en begroting	79	-246	-805	-2.022

Loon- en prijsontwikkelingen

De inflatie en als gevolg daarvan ook de CAO-stijgingen zijn een belangrijk thema in de begroting. Het bepalen van een reëel inflatiepercentage is niet eenvoudig. We zijn genooddacht om in te schatten hoe de inflatie zich in de toekomst ontwikkelt. Om houvast te hebben, maken we gebruik van de indexpercentages Centraal Economisch Plan 2024 (CEP24) zoals die in de meicirculaire 2024 zijn opgenomen.

De in de Perspectiefnota 2025 ingeschatte stelposten voor loon- en prijsontwikkeling hebben we kunnen bijstellen, zoals in onderstaande tabel 3 (regel 4) is weergegeven. Voor 2025 hebben we nog een beperkt budget beschikbaar om loon- en prijsstijgingen op te vangen.

Tabel 3: Omvang stelpost loon- en prijsontwikkelingen

Stelpost Loon- en prijsontwikkeling					
nr	bedragen x € 1.000	2025	2026	2027	2028
1	Totaal loon- en prijsstijging 2025-2028	5.691	9.428	13.509	17.481
2	In programma's opgenomen	5.386	5.386	5.386	5.386
	Nog beschikbaar	305	4.041	8.123	12.095

Lokale heffingen

In de Perspectiefnota 2025 hebben we gerekend met een indexatie van 3,45% op de lokale heffingen. Daarnaast heeft uw raad in april 2024 de Belastingvisie & Nota Tarieven en belastingen 2025-2028 vastgesteld. Daarmee heeft u ook een standpunt ingenomen met het kostendekkend maken van tarieven en heffingen. Met beide elementen hebben we bij de bepaling van de tarieven en heffingen rekening gehouden.

Voor de afvalstoffenheffing en riool- en waterzorgheffing betekent dit dat we de daadwerkelijk gemaakte kosten in rekening gaan brengen en deze niet langer gedekt worden vanuit de algemene middelen. Deze keuze zorgt voor een verhoging van deze belastingen in 2025 en daarmee een verhoging van de woonlasten ten opzichte van vorig jaar. Om deze verhoging te dempen, passen we een stapsgewijze verhoging van de tarieven toe. Van de tariefstijging rekenen we 55% door in 2025 (€ 38,88 riool- en waterzorgheffing en € 31,56 afvalstoffenheffing) en de overige 45% naar verwachting in 2026. Afhankelijk van indexering en kostenontwikkeling kan het percentage voor 2026 hoger of lager uitvallen. De verwachte gemiddelde woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolrecht) voor een eigenaar van een gemiddeld huishouden stijgen daarmee in 2025 van € 712 naar € 782. Hiermee blijft onze gemeente onder het landelijk gemiddelde van € 841 en het Overijssels gemiddelde van € 809 (peiljaar 2021).

1. Uitvoering investeringen

In de Perspectiefnota 2025 hebben we rekening gehouden met een vertraging in de uitvoering van de investeringsagenda. Deze vertraging in de uitvoering treft niet alleen nieuwe investeringen, maar ook eerder voorgenomen investeringen. Dit leidt tot verschuivingen van kapitaallasten in de tijd.

De uitvoering van de investeringsagenda in de afgelopen jaren en een externe benchmark laten zien dat een realisatiegraad van 65% haalbaar zou kunnen zijn. Het niet volledig kunnen realiseren van de investeringsagenda wordt veroorzaakt door oorzaken van buitenaf en capaciteitsproblemen. In deze Programmabegroting hebben we voor voorgenomen en nieuwe investeringen (met uitzondering van vervangingsinvesteringen materieel) rekening gehouden met een realisatiegraad van 65%. Een overzicht van de opgenomen investeringen 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 vindt u in bijlage G.

2. Aanpassing strategische opgaven

In de Perspectiefnota 2025 hebben we uw raad de uitwerking in beleid en financiën laten zien van de strategische opgaven. Bij de behandeling van de Perspectiefnota heeft u hier een reflectie op gegeven. Daarnaast heeft uw raad een aantal moties aangenomen waarin u ons heeft verzocht om een aantal opgaven in de begroting te verwerken. Tot slot hebben we geconstateerd dat in de Perspectiefnota 2025 de beschrijving van de strategische opgaven en de tabel 'Benodigde financiën' niet altijd één op één op elkaar aansloten. Dit hebben we in de Programmabegroting hersteld.

3. Structurele effecten 2e Bestuursrapportage 2024

De meerjarige effecten uit de 2e Bestuursrapportage 2024 zijn verwerkt in het financiële kader van de begroting. De uitgebreide toelichting vindt u in de bestuursrapportage die u tegelijk met deze begroting ontvangt.

4. Begrotingsresultaat

In de financiële richtlijnen is opgenomen dat de begroting structureel in evenwicht moet zijn. Dit betekent dat de structurele lasten gefinancierd moeten zijn met structurele inkomsten. Daarom geven we inzicht in de omvang van het structurele begrotingssaldo. Dit inzicht is ook van belang om te kunnen bepalen welke soort toezicht kan worden toegepast door de toezichthouder. In het geval dat de begroting 2025 structureel sluitend is, zal de vorm van toezicht repressief (toezicht achteraf) worden. Bij deze vorm van toezicht is geen goedkeuring van de besluiten door de provincie nodig.

De begroting 2025 sluit met een structureel positief saldo van ruim € 2 miljoen. Voor de jaren daarna is het structureel saldo negatief. Om dit negatieve beeld om te zetten in een positief beeld zijn maatregelen nodig. Komende periode werken we aan:

- Voorstellen die ruimte bieden in de lopende exploitatie;
- Inzicht in de wijze waarop de gemeente meer inkomsten kan genereren, incidenteel (subsidies) en structureel;
- Inzicht in welke acties er zijn en worden getroffen in de commissie Taken en Middelen in Balans en in M50-verband;
- Een benchmark op de formatie van de ambtelijke organisatie met vergelijkbare (groei)gemeenten. Met daarbij ook een advies op hoe om te gaan met relevante factoren zoals de groei van de gemeente en strategisch personeelsmanagement.

Richting de Perspectiefnota 2026 komen wij met de uitwerking hiervan en met voorstellen die helpen de geformuleerde ambities te realiseren en om tegelijkertijd te borgen dat we dat op een financieel verantwoorde manier doen. In dit kader heeft uw raad in september 2024 ingestemd met de bestuurlijke opdracht 'toekomstbestendig meerjarig financieel perspectief'.

Tabel 4: Overzicht incidenteel en structureel saldo begroting

nr	x € 1.000	2025	2026	2027	2028
1	Incidenteel	-4.750	-2.430	677	-31
2	Structureel	2.345	-4.523	-3.528	-4.550
Saldo begroting		-2.405	-6.953	-2.851	-4.581

5. Onttrekking algemene reserve

Tabel 4 laat zien dat het begrotingsresultaat 2025 bestaat uit een incidentele en structurele component. Om tot een sluitende begroting te komen, stellen we voor om voor € 2,4 miljoen een beroep te doen op de algemene reserve. De omvang van de algemene reserve (€ 40 miljoen) is voldoende groot om dit tekort voor 2025 op te vangen.

1.3. Ontwikkeling financiële positie

De financiële positie van de gemeente Kampen staat onder druk. We zijn een ambitieuze en groeiende gemeente die te maken heeft met forse maatschappelijke opgaven die om stevige investeringen vragen. Als gemeente vinden we het belangrijk om daarin onze verantwoordelijkheid te nemen. Tegelijkertijd worden we hierin getemperd vanuit het Rijk. De voorgenomen korting op het gemeentefonds vanaf 2026 brengt ons – en andere gemeenten – voor de handhaving van reeds in gang gezette activiteiten in financiële problemen. Het is daarom cruciaal te weten wat onze financiële positie is en hoe die zich gaat ontwikkelen op korte en langere termijn.

Ontwikkelingen in het gemeentefonds

Bij het opstellen van de begroting en hun meerjarenramingen voorzien de meeste gemeenten vanaf 2026 grote tekorten als gevolg van het Ravijnjaar. Dit wordt veroorzaakt doordat met ingang van dat jaar de algemene uitkering terugloopt. Taken en middelen van gemeenten zijn hierdoor niet meer balans. De septembercirculaire 2024 die op Prinsjesdag is gepresenteerd, biedt op dit vlak geen verlichting. Het kabinet vraagt tijd om haar plannen uit te werken, maar die tijd hebben gemeenten niet. De maatschappelijke en financiële realiteit dwingen gemeenten nu al om vanuit schaarste beslissingen te nemen over de grote maatschappelijke opgaven.

VNG-advies

De VNG spant zich maximaal in om ervoor te zorgen dat de taken en middelen voor gemeenten meer in balans komen. Op de algemene ledenvergadering heeft de VNG in juni 2024 de resolutie 'Nieuw kabinet, gebruik en borg de kracht van het lokaal bestuur' en de motie van de gemeente Enschede die hierop voortbouwt aangenomen. In dit kader heeft de VNG een begrotingsadvies opgesteld voor het opstellen van de programmabegroting 2025-2028. Het advies bestaat uit een viertal onderdelen:

- Benoem de financiële inhoudelijke consequenties van noodzakelijke bezuinigingen en/of lastenverzwaring, ook van ombuigingen die eerder zijn ingezet.
- Maak boekjaar 2025 sluitend, rekening houdend met de wijze waarop de financiële toezichthouders omgaan met de incidentele korting van 2025.
- Voer geen bezuinigingen door op andere beleidsterreinen vanwege de groei van de kosten voor jeugdzorg.
- Overweeg rekening te houden met toekomstige ontwikkelingen rondom het Btw-compensatiefonds (BCF) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

De VNG zag zich evenals vorig jaar genooddaakt om – hoewel ongebruikelijk – een advies uit te brengen, omdat er nog grote onzekerheid bestaat over de financiële toekomst van gemeenten. Om de taken en middelen vanaf 2026 weer in balans te brengen, is er nog veel werk te verzetten. Zoals we in de Perspectiefnota 2025 hebben opgemerkt, moeten we niet uitsluiten dat gemeenten ertoe moeten overgaan eerdere gedecentraliseerde taken aan de Rijksoverheid terug te geven als onvoldoende compensatie voor de uitgaven wordt geboden.

Ontwikkeling van het risicoprofiel

Het risicoprofiel is ten opzichte van de jaarrekening iets gedaald en bedraagt nu € 19,9 miljoen. Vanwege de afnemende inflatie en dalende rente zijn met name de economische risico's wat lager gewaardeerd. Ook de beschikbare reserves (weerstandsratio) zijn echter iets gedaald, omdat aan de Algemene reserve in deze begroting een bedrag wordt onttrokken om het begrotingssaldo te verbeteren. Per saldo is het effect dat de weerstandsratio uitkomt op 2,3. Dat is iets lager dan in de jaarrekening 2023 maar nog altijd uitstekend.

Financiële positie

De uitwerking van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 geven het onderstaande beeld van de financiële positie, waarbij we de netto schuldquote, het weerstandsvermogen, de solvabiliteit en het structureel saldo in beeld brengen. Daarin zijn meegenomen de baten en lasten van de autonome ontwikkelingen en de aanvulling daarop en ook van de strategische opgaven en investeringen, zoals deze bij de behandeling van Perspectiefnota 2025 zijn bijgesteld.

Tabel 5: Financiële positie korte termijn

Financiële kengetal	Grens	2024	2025	2026	2027	2028
netto schuldquote	< 130%	71%	90%	99%	111%	115%
weerstandsvermogen	<2 en >1,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
solvabiliteit	20%	27%	25%	23%	21%	21%
structureel saldo	> 0	2,1%	1,1%	-2,2%	-1,7%	-2,2%

Onze gemeente heeft nog voldoende ruimte om te blijven investeren. Het is wel noodzakelijk om de begroting vanaf 2026 weer structureel sluitend te maken. Als dat niet gebeurt zal de schuldquote gaan oplopen met als gevolg dat de rentelasten zullen gaan stijgen en de gemeente kwetsbaarder wordt voor renteschommelingen op de kapitaalmarkt. Een soortgelijk beeld zien we bij de solvabiliteit, het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen (bezittingen plus schulden). De solvabiliteit blijft gedurende deze jaren boven de gestelde grens van 20%, maar de ondergrens komt wel in zicht.

Het weerstandsvermogen van de gemeente blijft in deze begroting stabiel op een stevig niveau. Hierboven hebben we aangegeven dat de weerstandsratio met 2,3 op een uitstekend niveau ligt. Dat betekent dat de beschikbare reserves ruim twee keer hoger zijn dan de omvang van de bekende risico's. Daarmee heeft de algemene reserve ook meer dan voldoende ruimte om een incidenteel tekort te kunnen opvangen.

Samenvattend is de financiële huishouding van onze gemeente nog steeds gezond te noemen maar is bijsturing van het begrotingssaldo wel noodzakelijk om op termijn voldoende financiële slagkracht te behouden.

Inzet van de reserves

Door de VNG en de toezichthouder (Provincie) is de mogelijkheid geboden om van de algemene reserve 10% boven de norm van 20% solvabiliteit inzetten om tot een structureel sluitende begroting te komen. Daarbij wordt deze inzet van de algemene reserve - in tegenstelling met de gebruikelijke lijn – als structureel aangemerkt. Wij hebben voor de begroting 2025 nog geen beroep op deze mogelijkheid hoeven te doen omdat het structurele saldo voor 2025 – zoals in tabel 4 is vermeld – een positief saldo van € 2,3 miljoen laat zien. In hoeverre we voor volgende begrotingen van deze geboden mogelijkheid gebruik gaan maken, betrekken we bij het opstellen van de Perspectiefnota 2026.

Begroting in één overzicht

De gemeente heeft veel en diverse taken die worden uitgevoerd en die geld kosten. In de begroting in één oogopslag laten we samenvattend zien waar de gemeente haar geld aan uitgeeft en waar de inkomsten van binnenkomen. Dit ziet u in het volgende overzicht.

Kampen^K

Begroting 2025 in een oogopslag^K

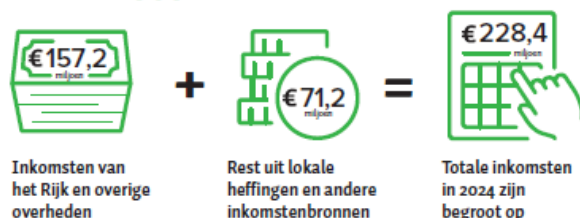
In conditie blijven

Kampen groeit en bloeit en we hebben als gemeente grote ambities. We werken hard aan de grote maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, onderwijs(huisvesting), zorg, duurzaamheid en bereikbaarheid. De twee afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd en veel projecten gestart,

maar we zijn er nog niet. De opgaven vragen om stevige investeringen, waarbij onze focus steeds meer verschuift van plannen maken, naar plannen uitvoeren. Deze begroting laat zien dat we hier in 2025 volop mee aan de slag gaan.

Deze begroting gaat over 2025, maar kijkt ook verder voor uit. Want de opgaven vragen niet alleen nu, maar ook in de toekomst om grote investeringen. Tegelijk weten we dat we fors minder geld krijgen vanuit het Rijk. Dit vraagt om weloverwogen keuzes.

Inkomsten

€31,5 miljoen

Lokale heffingen

- OZB €14,7 miljoen
- Riool €4,3 miljoen
- Afval €5,5 miljoen
- Leges burger €1,1 miljoen
- Vergunningen €1,4 miljoen
- Hondenbelasting €0,2 miljoen
- Parkeren €2,0 miljoen
- Overig €2,3 miljoen

€39,7 miljoen

Andere inkomsten

- Reserve €13,2 miljoen
- Huren €4,8 miljoen
- Dividend €1,8 miljoen
- Grondbedrijf €5,9 miljoen
- Overig €14,0 miljoen

Uitgaven

Bestuur en Ondersteuning
€7,7 miljoen
€136,- per inwoner

Veiligheid
€6,2 miljoen
€110,- per inwoner

Verkeer, vervoer en waterstaat
€13,3 miljoen
€235,- per inwoner

Economie
€3,4 miljoen
€60,- per inwoner

Onderwijs
€11,3 miljoen
€200,- per inwoner

Sport, cultuur en recreatie
€27,0 miljoen
€477,- per inwoner

Sociaal domein
€92,0 miljoen
€1.626,- per inwoner

Volksgezondheid en milieu
€15,6 miljoen
€276,- per inwoner

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
€11,6 miljoen
€205,- per inwoner

Algemene dekkingsmiddelen
€3,5 miljoen
€62,- per inwoner

Overhead
€24,5 miljoen
€433,- per inwoner

Reserves
€14,7 miljoen
€260,- per inwoner

Wat ga ik betalen in 2025:

Rioolheffing €166,-

OZB €364,-
(gemiddelde woningwaarde €314.642)

Afvalstoffenheffing €255,-
(vastrecht + 21 ledigingen restafval 40 liter)

Kaders

Begrotingsuitgangspunten

De begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 zijn gebaseerd op onderstaande uitgangspunten:

- a) Het coalitieakkoord 2022-2026 "Samen durven doen" staat aan de basis voor de beleidsmatige hoofdlijnen.
- b) In de perspectiefnota 2025-2028 staat de basis van het financiële kader.
- c) Groei inwoners en woningbouw:
 - Inwoneraantal per 1/1/2025: 56.577, dit is gebaseerd op de stand 1-1-2024 van 56.177 (bron: CBS) plus rekening houdend met een groei van 400 inwoners per jaar.
 - Aantal woningen per 1/1/2025: 23.769 woningen (= verblijfsobjecten met woonfunctie). Conform het collegebesluit van 14 september 2021 van de nota Bouwsteen Wonen 2021-2025, gaan we uit van een versnelling van de woningbouw van in totaal 4.000 woningen in een periode van 10 Jaar.
- d) De begroting is opgesteld op basis van actualisering van bestaande beleid, aangevuld met de structurele gevolgen uit de 2e bestuursrapportage, de uitwerking van de vastgestelde Perspectiefnota 2025-2028 en voorstellen uit het coalitieakkoord 2022-2026.
- e) Investerings: bruto investeringen tot maximaal € 25.000 zijn, m.u.v. de aanschaf van bedrijfswagens, niet geactiveerd en dus als eenmalige last begroot. Bij investeringen groter dan € 25.000 worden de kapitaallasten pas opgevoerd in het jaar nadat het actief in gebruik wordt genomen (realistisch begroten).
- f) Algemene Uitkering: de algemene uitkering in de begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2024. Hierbij is uitgegaan van lopende prijzen (dat betekent inclusief inflatiecorrectie).
- g) Autonome ontwikkelingen: autonome ontwikkelingen zijn veranderingen in het bestaand beleid, die als gevolg van externe omstandigheden onontkoombaar zijn en daardoor leiden tot aanpassing van de begroting. Een voorbeeld hiervan is de loon- en prijsstijging.
- h) Loon- en prijsstijging:
 - De trendmatige verhoging van de prijsindex voor de gemeentelijke tarieven (huren, gemeentelijke belastingen en heffingen) is 3,45%.
 - Aan de uitgavenkant worden de loon- en prijsgevoelige budgetten niet standaard geïndexeerd, deze worden alléén aangepast op basis van realistisch begroten.
 - Bij de loonkosten 2025 wordt rekening gehouden met een stijging van in totaal 4,4%.
- i) Rente-toerekening aan taakvelden:
 - De interne omslagrente voor 2024 is 2,2%.
 - Een rentepercentage van 2,2% wordt ook gebruikt als rentevoet van de door het Grondbedrijf te betalen rente (= gemiddelde werkelijke rentevoet gecorrigeerd voor verhouding eigen vermogen/totaal vermogen). Over de getroffen voorziening voor de in exploitatie genomen gronden moet rente worden vergoed.
 - Ten aanzien van de eigen financieringsmiddelen wordt uitgegaan van een rente van 2,2%. Dit betekent dat naast de afschrijvingslasten over de investeringen 2,2% rente moet worden berekend en deze vormen samen de kapitaallasten.
- j) Toerekenen en verantwoorden van overhead:
 - Overheadkosten worden niet direct toegerekend aan het product, maar op een centrale plek verantwoord in de begroting. Uitzondering hierop betreft de kosten van investeringen en grondexploitaties. Hierbij mag de overhead wel direct worden toegerekend.
 - Voor overhead tarieven die maximaal een kostendeckend tarief mogen hebben (denk aan reiniging en riolering) worden de overheadkosten niet verantwoord op het product maar maken ze wel onderdeel uit van de tariefstelling.
- a) Uit oogpunt van efficiency en beperking van administratieve lasten is gekozen voor één integraal overheadtarief voor de toerekening, waarbij niet per definitie is gestreefd naar het maximaal toerekenen van de overhead aan de directe kosten.

Samenstelling College van Burgemeester en Wethouders

Burgemeester	Dhr. S. de Rouwe	
Secretaris	Dhr. N.J. Middelbos	
Wethouders	Dhr. J.P. van der Sluis	Dhr. A.B. Wonink
	Dhr. B. van den Belt	Dhr. A.J. Boddeus
	Dhr. F.J.R. Faber	

Samenstelling Gemeenteraad

Voorzitter	Dhr. S. de Rouwe
Griffier	Mw. M.E. Veldhoen

Christen Unie

Dhr. J.W. Schutte
Mw. M.R. Wiltjer-Rozema
Dhr. K.E.G.H. van der Kolk
Dhr. K. Posthumus
Dhr. H. Pruijssen
Dhr. H.J. de Jong

SGP

Dhr. K. van den Bosch
Dhr. G.J.J. Karsten
Dhr. H.J.E. Vinke
Dhr. J.P. Florijn

CDA

Dhr. H.E. Selles
Mw. E.J. van de Wetering
Dhr. R. de Wilde
Dhr. N. Teune

GBK

Dhr. S. Azer
Mw. H.I. Schmidt-Blokzijl
Dhr. S. Zwitter
Mw. M. van Bruggen

Kampen Sociaal

Dhr. L. Bastiaan
Mw. E.M. Bos
Dhr. K. Knijnenberg

GroenLinks

Dhr. E.G. Burgman
Mw. A.C. Faber
Mw. J.H. Jansen

D66

Dhr. G.H. Wijnja
Mw. K. Selles

Hart voor Kampen

Dhr. M.M. Koster
Dhr. A. Holtland

VVD

Dhr. D.J.W.C. Lokhorst
Dhr. H.J. Bruins

PvdA

Dhr. M. Haveman

Programma's

Totaaloverzicht programmabegroting

Baten en lasten per programma (totaal)		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten							
00	Bestuur en ondersteuning	10.339	8.696	7.688	7.708	7.887	7.879
01	Veiligheid	5.549	6.417	6.208	6.222	6.216	6.213
02	Verkeer, vervoer en waterstaat	10.622	9.824	13.332	12.466	12.863	13.024
03	Economie	2.324	3.128	3.430	3.100	3.120	3.101
04	Onderwijs	10.511	10.716	11.272	10.664	10.991	10.901
05	Sport, cultuur en recreatie	25.310	29.439	27.036	27.101	26.515	27.754
06	Sociaal domein	82.858	89.327	91.966	82.990	82.446	82.240
07	Volksgezondheid en milieu	13.470	19.720	15.613	14.419	14.191	13.916
08	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.825	13.299	11.574	8.550	7.159	7.077
09	Algemene dekkingsmiddelen	6.423	2.804	3.537	9.875	14.179	14.077
10	Overhead	22.338	23.507	24.392	22.444	20.341	20.026
11	Vennootschapsbelasting	-25	753		257	43	
Totaal Lasten		194.544	217.630	216.047	205.798	205.951	206.208
Baten							
00	Bestuur en ondersteuning	5.587	2.029	1.712	2.181	1.759	1.762
01	Veiligheid	557	471	500	532	532	532
02	Verkeer, vervoer en waterstaat	1.504	1.270	1.263	1.103	1.103	1.108
03	Economie	787	1.208	784	462	462	462
04	Onderwijs	2.627	2.436	2.147	2.147	2.147	2.147
05	Sport, cultuur en recreatie	5.616	4.765	4.157	4.232	3.914	4.308
06	Sociaal domein	39.332	35.025	31.433	19.143	18.918	18.918
07	Volksgezondheid en milieu	12.104	16.971	14.998	13.552	13.170	12.962
08	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.286	7.478	5.995	5.210	4.789	4.756
09	Algemene dekkingsmiddelen	133.336	141.745	151.115	149.512	155.297	154.384
10	Overhead	453	538	1.007	940	572	460
11	Vennootschapsbelasting						
Totaal Baten		207.189	213.936	215.111	199.014	202.662	201.799
Geraamd saldo		12.645	-3.694	-936	-6.784	-3.288	-4.409
12	Toevoeging aan reserves	17.776	25.719	14.718	10.217	1.032	999
	Onttrekking aan reserves	-18.136	-29.196	-13.248	-10.049	-1.470	-826
Totaal reserve mutaties		360	3.477	-1.470	-169	438	-172
Geraamd Resultaat		13.005	-217	-2.405	-6.953	-2.850	-4.581

Programma 0 Bestuur en ondersteuning

A. Missie

Kampen is een zelfbewuste gemeente die een stap naar voren zet in de samenwerking met de regio en andere overheden, de samenleving uitnodigt tot samenwerking en ruimte biedt om mee te praten, inbreng te leveren en initiatieven te nemen. Breed eigenaarschap en betrokkenheid vinden we belangrijk. Als gemeente zijn we bereikbaar en benaderbaar. Voor iedereen.

B. Wat willen we bereiken?

- We zijn koersvast en toekomstbestendig.
- We hebben regie op (regionale) profilering en positionering op thema's die voor ons belangrijk zijn (zelfbewust Kampen).
- We zijn een uitnodigende overheid en streven naar breed eigenaarschap en betrokkenheid van gemeenteraad, samenleving en andere partners in het realiseren van onze ambities.
- We vinden inwonerbetrokkenheid belangrijk en willen de afstand tussen inwoner en de lokale overheid verkleinen.
- We verduurzamen het gemeentelijk vastgoed, zodat het voldoet aan landelijk beleid en landelijke doelstellingen.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Visie op samenleving, wijkgericht werken en dienstverlening

In opdracht van uw raad werken we in 2024 aan drie visies: samenleving & gemeente, wijkgericht werken en dienstverlening. Deze visies leggen we in december 2024 ter besluitvorming voor aan uw raad. De visie samenleving & gemeente vormt het fundament voor de andere twee visies.

Na uw besluitvorming werken we in 2025 de visies uit in een implementatieplan. De gevolgen met betrekking tot capaciteit en budget werken we dan ook verder uit.

Vernieuwing stadhuis

In februari 2024 is in uw raad het voorstel Project Huisvesting Stadhuis behandeld. U heeft een amendement aangenomen waarin u aangeeft dat de structurele effecten worden betrokken bij de Perspectiefnota 2026. Om de voorbereidingen niet te vertragen hebben we een incidenteel budget voor 2025 nodig. Dit voorbereidingsbudget heeft geen effect op voorliggende Programmabegroting. Afhankelijk van het aanbestedingstraject en de oplevering van de visie op dienstverlening leggen wij uw raad in het 2e kwartaal 2025 het voorlopig ontwerp ter besluitvorming voor. Bij de keuzes in het voorlopig ontwerp maken we onderscheid tussen noodzakelijke en wenselijke ontwikkelingen. Na een positief besluit door uw raad kunnen we starten met de doorontwikkeling van het voorlopig ontwerp en vervolgens de uitvoeringsfase. De investering van het stadhuis staat op de investeringsagenda.

Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

Eind 2024 stellen we het Uitvoeringsplan Verduurzamingsversneller Gemeentelijke Gebouwen vast, waarvan de voorbereidingen dit jaar zijn gestart. In 2025 starten we met de uitvoering, aanvullend op de vier gebouwen waarvan we de uitvoering in 2024 hebben gestart.

Accommodatiebeleid

Op dit moment is er nauwelijks beleid op huisvesting van maatschappelijke activiteiten. Er ontbreekt een integraal afwegingskader waarbinnen de rol van de gemeente en de financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van de verschillende typen organisaties bepaald kunnen worden. Het ontbreken van een kader komt ook aan bod bij nieuwe gemeentelijke initiatieven en beleidsontwikkeling. Bij gebiedsontwikkeling doet zich de vraag voor welke maatschappelijke voorzieningen gewenst en nodig zijn. Ook bij bijvoorbeeld de visie op wijkgericht werken doet zich de vraag voor welke maatschappelijke voorzieningen zoals ontmoetingsplekken nodig zijn en hoe we die faciliteren. Nu we steeds meer met dergelijke vraagstukken worden geconfronteerd, komen de beperkingen steeds meer aan het licht en voelen we de noodzaak en urgentie voor een duidelijke beleidslijn.

In 2025 starten we het proces om te komen tot een integraal accommodatiebeleid voor het maatschappelijk vastgoed. Onze insteek is om een duidelijke lijn te ontwikkelen ten aanzien van de huisvesting van maatschappelijke organisaties, zodat helder is wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Bij voorkeur leidt dat tot een hoger maatschappelijk rendement en meer efficiency, bijvoorbeeld door het slim samenvoegen van activiteiten in gebouwen en het realiseren van meer multifunctionele ruimten. We starten het proces met een inventarisatie en (knelpunten)analyse van de huidige werkwijze en het sectorale beleid binnen onze gemeente. Op basis hiervan volgt een advies voor welke knelpunten accommodatiebeleid een oplossing kan bieden en welk totstandkomingsproces en welke fasering daarbij past. Mogelijk dat we uw raad naar aanleiding hiervan verschillende keuzemogelijkheden en scenario's voorleggen die verschillen in impact, omvang en scope van het te ontwikkelen beleid. In het derde kwartaal 2025 leggen we uw raad een projectplan voor dat niet alleen het doel en bijbehorende werkzaamheden omvat, maar ook het proces beschrijft dat tot een vastgesteld en gedragen accommodatiebeleid moet leiden. Het proces om te komen tot een accommodatiebeleid vraagt veel inzet vanuit de organisatie. Het uitgangspunt is dat deze inzet uit de reguliere middelen wordt bekostigd. Daarnaast hebben we in 2025 een eenmalig budget nodig.

Kampen 800 jaar

In 2027 vieren we 800 jaar Kampen. Het idee is om dit jubileum te vieren en aan te grijpen om de identiteit van Kampen te versterken. Dit gebeurt onder de titel 'Kampen 800'. Kampen 800 gaat mensen in de gemeente Kampen inspireren, verbinden en activeren. Het doel is om de historie en het ontstaan van Kampen aan te grijpen om het gevoel van verbondenheid en trots van de inwoners ten aanzien van Kampen te bevorderen. Daarmee worden overigens ook bezoekers naar Kampen getrokken, waarmee de lokale economie wordt gestimuleerd.

Door Kampen Partners wordt gewerkt aan een bidbook rond Kampen 800. In dit bidbook wordt aandacht besteed aan de activiteiten, onderscheid tussen de mogelijke varianten, de wijze waarop partijen uit de samenleving worden betrokken en wordt ingegaan op de financiën en de mogelijkheden tot cofinanciering.

In de commissie Raadsbrede vraagstukken van april 2024 hebben wij u toegezegd om in het eerste kwartaal 2025 naar aanleiding van het bidbook met een voorstel te komen rond de kaders en financiering van Kampen 800. Op basis daarvan kan uw raad bij de Perspectiefnota 2026 een gefundeerd besluit nemen.

Kampen 80 jaar bevrijd

Nederland is in 2025 80 jaar bevrijd. Dit wordt het hele jaar gevierd, ook in Kampen. Op 17 april 2025 is het 80 jaar geleden dat de huidige gemeente Kampen is bevrijd. Vrijheid is in onze wereld niet vanzelfsprekend. Het is aan ons allen om dit te beseffen, te behouden, maar ook te vieren. In samenwerking met de 4 mei-comités van Kampen en IJsselmuiden ondersteunen we kleine initiatieven uit de samenleving om 80 jaar bevrijding te vieren.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
00	Bestuur en ondersteuning						
	Bestuur						
	Lasten	3.627	3.957	3.889	3.701	3.685	3.685
	Baten	706					
	Saldo	-2.921	-3.957	-3.889	-3.701	-3.685	-3.685
	Burgerzaken						
	Lasten	2.150	2.511	1.592	1.657	1.656	1.656
	Baten	640	1.035	1.189	1.209	1.212	1.215
	Saldo	-1.511	-1.476	-403	-448	-445	-442
	Beheer overige gebouwen en gronden						
	Lasten	4.599	2.228	2.208	2.351	2.546	2.538
	Baten	2.241	994	523	972	547	547
	Saldo	-2.357	-1.233	-1.685	-1.379	-1.999	-1.991
Totale lasten		10.376	8.696	7.689	7.709	7.887	7.879
Totale baten		3.587	2.029	1.712	2.181	1.759	1.762
Totaal saldo		-6.789	-6.666	-5.977	-5.528	-6.129	-6.118

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	1.386	11.000				
Onttrekkingen aan reserves	1.162	12.552	75	75	125	75
Saldo	-224	1.552	75	75	125	75
Totale toevoegingen	1.386	11.000				
Totale onttrekkingen	1.162	12.552	75	75	125	75
Totaal saldo	-224	1.552	75	75	125	75

Programma 1 Veiligheid

A. Missie

In Kampen vinden we veilig wonen, werken en recreëren belangrijk, waarbij we oog hebben voor zowel de samenleving als geheel, als het individu. We ontwikkelen algemene regelgeving en beleid waar het kan en moet, en maatwerk als de situatie daar om vraagt. Van inwoners en ondernemers wordt ook betrokkenheid en verantwoordelijkheid gevraagd.

B. Wat willen we bereiken?

- De escalatie van zorg gerelateerde casuïstiek zo laag mogelijk houden.
- We werken samen met betrokken domeinen en externe partners in het tegengaan van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- De aanpak van ondermijnende criminaliteit wordt uitgebreid.
- We ontwikkelen beleid voor onze inwoners, op het gebied van digitale veiligheid.
- Het boa-team van de gemeente Kampen wordt toekomstbestendig gemaakt.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Uitwerking boa-beleidsplan, uitbreiding formatie boa's en uitrusting

In september 2024 heeft uw raad het boa-beleidsplan 2024-2028 vastgesteld. In de Perspectiefnota is budget verwerkt voor één extra boa en uitrusting. Met deze uitbreiding kunnen we werken aan de professionalisering van de boa's en is de boa-organisatie beter toegerust op de uitdagingen die op ons afkomen. Denk hierbij aan de versterkte aanwezigheid in de binnenstad tijdens horecanachten en het uitkijken van camerabeelden. Daarnaast is in het boa-beleidsplan het wijkgericht werken beschreven. Hierbij wordt een boa gekoppeld aan een wijkagent en een wijkverbinder. De boa en de wijkagent gaan gezamenlijk de wijk in en staan in nauw contact met elkaar, APV-gerelateerde klachten worden gezamenlijk opgepakt. De komende periode rollen we dit uit, waarbij we beginnen in IJsselmuiden.

Coördinatie zorgwoningen

Als gemeente willen we zorgen dat iedereen op een prettige manier kan wonen. Dit vereist aandacht bij zorgwoningen. Met name in de binnenstad is sprake van overlast van cliënten van zorgwoningen. Al enige tijd werken we aan het tegengaan van deze overlast. De aanpak heeft een integrale component en vraagt van verschillende domeinen acties. Hiervoor is binnen de ambtelijke organisatie een coördinator nodig. Deze coördinator brengt de verschillende betrokkenen bij elkaar en overziet de stappen die gezet worden en nog te nemen zijn om de overlast door zorgwoningen te verminderen. In afwachting van een evaluatie van de inzet zetten we de coördinatiefunctie in elk geval nog één jaar tijdelijk voort.

Aanpak ondermijning

Ondermijnende criminaliteit is een breed thema. In de Programmabegroting 2024 heeft uw raad budget beschikbaar gesteld voor formatie en sinds 1 februari 2024 is deze ingevuld. In 2024 heeft uw raad een uitvoeringsplan vastgesteld, dat zich richt op het thema ondermijning en weerbaarheid. Dit uitvoeringsplan biedt richting, maar vraagt om middelen voor de succesvolle uitvoering hiervan. De focus ligt op bewustwording, zowel in de samenleving als in de interne organisatie. Bewustwording in de samenleving richt zich bijvoorbeeld op het aanbieden van preventieve lessen voor het (voortgezet) onderwijs. Het doel van deze lessen is het voorkomen van 'jonge aanwas'. Daarnaast richten we ons op publiekscampagnes en voorlichting, onder andere bij ondernemers om hen weerbaar te maken tegen, en bewust te maken van de risico's van ondermijnende criminaliteit. Bij de gehele aanpak van ondermijning staat de gedachte 'hart, helpen, handhaven' centraal.'

Implementatie AVE1-methodiek

In onze gemeente implementeren we de AVE-methodiek. Deze methodiek is ontworpen voor crisissituaties in de persoonlijke sfeer, zoals huishoudens met geweld, misbruik, ruzie, verward gedrag of overlast. AVE is een escalatiemodel dat bestaat uit vier fasen. De aanpak wordt gebruikt voor een logisch ingerichte keten van zorg en veiligheid, met eenduidige afspraken over verantwoordelijkheidsverdeling en regie. De regie is binnen de gemeente belegd en verdeeld over casus- en procesregie. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2025 hebben we u toegezegd de mogelijkheden van regionale samenwerking te verkennen. Uit deze verkenning is gebleken dat het door verschillen in uitvoering en gebruik van de AVE-methodiek (op dit moment) helaas niet mogelijk is om met andere gemeenten gezamenlijk casus- en procesregie in te richten. Wellicht dat op termijn wel mogelijkheid ontstaat tot effectieve regionale samenwerking. Nu regionale samenwerking niet mogelijk is, zetten we in 2025 0,5 fte casusregie extra in voor inwoners die (nog) niet bij de gemeente bekend zijn. Met deze inzet verkleinen we het risico op escalatie en voorkomen we dure zorg achteraf. Bij de Perspectiefnota 2026 komen wij mogelijk met een voorstel om de inzet structureel te borgen, zodat u een integrale afweging kunt maken.

Digitale veiligheid

In het Integraal Veiligheidsplan is digitale veiligheid één van de belangrijke thema's die de komende periode aandacht krijgt. In 2023 en 2024 hebben we hiervoor de eerste stappen gezet. We zijn gestart met een verkenning van het thema en de problematiek en daarnaast hebben we stappen gezet in de aanpak, specifiek gericht op de oudere doelgroep en het MKB. In 2025 wordt deze aanpak bestendigd en uitgebreid en beogen we inwoners voor te lichten over digitale veiligheid. Hiermee worden zij bewust gemaakt van de gevaren en wat zij kunnen doen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden. Daarbij ligt de focus op de doelgroepen: ondernemers, ouderen en jongeren. Met diverse initiatieven beogen we de kennis van deze groepen over digitale veiligheid te verhogen.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
01	Veiligheid						
	Crisisbeheersing en brandweer						
	Lasten	3.861	4.274	4.252	4.289	4.285	4.282
	Baten	394	392	421	453	453	453
	Saldo	-3.467	-3.882	-3.831	-3.836	-3.832	-3.829
	Openbare orde en veiligheid						
	Lasten	1.688	2.143	1.956	1.933	1.930	1.931
	Baten	162	79	79	79	79	79
	Saldo	-1.525	-2.064	-1.877	-1.854	-1.851	-1.852
Totale lasten		5.549	6.417	6.208	6.222	6.215	6.213
Totale baten		556	471	500	532	532	532
Totaal saldo		-4.992	-5.946	-5.708	-5.690	-5.683	-5.681

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves						
Onttrekkingen aan reserves		43				
Saldo		43				
Totale toevoegingen						
Totale onttrekkingen		43				
Totaal saldo		43				

¹ AVE staat voor Aanpak Voorkomen Escalatie

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

A. Missie

De gemeente Kampen is goed bereikbaar voor alle vervoerswijzen, waarbij we streven naar verduurzaming van de mobiliteit en het tegengaan van overbodig (vracht) verkeer. De openbare ruimte is aantrekkelijk, veilig en leefbaar. De infrastructuur nodigt uit tot lopen en fietsen in combinatie met gebruik van het openbaar vervoer en deelmobiliteit (ketenmobiliteit).

B. Wat willen we bereiken?

- Wij willen dat de bereikbaarheid naar en binnen onze gemeente op orde blijft.
- Wij zetten stevig in op het faciliteren van voetgangers en fietsers en de keuze om de fiets aantrekkelijker te maken dan de auto en onderschrijven daarbij het gedachtegoed van STOMP (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a service, en als laatste de privéauto).
- Wij werken toe naar een toekomstbestendige, vitale, autoluwe en daarmee gastvrijere binnenstad met een betere gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde.
- Wij pakken verkeersonveilige situaties aan. We maken hierbij gebruik van de werkwijze overeenkomstig het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) en de investeringsimpuls verkeersveiligheid van het Rijk. Wij zorgen voor de benodigde cofinanciering.
- Wij blijven lobby voeren voor een veiligere N50 met een vlottere doorstroming.
- Wij dragen zorg voor goed onderhouden wegen en bermen in het buitengebied.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Ongelijkvloerse fietsoversteek Europa Allee

In 2024 werken we aan een variantenstudie voor de ongelijkvloerse fietsoversteek voor fietsers en voetgangers. Hieruit volgt een voorkeursvariant die in 2025 technisch wordt voorbereid. De realisatie vindt plaats in afstemming met de planning van de Rijksprojecten die binnen de gemeente vallen (Molenbrug en N50).

Uitvoering geven aan het Parkeerplan Binnenstad Kampen 2024

Uw raad heeft in januari 2024 het 'Parkeerplan binnenstad Kampen 2024' vastgesteld. In dit plan staan maatregelen om de binnenstad van Kampen gastvrij en bereikbaar te houden. Daarmee werken we aan een aantrekkelijke binnenstad voor bewoners, ondernemers én bezoekers. Overeenkomstig het coalitieakkoord wordt de binnenstad daarmee een plek waar de auto te gast is en waar fietsers en voetgangers meer de ruimte krijgen. Door uitvoering te geven aan de maatregelen die benoemd zijn in het parkeerplan bieden we in de binnenstad voldoende ruimte voor parkeren door bewoners, kort parkeren en voor bezoekers die niet op de fiets kunnen. Mensen die langer willen parkeren, stimuleren we om gebruik te maken van parkeermagneten.

Met ingang van 2025 wordt het betaald parkeren en het vergunningenbeleid gewijzigd. Ook werken we verder aan de planvorming voor de ontwikkeling van een gebouwde parkeervoorziening op het Burgemeester Berghuisplein. Daarnaast werken we aan de uitwerking van de plannen voor uitbreiding van de fietsparkeervoorzieningen in de binnenstad en de implementatie van een dynamisch parkeersysteem. Hierbij werken we nauw samen met de begeleidingscommissie die bestaat uit vertegenwoordigers van diverse stichtingen en verenigingen uit de binnenstad.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
02 Verkeer, vervoer en waterstaat							
Verkeer en vervoer							
	Lasten	9.454	8.376	11.896	11.000	11.499	11.725
	Baten	996	751	727	567	567	572
	Saldo	-8.458	-7.626	-11.169	-10.433	-10.932	-11.153
Parkeren							
	Lasten	825	910	994	1.048	947	882
	Baten	61					
	Saldo	-763	-910	-994	-1.048	-947	-882
Recreatieve havens							
	Lasten	89	154	68	45	45	45
	Baten		22	22	22	22	22
	Saldo	-89	-132	-46	-23	-23	-23
Economische havens en waterwegen							
	Lasten	250	378	369	368	368	367
	Baten	446	497	514	514	514	514
	Saldo	196	119	146	146	147	147
Openbaar vervoer							
	Lasten	4	5	5	5	5	5
	Baten						
	Saldo	-4	-5	-5	-5	-5	-5
Totale lasten		10.622	9.823	13.332	12.466	12.864	13.024
Totale baten		1.503	1.270	1.263	1.103	1.103	1.108
Totaal saldo		-9.118	-8.554	-12.068	-11.363	-11.760	-11.916

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	3.028	2.986	5.007	645	645	645
Onttrekkingen aan reserves	2.637	2.694	25	2	2	2
Saldo	92	92	4.982	-643	-643	-643
Totale toevoegingen	3.028	2.986	5.007	645	645	645
Totale onttrekkingen	2.637	2.694	25	2	2	2
Totaal saldo	-392	-292	-4.982	-643	-643	-643

Programma 3 Economie

A. Missie

Een sterke en vitale economie is een belangrijke randvoorwaarde voor het behouden en versterken van het welzijn en welbevinden van onze inwoners. Ondernemers zijn de motor van onze economie: zij zorgen voor dynamiek, bedrijvigheid en werkgelegenheid. De gemeente heeft een belangrijke rol om bij te dragen aan een evenwichtige en duurzame economische ontwikkeling. Dit doen wij samen met interne en externe partners.

B. Wat willen we bereiken?

- We stellen een lokale economische visie en agenda op, samen met ondernemers en samenleving.
- We optimaliseren de ondernemersdienstverlening.
- We helpen inwoners en bedrijven om verantwoordelijkheid te kunnen nemen naar een meer duurzame/circulaire economie.
- We zetten ons in voor een vitaal platteland.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Ontwikkelen (nieuwe) werklocaties

Voor het vervolg van de realisering van nieuwe werklocaties is budget nodig, zoals voor nadere planologische onderzoeken en procedurekosten. Bij positieve besluitvorming hebben we ook een voorbereidingskrediet nodig voor een omgevingsplan en mogelijk OER-onderzoek. In deze begroting vragen we uw raad dit krediet beschikbaar te stellen.

Daarnaast komen wij met een realistisch voorstel voor herstructurering en inbreiding op bestaande bedrijventerreinen en een verkenning naar de benodigde ruimte en type werklocatie in regionaal perspectief. Bij de bespreking van de Perspectiefnota 2025 in juni 2024 heeft uw raad de motie 'Perspectief moderne bedrijvigheid' aangenomen. In deze motie heeft u ons opgeroepen om bij de begroting te komen met voorstellen voor een versnelling van de 'routekaart ruimtelijke economie'. In september 2024 hebben wij uw raad een opinienota voorgelegd, waarmee wij uitvoering geven aan de oproep uit uw motie.

Ontwikkelen en uitvoering geven aan het programma Economie

In de Programmabegroting 2024 zijn voor 2024 en 2025 middelen beschikbaar gesteld voor een programmatische aanpak op het gebied van economie. Een programmatische aanpak is nodig gezien de trends, ontwikkelingen en langdurige opgaven op het gebied van economie. De incidenteel toegekende middelen zijn onvoldoende om de stevige opgave die voorligt met daadkracht en lange termijnvisie op te kunnen pakken. De opgave vraagt om een langjarige financiële impuls, zodat de doelen met betrekking tot economie gerealiseerd kunnen worden. We kiezen hierbij voor inzet op vaste formatie, zodat we vanuit een vast, stevig en consistent team de komende jaren kunnen werken aan een toekomstbestendige en duurzame economie samen met de externe partners.

Werkbudget programma Economie

Met onze programmatische aanpak werken we integraal aan een aantal doelen. Om dit uit te kunnen voeren, is een werkbudget nodig. Dit werkbudget is onder andere bedoeld voor kosten die samenhangen met het Sociaal Economisch Beraad en het actualiseren van de economische visie. Ook worden jaarlijks verschillende onderzoeken uitgevoerd, zoals de economische monitor (I&O) en de monitor vrijetijdseconomie.

Ontwikkelfonds Transitie Economie

In de strategische investeringsagenda bij de Programmabegroting 2024 hebben we een transitiefonds economie opgenomen. Met dit fonds creëren wij de mogelijkheid om dynamisch in te kunnen spelen op trends en ontwikkelingen. We werken momenteel mogelijkheden uit hoe het transitiefonds kan bijdragen aan realisatie van de volgende doelen:

- Het stimuleren van verandervermogen transitie MKB-bedrijven;
- De circulaire havenontwikkeling Zuiderzeehaven Kampen;
- De verdieping van de havens in Kampen;
- De clean Energy hub Zuiderzeehaven Kampen;
- Het slimmer benutten bestaande werklocaties (waaronder havens).

Een en ander is mede afhankelijk van de wijze waarop we hiervoor de samenwerking met belangrijke stakeholders organiseren en koppelkansen met andere duurzaamheidsprojecten en subsidies. Het ontwikkelfonds is een cofinancieringsbron. In verband hiermee stellen we voor om een substantieel deel vanuit het MIK te reserveren voor het ontwikkelfonds transitie economie.

Lokale en regionale samenwerking

Voor een goede lokale en regionale samenwerking werken wij onder andere samen in het Sociaal Economisch Beraad (SEB) Kampen en in de Regio Zwolle samenwerking. In het SEB Kampen bespreken we sociaaleconomische trends en ontwikkelingen om deze te betrekken bij het gemeentelijk beleid. In 2025 willen wij deze samenwerking verder professionaliseren.

Voor de regionale sociaaleconomische samenwerking is een belangrijk beleidskader het Meerjarige Investeringsprogramma Regio Zwolle met daarin de actielijnen voor Economie en Arbeidsmarkt.

Uitvoering geven aan het programma Binnenstad

Sinds de komst van een programmamanager Binnenstad begin 2024 werken we aan het opzetten van een breder programma Binnenstad. Met dit programma sturen we op de integraliteit van en samenhang tussen de ruimtelijk-economische ontwikkelingen, bereikbaarheid en leefbaarheid. Om meer slagkracht te organiseren of initiatieven aan te jagen of te versnellen, is een werkbudget nodig. Uw raad heeft in april 2024 de 'Belastingvisie & Nota Tarieven en belastingen 2025-2028' vastgesteld. Als onderdeel hiervan heeft u ingestemd met het inzetten van de precariobelasting terrassen binnenstad als bestemmingsbelasting voor de te realiseren voorzieningen in het kader van de ontwikkelstrategie voor de binnenstad. We stellen voor om het werkbudget vanuit deze middelen te financieren.

Herijking uitvoeringsprogramma Transitie en transformatie Binnenstad

We zijn voortvarend gestart met de uitvoering van het uitvoeringsprogramma voor transitie en transformatie binnenstad, met de projecten Nieuwe Markt, Botermarkt en gebiedsontwikkeling 'Bij de Bovenkerk'. De doorlooptijd is langer dan verwacht. Dit komt onder andere doordat we participatietrajecten doorlopen, de vernieuwde subsidieaanvraag voor gebiedsontwikkeling 'Bij de Bovenkerk' en nadere onderzoeken op het gebied van archeologie en bodem. Door de langere doorlooptijd starten de werkzaamheden later en is een wijziging in het budget nodig (doordat de kapitaallasten later geactiveerd worden).

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
03 Economie						
Economische ontwikkeling						
Lasten	927	1.328	1.021	765	760	901
Baten	459	227	132	132	132	132
Saldo	-467	-1.102	-889	-633	-628	-769
Fysieke bedrijfsinfrastructuur						
Lasten	65	312	330	188	185	183
Baten	134	600	322			
Saldo	69	288	-9	-188	-185	-183
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen						
Lasten	129	75	102	102	102	102
Baten	34	58	60	60	60	60
Saldo	-95	-18	-43	-43	-43	-43
Economische promotie						
Lasten	1.203	1.413	1.976	2.045	2.072	1.915
Baten	160	324	271	271	271	271
Saldo	-1.043	-1.089	-1.706	-1.775	-1.802	-1.644
Totale lasten	2.324	3.128	3.429	3.100	3.119	3.101
Totale baten	787	1.209	785	463	463	463
Totaal saldo	-1.536	-1.921	-2.647	-2.639	-2.658	-2.639

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	130	5.548	770	449	242	242
Onttrekkingen aan reserves	461	458	4.604	8.247	242	242
Saldo	331	-5.090	3.833	7.798		
Totale toevoegingen	130	5.548	770	449	242	242
Totale onttrekkingen	461	458	4.604	8.247	242	242
Totaal saldo	331	-5.090	3.833	7.798		

Programma 4 Onderwijs

A. Missie

Als gemeente vinden we het belangrijk dat alle kinderen en jongeren veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien. Dat is een opdracht aan ons allemaal: van ouders, van jeugdigen, van de gemeente, van het onderwijs, van jeugdprofessionals en van alle inwoners.

B. Wat willen we bereiken?

- We willen dat alle kinderen en jongeren in onze gemeente veilig, gezond en kansrijk opgroeien.
- We zorgen voor adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijshuisvesting

Projecten onderwijshuisvesting

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs, inclusief het speciaal onderwijs. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhouden en exploiteren van schoolgebouwen. Om grip te krijgen op de opgave voor onderwijshuisvesting is een nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld. In oktober 2024 leggen wij u dit ter besluitvorming voor.

In het IHP worden de uitgangssituatie, ontwikkelingen, ambitie, beleidskaders, maatregelen, fasering en een investeringsplan opgenomen. Het IHP vormt een kompas voor onderwijshuisvesting de komende jaren.

Volgens de planning in het IHP worden in 2025 de volgende projecten opgepakt:

- Aanpassen van het schoolgebouw Veenmos 34 voor ISK (Internationale Schakelklas);
- Aanpassen van het schoolgebouw Tormetil 109 voor onderwijs aan nieuwkomers (NT2);
- Aanpassen spelzaal Ichthus College ten behoeve van bewegingsonderwijs primair onderwijs.

Voorts wordt het bestuur van VSO-school De Spanker financieel in staat gesteld om een plan voor te bereiden voor de vervanging van het huidige schoolgebouw aan het Hoefblad.

De fusie van de Rehobothschool en Eben Haëzerschool in IJsselmuiden is in het IHP opgenomen in de periode 2028-2032. Voor het gebied waarin nu de Rehobothschool gevestigd is, zijn plannen in ontwikkeling voor woningbouw (project Drostenerf). Een gebiedsontwikkeling waar we de nieuwe fusieschool een plek willen geven samen met woningen en waarmee we in IJsselmuiden ruimtelijk en programmatisch een verbeterslag maken. Hiermee voorkomen we ook dat we bij de vernieuwing van de onderwijsgebouwen in een later stadium tijdelijke onderwijshuisvesting moeten financieren. Komende jaren werken we de gebiedsontwikkeling verder uit, waarbij we voor de nieuwe school uitgaan van voorbereiding in 2027 en investering in 2028. In de Perspectiefnota 2026 leggen we u hiertoe een voorstel voor.

Onderwijsbeleid

Borging en versterking onderwijs, jeugd(hulp) en preventie In de structuur van de Lokale Educatieve Agenda werken we met de schoolbesturen samen. In deze samenwerking ligt de prioriteit op het snijvlak onderwijs, jeugd (hulp) en preventie. Vanaf 2022 zijn in dit kader vanuit het Nationaal Programma Onderwijs verschillende projecten gestart. Van een aantal projecten is onderzocht wat werkt en wat niet werkt. Mede op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken nemen wij binnenkort een besluit over het borgen en versterken van de inzet op onderwijs, jeugd(hulp) en preventie. We denken hierbij onder andere aan de uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk op alle scholen en de voortzetting van het programma THINK op school. In het vierde kwartaal informeren wij uw raad over ons besluit.

Met het borgen en versterken van deze inzet verwachten we de instroom van kinderen en jongeren in de jeugdhulp te verminderen. Via de bestuursrapportages monitoren we dit. Vanaf 2026 ramen we het budget voor jeugdhulp af.

Strategische onderwijsagenda

In 2024 en 2025 werken we gezamenlijk met onze partners aan een strategische onderwijsagenda. De strategische onderwijsagenda biedt een visie en doelen waarin duidelijk wordt waar Kampen voor wil gaan staan op het gebied van onderwijs. De visie biedt een houvast en leidraad voor toekomstig beleid en toekomstige keuzes op het gebied van onderwijs, zowel voor de gemeente, het onderwijs als aanverwante partners. Doordat het een gezamenlijke visie is, is het een koers waar iedereen achterstaat en waar we ons aan verbinden voor de komende jaren. De strategische onderwijsagenda leggen we uiterlijk in het vierde kwartaal 2025 aan uw raad voor.

De visie en de doelen die worden opgesteld, brengen in de toekomst mogelijk kosten met zich mee. Deze kosten kunnen ten laste komen van het onderwijs, maar mogelijk wordt hiervoor ook een bijdrage van de gemeente gevraagd wanneer dit passend is binnen de rol van de gemeente. Wanneer dit zo blijkt te zijn, leggen we dit ter besluitvorming aan u voor.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
04 Onderwijs							
Openbaar basisonderwijs							
Lasten	543	369	368	368	368	368	368
Baten							
Saldo	-543	-369	-368	-368	-368	-368	-368
Onderwijshuisvesting							
Lasten	6.161	4.868	6.234	6.319	6.646	6.556	6.556
Baten	411	478	552	552	552	552	552
Saldo	-5.750	-4.390	-5.682	-5.767	-6.094	-6.004	-6.004
Onderwijsbeleid en leerlingzaken							
Lasten	3.807	5.480	4.669	3.977	3.977	3.977	3.977
Baten	2.216	1.958	1.595	1.595	1.595	1.595	1.595
Saldo	-1.591	-3.522	-3.074	-2.383	-2.382	-2.382	-2.382
Totale lasten	10.511	10.717	11.271	10.664	10.991	10.900	10.900
Totale baten	2.627	2.436	2.147	2.147	2.147	2.147	2.147
Totaal saldo	-7.884	-8.281	-9.124	-8.518	-8.844	-8.753	-8.753

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves						
Onttrekkingen aan reserves	149					
Saldo	149					
Totale toevoegingen						
Totale onttrekkingen	149					
Totaal saldo	149					

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

A. Missie

Sport, kunst, cultuur, erfgoed, recreatie en evenementen dragen in belangrijke mate bij aan de aantrekkingskracht van onze stad voor inwoners, bezoekers en bedrijven. Sport- en cultuurparticipatie dragen bij aan het welbevinden en de gezondheid van alle Kampenaren. We zetten in op een voorzieningenniveau dat past bij onze groeiende gemeente Kampen waar het goed wonen, werken en verblijven is.

B. Wat willen we bereiken?

- Verder uitbouwen van onze hartelijke Hanzestad en met ondernemers en culturele instellingen werken aan samenhangend aanbod.
- Brede cultuur- en sportbeleving, waarbij iedereen mee kan doen
- Onze sportvoorzieningen op orde, als belangrijk middel voor ons verenigingsleven en de gezondheid van onze inwoners.
- Het op peil houden van de culturele infrastructuur, ook na corona.
- Erfgoed als bovenlokale schat, bestendig voor de toekomst.
- Een uitnodigende openbare ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten.
- Een aantrekkelijk en uitnodigend landschap met natuurwaarden en recreatiemogelijkheden.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Sport

Bouw kleedkamers sportpark Den Uithoek, IJsselmuiden

IJVV maakt gebruik van sportpark Den Uithoek in IJsselmuiden. IJVV heeft momenteel 1.000 leden en door diverse woningbouwlocaties in IJsselmuiden is het een reële verwachting dat IJVV de komende jaren verder doorgroeit. Om die groei mogelijk te maken, zijn extra kleedkamers nodig. Inmiddels heeft IJVV de extra kleedkamers gerealiseerd en voorgefinancierd. Als gemeente zijn we echter verantwoordelijk voor de bouw van kleedkamers op de sportparken. Dat heeft uw raad in juni 2016 vastgelegd in de Beleidsnota 'Kleedaccommodaties buitensport'. In deze begroting hebben we daarom budget opgenomen voor vier extra kleedkamers van IJVV conform deze beleidsnota.

Vernieuwing sporthal Oosterholthoeve, IJsselmuiden

De vernieuwing van de multifunctionele accommodatie Oosterholthoeve hebben we opgenomen in het vastgoedplan 'Kiezen voor Kracht'. Daarin is de Oosterholthoeve aangewezen als 'krachtpand'. In lijn met de 'Koers Kampen 2040' willen we voorzieningen die meegroeien met de behoefte en inzetten op een accommodatie die geschikt is voor sport en ruimte biedt aan het verenigingsleven en welzijnspartijen. In september 2024 heeft uw raad opiniërend gesproken over toekomstscenario's voor de Oosterholthoeve.

Het komende jaar onderzoeken we de mogelijkheden om een nieuwe accommodatie te realiseren op de naastgelegen gronden waar nu Stichting Paardrijden Gehandicapten IJsselmuiden (SPGIJ) is gevestigd. Hierdoor kunnen we een kwaliteitsslag maken in het gebied en ontstaat er ruimte voor woningbouw. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om andere partijen dan de huidige gebruikers te betrekken (in ieder geval Showband Oranje). Zowel het betrekken van de grond waar nu de SPGIJ is gevestigd als het betrekken van nieuwe gebruikers bij de accommodatie heeft financiële consequenties waar we vooralsnog geen rekening mee hebben gehouden. Deze moeten afgewogen worden bij de Perspectiefnota 2026.

Voor 2025 en 2026 hebben we een voorbereidingsbudget nodig om de onderzoeken uit te voeren en toe te werken naar een programma van eisen voor een nieuwe multifunctionele accommodatie.

Exploitatie nieuwe sporthal en gymnastiekzalen

Voor de exploitatie van de nieuwe sporthal in de Jan Ligthartstraat en de nieuwe gymnastiekzalen op het Onderdijs en bij het Scala/Bouwmanschool hebben we in deze begroting budget opgenomen. De drie gymzalen die nu door de bouw van de sporthal worden vervangen, waren in exploitatie bij het Ichthus College. Ook de gymnastiekzalen zijn nieuw en een aanvulling op het huidige aantal gymnastiekzalen. Voor de realisatie van deze voorzieningen heeft uw raad eerder budget beschikbaar gesteld.

Verplaatsing kunstgras hockeyvelden

Hockeyvereniging Kampen wil graag verplaatst worden naar sportpark De Maten/ De Venen. Daar hebben ze namelijk ruimte om te groeien. Ten aanzien van de gebiedsontwikkeling Reevedelta hanteren we een ander tempo dan tot voor kort beoogd. Dit heeft effect op de ontwikkeling van de sportcampus, waar de verplaatsing van de hockeyvereniging onderdeel van uitmaakte. De huidige hockeyaccommodatie is echter aan renovatie toe. De velden en kleedkamers moeten op korte termijn vernieuwd worden. Om die reden vinden wij het verstandig om de hockeyvereniging alvast te verplaatsen en de investeringen te laten plaatsvinden op de nieuwe locatie.

Aanleg kunstgrasveld sportpark Broekerland, 's-Heerenbroek

Bij de bespreking van de Perspectiefnota 2025 heeft uw raad de motie 'Kunstgrasveld sportpark Broekerland' aangenomen. In deze motie heeft u ons opgedragen om in deze begroting budget op te nemen voor het aanleggen van een kunstgrasveld op sportpark Broekerland. Daarnaast heeft u ons opgedragen om de structurele lasten grotendeels te dekken uit ombuigingen binnen programma 5 onderdeel sport. We hebben de resterende dekking gevonden door:

- Doorschuiven van de geplande toplaagvervanging van Zalk veld 1 van 2025 naar 2026;
- Structurele aanwending van de vrijval van de exploitatievergoeding aan volleybalvereniging Reflex, na aftrek van de tijdelijke ingroei-subsidie aan Reflex voor sporthal Jan Ligthartstraat;
- Uitstel van de aanstelling van een coördinator sport en bewegen tot 2028;
- Een éénmalige bezuiniging op onderhoud sportaccommodaties in 2028.

Cultuur

Cultuurfonds (werkbudget cultuur)

We maken een bruisende stad met een aantrekkelijk cultureel klimaat mogelijk door culturele initiatieven de ruimte te geven. Dit doen we met het Cultuurfonds. Iedereen kan hier laagdrempelig gebruik van maken. Met dit fonds kunnen we nog gericht en sneller tegemoetkomen aan cultureel maatschappelijke initiatieven. Denk hierbij aan de viering van Ketikoti, het ontwerpen van een nieuw Berkmonument met Brunnepe, het vierdaagse klassieke muziekfestival Dudok en de aankoop van een kunstwerk dat thuishoort op Kamper bodem. Ook is er ruimte voor initiatieven die helpen om maatschappelijke problemen op te lossen. Het Cultuurfonds voeren we uit voor een proefperiode van drie jaar (2024-2026). De inzet wordt gefinancierd vanuit het MIK.

Talentenontwikkeling 'VAKTOR'

VAKTOR ontwikkelt talent van creatieve makers op het gebied van dans, zang en drama in de regio Zwolle. Ze ondersteunen de ontwikkeling van vakmanschap en bieden een springplank naar blijvend succes. De activiteiten van VAKTOR worden bekostigd door 21 gemeenten en de provincie Overijssel. De overeengekomen bijdragen en subsidie van de provincie eindigen in 2024. Er moet voor komende periode een regeling worden overeengekomen waarbij gemeenten naar evenredigheid bijdragen. Ook de komende twee jaar willen we regionaal creatief talent blijven ontwikkelen tot professionele makers. Daarna heroverwegen we onze deelname.

Terugkeer en onderkomen IJsselkogge

Uw raad heeft in juli 2024 de locatie Koggewerf aangewezen als locatie voor het IJsselkogge Paviljoen. Daarnaast heeft u besloten om voor 2025 een (aanvullend) investeringskrediet te verwerken in de Programmabegroting 2025. Dit krediet is bedoeld voor de bouw van het IJsselkogge Paviljoen, het ontwerp en inrichting van de expositie, de infrastructuur, de transportkosten (inclusief tussenopslag), restauratie IJsselkogge en het expositieframe.

Inmiddels hebben we het proces gestart om binnen de door u aangegeven kaders tot realisatie van het IJsselkogge Paviljoen op de Koggewerf te komen.

Behoud en gezonde exploitatie Bovenkerk

Bij de bespreking van de Perspectiefnota 2025 in juni 2024 heeft uw raad de motie 'Startkapitaal exploitatie Bovenkerk' aangenomen. In deze motie heeft u ons opgedragen om aan de stichting Bovenkerk een startkapitaal beschikbaar te stellen voor het behoud en een gezonde exploitatie van de Bovenkerk. In de aangenomen motie geeft u aan dat de Bovenkerk wordt gezien als een magneet die bezoekers aantrekt én die gerekend kan worden tot de basisinfrastructuur van de stad als het gaat om erfgoed en cultuur. Voor de exploitatie van de Bovenkerk als culturele instelling wordt voor de komende drie jaar een aflopend startkapitaal beschikbaar gesteld vanuit het MIK. Deze bedragen kennen we per jaar als subsidie toe aan de Bovenkerk.

Behoud en exploitatie Ikonenmuseum

Bij de bespreking van de Perspectiefnota 2025 heeft uw raad ook de motie 'Ikonenmuseum' aangenomen. Uw raad gaf hierbij aan het Ikonenmuseum te zien als een waardevolle culturele instelling voor Kampen. U heeft ons daarom verzocht om het Ikonenmuseum ten behoeve van de exploitatie en van het leggen van een basis voor het behoud van het museum voor de jaren 2025, 2026 en 2027 jaarlijks een subsidie toe te kennen.

Uw opdracht vraagt om bredere samenwerking en inspanning. Aan de subsidie heeft uw raad de voorwaarde verbonden dat het Ikonenmuseum voor de Perspectiefnota 2026 met een plan van aanpak komt om na drie jaar zonder de gemeentelijke bijdrage verder te kunnen. Ook heeft u de voorwaarde gesteld om met alle betrokkenen te verkennen of samenwerking met de SAMBIQ-instellingen bijdraagt aan het 'zelfstandig' voortbestaan van het Ikonenmuseum.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Biodiversiteit: Natuurlijk bermbeheer

Door het structurele budget dat vanaf 2025 in de begroting is opgenomen kunnen we het natuurlijk bermbeheer structureel verbeteren. Tot nu toe was dit incidenteel geregeld. De kosten worden gedekt uit het structurele budget voor biodiversiteit dat in de Programmabegroting 2024 beschikbaar is gesteld.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
05	Sport, cultuur en recreatie						
	Sport						
	Sportbeleid en activering						
	Lasten	841	1.064	732	712	401	376
	Baten	728	634	331	312		
	Saldo	-113	-431	-401	-401	-401	-376
	Sportaccommodaties						
	Lasten	6.351	4.964	6.184	6.336	6.341	6.771
	Baten	3.444	2.421	2.490	2.492	2.492	2.717
	Saldo	-2.907	-2.543	-3.694	-3.844	-3.849	-4.054
	Cultuur						
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						
	Lasten	5.652	6.059	5.805	6.050	5.764	6.193
	Baten	694	688	685	685	685	685
	Saldo	-4.958	-5.371	-5.120	-5.365	-5.079	-5.508
	Musea						
	Lasten	2.748	3.595	3.474	3.399	3.356	3.753
	Baten	220	147	110	203	196	365
	Saldo	-2.528	-3.448	-3.364	-3.197	-3.160	-3.388
	Cultureel erfgoed						
	Lasten	698	1.292	1.225	1.073	1.047	993
	Baten	-60	38	39	39	39	39
	Saldo	-758	-1.253	-1.187	-1.034	-1.008	-954
	Media						
	Lasten	2.003	2.058	2.172	2.172	2.172	2.172
	Baten	280	281	287	287	287	287
	Saldo	-1.723	-1.776	-1.885	-1.885	-1.885	-1.885
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie						
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie						

	Lasten	7.016	10.407	7.444	7.358	7.435	7.496
	Baten	309	555	215	215	215	215
	Saldo	-6.708	-9.852	-7.229	-7.143	-7.220	-7.281
Totale lasten		25.309	29.439	27.036	27.100	26.516	27.754
Totale baten		5.615	4.764	4.157	4.233	3.914	4.308
Totaal saldo		-19.695	-24.674	-22.880	-22.869	-22.602	-23.446

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	303	331				
Onttrekkingen aan reserves	1.722	2.775	207	211	57	7
Saldo	1.418	2.443	207	211	57	7
Totale toevoegingen	303	331				
Totale onttrekkingen	1.722	2.775	207	211	57	7
Totaal saldo	1.418	2.443	207	211	57	7

Programma 6 Sociaal domein

A. Missie

In de gemeente Kampen vinden we het belangrijk dat mensen bestaanszekerheid, gelijke kansen en een vitaal leven hebben. We zijn goed voor elkaar. Om dit te bereiken focussen we ons op preventie en het duurzaam voorkomen van problemen.

B. Wat willen we bereiken?

- We hebben een actuele strategie sociaal domein.
- We versterken de sociale basis en investeren in het welzijn en welbevinden van onze inwoners.
- We willen dat alle kinderen en jongeren in onze gemeente veilig, gezond en kansrijk opgroeien.
- We vergroten de bestaanszekerheid van inwoners.
- We creëren gelijke kansen voor iedereen.
- We zetten in op de gezonde keuze als makkelijkste keuze.
- We bieden perspectief naar werk.
- We zorgen voor een soepele overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis.

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Samenkracht en burgerparticipatie

Versterken sociale basis

Begin dit jaar is de opdracht voor het versterken van de sociale basis aangescherpt. Mede met de komst van het Integraal zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de Woonzorgvisie wordt de noodzaak voor versterking en integraliteit binnen de sociale basis nóg meer zichtbaar. Er is al veel verbeterd. Zo zijn er meer bewonersinitiatieven in de wijk en zijn er meer hybride voorzieningen. Tegelijk zien we dat er nog ruimte is voor verdere ontwikkeling, met name als het gaat om het daadwerkelijk vormgeven van de transformatie in het sociaal domein. Deze ruimte bevindt zich op twee sporen. Enerzijds op het zodanig versterken of collectiviseren van het voorveld zodat maatwerkvoorzieningen afgeschaald kunnen worden. Anderzijds op het in algemene zin versterken van de sociale basis zodat inwoners veerkrachtig zijn om te kunnen omgaan met de uitdagingen van het leven. Voor de sociale basis (en de plannen rondom het lokaal team) leggen we uw raad naar verwachting in december 2024 een startnotitie ter besluitvorming voor.

Inclusie-agenda

Dit najaar starten we een participatief traject om samen met inwoners en samenwerkingspartners een lokale inclusie-agenda op te stellen, waarmee we diversiteit en inclusiviteit duurzaam willen verankeren in ons beleid. Met inclusie bedoelen we een bredere groep. Niet alleen de groep mensen met een beperking, maar ook andere groepen die om verschillende redenen worden uitgesloten van volwaardige deelname aan de samenleving. Denk aan leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit. De inclusie-agenda biedt een concreet kader voor het bevorderen van respect, gelijkwaardigheid en participatie om sociale cohesie te versterken. Ook draagt de agenda eraan bij dat Kampen een veilige en inclusieve plek blijft voor al haar inwoners.

Kamper aanpak ontheemden

Het opvangen van ontheemden is voor de gemeente Kampen voorlopig een blijvende taak en vereist een humane, eerlijke en evenwichtige aanpak. Onder meer om voldoende opvangplekken te realiseren en te voldoen aan de kwantitatieve en kwalitatieve opvangopgave (naast opvanglocaties is ook de sociale opgave op het gebied van bijvoorbeeld zorg, onderwijs, integratie en veiligheid van belang) werken we aan een steeds sterker en stabielere programmateam. Verder is er, gelet op de landelijke ontwikkelingen, meer focus op aanpalende beleidsterreinen, zoals werk en onderwijs van ontheemden. Om te anticiperen op een mogelijk langer verblijf van ontheemden in onze gemeente, heeft uw raad in september 2024 de startnotitie voor een meerjarige aanpak op ontheemden vastgesteld. Uiterlijk in het vierde kwartaal 2025 leggen we de meerjarige aanpak ter besluitvorming aan uw raad voor. We verwachten de kosten voor de Kamper aanpak ontheemden opnieuw te kunnen financieren met rijksmiddelen.

Participatie

Startnotitie Agenda bestaanszekerheid

Het komende jaar ontwikkelen we een brede agenda voor het thema bestaanszekerheid in Kampen. De bestaanszekerheid van de laagste inkomens staat namelijk steeds meer onder druk, bijvoorbeeld als gevolg van ontwikkelingen als aanhoudende inflatie, de energiecrisis en de oorlog in Oekraïne. Inwoners die het tot-nu-toe lukte om de eindjes aan elkaar te knopen, komen nu in de problemen zoals de werkende armen. Zij zijn niet altijd bij ons in beeld.

In afwachting van de agenda bestaanszekerheid zetten we in 2025 vanuit bestaande middelen in op:

- Een betere vroegsignalering van schulden,
- Het vergroten van financiële redzaamheid van inwoners die nu de vaardigheden missen om zelf hun huishoudboekje te beheren.

We verwachten dat de brede agenda bestaanszekerheid leidt tot een structurele aanpak en dus een structureel beroep op middelen. De startnotitie agenda bestaanszekerheid leggen we uiterlijk in het eerste kwartaal 2025 ter besluitvorming aan uw raad voor. Het structurele beroep op middelen verwerken we daarna als voornemen in de Perspectiefnota 2026.

Jeugdwet

Inrichten lokaal team

Gemeenten, zo ook Kampen, worden geconfronteerd met diverse landelijke afspraken en ontwikkelingen die nogal wat van hun toegangsfunctie en lokale teams in het sociaal domein vragen. Deze ontwikkelingen, onder andere vanuit de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming vragen om de transformatie daadwerkelijk vorm te geven, het jeugdzorgstelsel financieel houdbaar te maken en zorg goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Een aantal verplichtingen die voortkomen uit eerdergenoemde wet- en regelgeving laten wij landen in een Lokaal Team en daarbij horende lokale samenwerkingsafspraken. Hiertoe heeft de VNG onlangs een richtinggevend kader opgesteld. Het ontwikkelen van dit lokale team hebben we in de Perspectiefnota 2025 verwerkt als autonome ontwikkeling en betrekken we ook bij de visies op wijkgericht werken en dienstverlening. Wij verwachten uw raad in december 2024 een startnotitie over de sociale basis en de plannen rondom dit lokale team voor te kunnen leggen.

Vooruitlopend op het lokale team werven we in 2024 een aantal gezinswerkers zodat zij op 1 januari 2025 kunnen starten. Op deze manier voldoen wij aan de verplichting die de hervormingsagenda ons geeft. Samen ontwikkelen de gezinswerkers een systemische werkwijze. Ook denken en doen zij actief mee als het gaat om de doorontwikkeling van het lokale team. Op deze manier kunnen we als gemeente steeds beter bijdragen aan het welzijn van jeugd en gezinnen zodat onze kinderen en jeugdigen kansrijk kunnen opgroeien.

Wachtverzachter

Vanaf begin 2024 zetten we Wachtverzachter in. Met Wachtverzachter zetten we in op het mentaal welbevinden van jongeren die wachten op jeugdhulp. Hiermee voorkomen we escalaties, verkorten we inzet van Jeugd GGZ en wellicht is er geen hulp nodig vanwege de inzet van Wachtverzachter. Met deze inzet verwachten we dus dat de instroom van kinderen en jongeren in de jeugdhulp zal verminderen. Het implementatietraject zetten we voort in 2025. Hiervoor hebben we eenmalig middelen nodig.

Wmo

Toezicht Wmo

In het kader van het actieprogramma sociaal domein, waarmee forse bezuinigingen zijn gerealiseerd, is er door uw raad ook beleid rondom handhaven in het sociaal domein vastgesteld. Hiermee waren tijdelijke middelen gemoeid. We hebben nu een goede toezichthouder op tijdelijke basis. In het kader van de actualiteit rondom zorgfraude adviseren we om de ingezette lijn voort te zetten om grip te houden op zorgaanbieders met verkeerde intenties. Wanneer we dit niet doen, verwachten we verder oplopende kosten, maar ook contracten met aanbieders waar we in het kader van ondermijning ook onze vraagtekens bij zetten. In afwachting van een evaluatie van de inzet zetten we het toezicht Wmo in elk geval nog één jaar tijdelijk voort.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
06	Sociaal domein						
	Programmaonderdeel	Sociaal domein - onderdeel Jeugdwet					
	Jeugdhulp begeleiding						
	Lasten	2.071	1.878	2.230	2.200	2.200	2.200
	Baten	23	47				
	Saldo	-2.048	-1.831	-2.230	-2.200	-2.200	-2.200
	Jeugdhulp behandeling						
	Lasten	3.329	3.661	3.857	3.857	3.857	3.857
	Baten						
	Saldo	-3.329	-3.661	-3.857	-3.857	-3.857	-3.857
	Jeugdhulp dagbesteding						
	Lasten	1.170	1.108	1.117	1.117	1.117	1.117
	Baten						
	Saldo	-1.170	-1.108	-1.117	-1.117	-1.117	-1.117
	Jeugdhulp zonder verblijf overig						
	Lasten	194	184	198	198	198	198
	Baten						
	Saldo	-194	-184	-198	-198	-198	-198
	Pleegzorg						
	Lasten	1.070	1.013	1.039	1.039	1.039	1.039
	Baten						
	Saldo	-1.070	-1.013	-1.039	-1.039	-1.039	-1.039
	Gezinsgericht						
	Lasten			40	40	40	40
	Baten						
	Saldo			-40	-40	-40	-40
	Jeugdhulp met verblijf overig						
	Lasten	3.587	3.348	3.348	3.348	3.348	3.348
	Baten						
	Saldo	-3.587	-3.348	-3.348	-3.348	-3.348	-3.348
	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf						
	Lasten	5.930	5.616	5.789	4.859	4.739	4.539
	Baten						
	Saldo	-5.930	-5.616	-5.789	-4.859	-4.739	-4.539
	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf						
	Lasten	1.451	1.374	1.406	1.406	1.406	1.406
	Baten						
	Saldo	-1.451	-1.374	-1.406	-1.406	-1.406	-1.406
	Gesloten plaatsing						
	Lasten	872	826	848	848	848	848
	Baten						
	Saldo	-872	-826	-848	-848	-848	-848

Jeugdbescherming						
Lasten	1.269	1.350	1.440	1.440	1.440	1.440
Baten						
Saldo	-1.269	-1.350	-1.440	-1.440	-1.440	-1.440
Jeugdreclassering						
Lasten	106	174	184	184	184	184
Baten						
Saldo	-106	-174	-184	-184	-184	-184
Inkomensregelingen						
Lasten	24.388	24.320	23.874	23.570	23.330	23.329
Baten	16.718	18.112	17.311	17.311	17.311	17.311
Saldo	-7.670	-6.208	-6.563	-6.259	-6.018	-6.018
WSW en beschut werk						
Lasten	7.234	7.814	8.189	8.354	8.607	8.603
Baten	569	259	259	259	259	259
Saldo	-6.665	-7.555	-7.930	-8.095	-8.348	-8.344
Arbeidsparticipatie						
Lasten	935	1.143	1.254	1.254	1.239	1.239
Baten	247					
Saldo	-688	-1.143	-1.254	-1.254	-1.239	-1.239
Samenkracht en burgerparticipatie						
Lasten	16.061	17.137	17.336	9.265	8.824	8.822
Baten	17.191	13.617	11.305	1.127	903	903
Saldo	1.130	-3.520	-6.032	-8.138	-7.921	-7.920
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen						
Lasten	2.854	3.055	3.593	3.923	3.943	3.943
Baten	311	143				
Saldo	-2.543	-2.912	-3.593	-3.923	-3.943	-3.943
Maatwerkvoorzieningen (WMO)						
Lasten	2.547	3.327	3.577	3.441	3.441	3.441
Baten	14					
Saldo	-2.534	-3.327	-3.577	-3.441	-3.441	-3.441
Hulp bij het huishouden (WMO)						
Lasten	4.257	4.915	5.377	5.377	5.377	5.377
Baten						
Saldo	-4.257	-4.915	-5.377	-5.377	-5.377	-5.377
Begeleiding (WMO)						
Lasten	4.009	4.648	5.036	5.036	5.036	5.036
Baten						
Saldo	-4.009	-4.648	-5.036	-5.036	-5.036	-5.036
Dagbesteding (WMO)						
Lasten	885	969	1.050	1.050	1.050	1.050
Baten						
Saldo	-885	-969	-1.050	-1.050	-1.050	-1.050
Overige maatwerkarrangementen (WMO)						

Lasten						
Baten	292	427	427	427	427	427
Saldo	292	427	427	427	427	427
Beschermd wonen (WMO)						
Lasten	10	837	647	647	647	647
Baten	4.096	2.306	2.095			
Saldo	4.086	1.468	1.449	-647	-647	-647
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)						
Lasten	597	633	537	537	537	537
Baten	12	115	35	18	18	18
Saldo	-585	-518	-502	-519	-519	-519
Totale lasten	84.826	89.330	91.966	82.990	82.447	82.240
Totale baten	39.473	35.026	31.432	19.142	18.918	18.918
Totaal saldo	-45.354	-54.305	-60.534	-63.848	-63.528	-63.323

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	7.256	2.757	1.536			
Onttrekkingen aan reserves	4.126	1.047	200	200	200	200
Saldo	-3.130	-1.709	-1.336	200	200	200
Totale toevoegingen	7.256	2.757	1.536			
Totale onttrekkingen	4.126	1.047	200	200	200	200
Totaal saldo	-3.130	-1.709	-1.336	200	200	200

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

A. Missie

- Wij voorzien in de wensen en behoeften van de samenleving, zonder dat wij daarbij latere generaties beperken in hun wensen en behoeften te voorzien.
- Wij versnellen de aanpak van klimaatadaptatie.
- Wij vinden energiezekerheid, goede participatie, draagvlak en zo laag mogelijke kosten voor energie belangrijk.
- Wij zetten ons in om inwoners en bedrijven te helpen om verantwoordelijkheid te kunnen nemen bij de transitie van lineair naar circulair.

B. Wat willen we bereiken?

- Klimaat: wij willen hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingsrisico tegengaan. Dit doen we samen met de inwoners.
- Energie: onze eigen ambitie is energieneutraal in 2035. Ook staan we voor de opgave van de warmtetransitie. Hier moeten we keuzes in maken. Door een wijkaanpak geven wij de warmtetransitie vorm. Voor de energiecrisis willen wij kwetsbare groepen structureel ontlasten.
- Circulariteit: wij zetten in op het toekomstbestendig, innovatief en circulair bouwen. Ons eigen vastgoed wordt verduurzaamd en als gemeente hebben we een voorbeeldfunctie en gaan we aan de slag met een voorbeeldproject. We versterken het gedachtegoed bij inwoners. We willen inzicht krijgen in beschikbare materialen en hier ruimte voor creëren (o.a. ruimte voor materialen hubs).

C. Wat gaan we daarvoor doen?

Klimaatadaptatie: Afkoppelplan IJsselmuiden

In IJsselmuiden worden vanaf 2025 meerdere straten opnieuw ingericht om wateroverlast tegen te gaan. Dit gebeurt onder de noemer 'Afkoppelplan IJsselmuiden'. Voor het afkoppelplan IJsselmuiden is in 2022 een raming gemaakt, voor het uitbreken van de Oekraïneoorlog. Inmiddels zijn de ramingen bijgesteld naar realistische prijspeilen. Het benodigde budget kunnen we grotendeels dekken uit de begroting riolering. Voor een klein deel van de uitgaven lukt dat niet. De meerkosten worden gedekt uit het structurele budget voor klimaatadaptatie.

Klimaatadaptatie: Zoddepark IJsselmuiden

Het Zoddepark wordt heringericht om meer waterberging voor de dorpskern IJsselmuiden te realiseren. In de Programmabegroting 2024 is alleen voorzien in het vergroten van de watergangen, maar is geen budget voor personele inzet meegenomen. We stellen daarom voor extra budget vrij te maken om dit project ook daadwerkelijk uit te voeren.

Klimaatadaptatie: overig

Naast bovenstaande projecten werken we in het kader van het Programma voor Klimaatadaptatie, Riolering en Water aan de uitvoering van projecten om wateroverlast te voorkomen, hitte tegen te gaan en de openbare ruimte te vergroenen.

Warmtetransitie

In 2025 stellen we een Warmteprogramma op gericht op uitfasering van het gebruik van aardgas in 2050. Het Warmteprogramma beschrijft de wijkaanpak: wanneer gaan we met welke wijk of kern in gesprek en wat is de beoogde oplossing voor de warmtevraag in die wijk of kern? Vooruitlopend op het Warmteprogramma zijn we al aan de slag in Wilsum, Onderdijks en de Maten. Op basis van de ervaringen in Wilsum bepalen we met de betrokkenen hoe we in de andere kernen aan de slag gaan. In 2025 gaan we met drie extra wijken aan de slag.

Onderdeel van de aanpak warmtetransitie is een gemeente brede communicatiecampagne over de warmtetransitie en wijkaanpak. Eind 2024 zijn we gestart met het tweejarig veldonderzoek ten behoeve van het opstellen van een Soortenmanagementplan (SMP). Dit onderzoek vervolgen we in 2025. Dekking vindt plaats uit de CDOKE-rijksmiddelen en eerder door uw raad ter beschikking gestelde middelen voor de wijkaanpak.

Energie

Begin 2025 evalueren we de Bouwsteen Energie en vertalen deze naar een nieuwe visie die wordt geïntegreerd in de Omgevingsvisie. In 2025 worden door de provincie vergunningen verleend voor grootschalige windprojecten in Kampen Zuid. De provincie is bevoegd gezag, maar wij zijn betrokken, onder meer in relatie met het beleid voor lokaal eigendom.

In 2025 hebben we extra aandacht voor de toenemende problematiek van netcongestie. De gemeentelijke invloed is beperkt, maar we werken onder meer met Enexis aan een zo goed mogelijke inpassing van de extra transformatorhuisjes die worden geplaatst in de wijken. De komende tien jaar worden circa 225 extra transformatorhuisjes geplaatst.

Op basis van het onderzoek dat we in 2024 uitvoeren komen we met voorstellen voor het oprichten van een gemeentelijk energiebedrijf. We stellen voor hiervoor in het MIK middelen te reserveren. We evalueren in 2025 de subsidieregeling Groene Leges.

Circulair

Bij aanbestedingen van projecten in de openbare ruimte zetten we MVOI² in. Op basis van onze ervaringen scherpen we de aanpak steeds aan. In 2025 wordt onder meer het Afkoppelplan IJsselmuiden uitgevoerd, waarvoor tijdens de aanbesteding een duurzaam kansendossier is uitgevraagd.

We zijn aangesloten bij Duurzaam Ondernemen Regio Zwolle (DORZ) om bedrijven uit Kampen te stimuleren om te verduurzamen. We gebruiken daarbij onder meer een subsidieregeling om circulaire initiatieven te stimuleren.

Omgevingsdienst

De Omgevingsdienst IJsselland is op dit moment aan het onderzoeken in welke mate het maatregelen moet nemen om voldoende robuust te zijn en zelfstandig verder te kunnen. Deze voorstellen zijn in de maak. Dit kan mogelijk gevolgen hebben voor de financiële bijdrage aan de Omgevingsdienst IJsselland. Deze effecten komen dan terug in de Perspectiefnota 2026.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
07 Volksgezondheid en milieu						
Volksgezondheid						
Lasten	2.877	3.204	3.341	3.184	2.976	2.975
Baten	327	453	350	223		
Saldo	-2.549	-2.751	-2.991	-2.961	-2.976	-2.975
Riolering						
Lasten	2.913	2.876	2.933	2.968	3.104	3.126
Baten	4.017	3.665	5.173	5.085	5.049	4.979
Saldo	1.105	789	2.241	2.117	1.945	1.853
Afval						
Lasten	3.703	3.895	3.831	3.702	3.691	3.533
Baten	5.990	6.017	7.196	6.912	6.808	6.673
Saldo	2.286	2.121	3.366	3.210	3.118	3.139
Milieubeheer						
Lasten	2.605	8.354	4.268	3.308	3.173	3.028
Baten	408	5.489	963	27	7	4
Saldo	-2.197	-2.865	-3.306	-3.281	-3.166	-3.024
Begraafplaatsen en crematoria						
Lasten	1.324	1.390	1.240	1.258	1.247	1.253
Baten	1.314	1.349	1.316	1.306	1.306	1.306
Saldo	-10	-41	76	48	59	53
Totale lasten	13.422	19.719	15.613	14.420	14.191	13.915
Totale baten	12.056	16.973	14.998	13.553	13.170	12.962
Totaal saldo	-1.365	-2.747	-614	-867	-1.020	-954

² MVOI staat voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen.

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves		1.347				
Onttrekkingen aan reserves	74	1.647	200	200	150	150
Saldo	74	300	200	200	150	150
Totale toevoegingen		1.347				
Totale onttrekkingen	74	1.647	200	200	150	150
Totaal saldo	74	300	200	200	150	150

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

A. Missie

In de gemeente Kampen vinden we het belangrijk dat we ruimte bieden voor wonen en werken met kwaliteit, duurzaamheid en eigen behoefte als basis. We willen groeien in het goede. Om dit te bereiken focussen we ons op groei die bijdraagt aan welzijn en welbevinden.

B. Wat willen we bereiken?

- We zijn voorbereid op de invoering van de Omgevingswet.
- We voeren regie op goed groeien, waarbij we ons focussen op groei die bijdraagt aan welzijn en welbevinden van onze inwoners.
- We bieden een passende woning voor iedereen.
- We houden zoveel mogelijk erfgoed in stand en maken het toekomstbestendig.
- We zetten ons in voor een vitaal platteland.

C. Wat gaan we ervoor doen?

Versnelling woningbouw: gebiedsontwikkeling Reevedelta

Het gebied Reevedelta, waar 3.600 woningen, school- en sportvoorzieningen, infrastructuur, mobiliteit hub en groene gebieden moeten komen, is nog volop in ontwikkeling. De definitieve gebiedsvisie heeft uw raad in mei 2024 vastgesteld. De ontwikkeling biedt ons als gemeente grote kansen en kent een hoog risicoprofiel. Wijzigende marktomstandigheden kunnen grote financiële impact hebben. We staan aan de vooravond van een belangrijke faseovergang: van plannen naar uitvoering! Een gedegen financiële uitgangspositie en ruimte creëren om financiële risico's op te kunnen vangen zijn randvoorwaardelijk om te kunnen starten. De gewijzigde inzichten over de toekomstige financiële beschikbare middelen nopen ons als gemeente daarbij wel tot enige voorzichtigheid. Daarin vinden we dat u als raad bij deze faseovergang ook aan zet bent: Wat vindt u als raad echt belangrijk, wat heeft u daar maximaal voor over en welke risico's bent u bereid daarin te nemen? De komende maanden gaan we, samen met u als raad, met deze essentiële vragen aan de slag. Zo verstevigen we onze gemeentelijke regierol en voorkomen we onvoorziene tegenvallers in de toekomst. In 2025 willen we deze fase van het verstevigen van onze positie afronden en doorpakken naar de volgende stap. In 2025 gaan we de volgende zaken oppakken die u terugziet in de begroting:

Kosten versterken regierol gemeente

De focus in het 1e kwartaal van 2025 voor Reevedelta ligt op het versterken van onze regierol als gemeente. De verwachte kosten voor de versterken van de positie van de gemeente ramen we op € 600.000. Hiervan valt € 200.000 in 2025. Het deel voor 2024 gaat mee in de besluitvorming rondom de 2e bestuursrapportage 2024. Dit is een eenmalige investering van de gemeente. Deze kosten zijn niet te verhalen op de grondexploitaties Reevedelta noch op de investeringswerken.

Vorbereidingskredieten GREX Reevedelta Oost en West

Ten tijde van het versterken van de regierol gemeente, en in de periode erna, zijn er nog steeds werkzaamheden die we uitvoeren die we wel ten laste kunnen brengen van de toekomstige grondexploitaties Reevedelta. Het zijn werkzaamheden waarmee we de gebiedsontwikkeling Reevedelta door ontwikkelen en financieel optimaliseren. Dit vraagt een aanvulling op de reeds beschikbaar gestelde voorbereidingskredieten Reevedelta Oost en West die in 2024 zijn afgegeven. We administreren goed welke inzet en werkzaamheden bekostigd dienen te worden vanuit deze naar verwachting door te belasten voorbereidingskredieten en welke werkzaamheden vallen onder het versterken regierol gemeente, welke niet door te belasten zijn.

Sanering terrein rondom Palland – Reevedelta Oost

De sanering van het terrein rondom Palland moet plaats vinden van door gemeente in te brengen gronden in Reevedelta Oost. Om voortgang te kunnen maken, moeten we deze gronden in 2025 saneren. De eenmalige lasten die deze sanering met zich meebrengt, kunnen we financieren uit de reserve bouwgrond.

'No regret' investeringsmaatregelen Reevedelta

De investeringen op langere termijn (vanaf 2026) waarover uw raad nog moet besluiten, zijn in de strategische investeringsagenda opgenomen. Alleen investeringen die versneld van Reevedelta ook tot ontwikkeling moeten komen, hebben we nu verwerkt. Het gaat om:

- Ongelijkvloerse fietsoversteek Europa-allee (en subsidie BDO; verwerkt bij programma 2);
- Sportcampus: verplaatsing hockey (verwerkt bij programma 5);
- Tijdelijke onderwijshuisvesting Reevedelta West (verwerkt bij programma 4).

Onderzoeks- en plankosten investeringsagenda

Voor het verdere onderzoek en uitwerking van de overige investeringsprojecten maken we in 2025, na de periode van het versterken van de regierol, kosten om te voorkomen dat dit geheel stil valt. Hiervoor hebben we een voorbereidingsbudget opgenomen. De lijst met mogelijke investeringsprojecten in Reevedelta is groot. Bij het bepalen van het budget is rekening gehouden dat hooguit vijf à zes projecten in 2025 een vervolg gaan krijgen. Het is aan uw raad om te besluiten welke projecten hierbij voorrang krijgen. Daarbij kunt u denken aan de projecten als fietstunnel Niersallee, landbouwroute West, HUB, onderwijshuisvesting Oost en Sportcampus. Dit wordt meegenomen in de aan te bieden besluitvorming over het vervolg op Reevedelta.

Versnelling woningbouw: kleinschalige in- en uitbreidingen in diverse kernen

Diverse binnenstedelijke ontwikkelingen en uitbreidingen bij kernen zijn gestart of gaan starten en vragen om (aanvullende) planbegeleidingsbudgetten dan wel voorbereidingskredieten vooruitlopend op nog te openen grondexploitaties. Het betreft locatie Zenegroen (Kampen), Drostenerf (IJsselmuiden), uitbreiding 's Heerenbroek, Kop van Spoorlanden en Bovenhavenkwartier.

In het kader van kleinschalige in- en uitbreidingen gaat het daarnaast om:

Woonwagendstandplaatsen Schansdijk

In juli 2024 heeft uw raad besloten de locatie Schansdijk te ontwikkelen voor 25 woonwagendstandplaatsen. In 2025 pakken we de verdere voorbereiding en ontwikkeling van deze locatie op. De ontwikkeling van deze grotere locatie heeft geen sluitende businesscase, voornamelijk omdat er geen grondopbrengsten zijn en omdat enkele huidige functies verplaatst moeten worden.

Vrijspelen locatie hondenvereniging ten behoeve van de Bakkerij

Voor de ontwikkeling van woningbouwlocatie de Bakkerij is het wenselijk dat de Kringgroep IJsselmuiden (hondenvereniging) haar activiteiten op de huidige locatie stopt. De grond is eigendom van gemeente en het pand is eigendom van de vereniging. Voor het opkopen van het pand tegen taxatiewaarde hebben we budget nodig. Vermoedelijk wordt het pand gesloopt. Daarom hebben we geen afschrijvingstermijn opgenomen. We proberen de kosten die we maken zoveel mogelijk goed te maken met inkomsten. Aan het vrijspelen van deze locatie zijn mogelijk baten verbonden.

Versnellen sociale woningbouw Reevedelta (flexwonen)

We willen versneld 120 sociale huurwoningen realiseren. Hiervan worden 24 via flexwoningen gerealiseerd aan de Buitenbroeksweg. De resterende 96 woningen zijn voorzien binnen Reevedelta West en het Stationskwartier. De vertragingsin de onderhandelingen hebben ook zijn weerslag op het versneld ontwikkelen van de sociale huurwoningen waardoor budgetten doorschuiven van 2024 naar 2025 en mogelijk ook 2026.

Faciliteren versnelling woningbouw: bestemmingsreserve aanjagen woningbouw

In september 2024 heeft uw raad ingestemd met de Nota Grondbeleid. Hiermee heeft u ook ingestemd met het instellen van de bestemmingsreserve aanjagen woningbouw. Bij de begroting vragen we u deze bestemmingsreserve te vullen met € 1 miljoen. Conform de nota Grondbeleid kunnen we diverse activiteiten ten behoeve van het aanjagen van de woningbouw financieren vanuit deze bestemmingsreserve. Het gaat hierbij onder andere om:

- Rentelasten ten behoeve van strategische grondaankopen;
- Faciliteren van actieve grondpolitiek (WVG's);
- Haalbaarheidsonderzoeken nieuwe kansrijke locaties;
- Dekking van onrendabele top binnen een grondexploitatie.

Met het instellen van de bestemmingsreserve kan het in de Programmabegroting 2024 opgenomen aanjaagbudget per jaar vervallen.

Resterende Oekraïne gelden inzetten voor versnelling woningbouw

In september 2024 heeft uw raad besloten € 5,95 miljoen resterende Oekraïne gelden te reserveren voor het programma versnelling woningbouw. Hiervan is het voornemen om € 0,95 miljoen in te zetten voor het bekostigen van de organisatie rondom het huisvesten van statushouders voor de komende vijf jaar. De resterende € 5,0 miljoen gaat ingezet worden voor het realiseren van extra betaalbare woningen in de gemeente. Diverse haalbaarheidsonderzoeken hiervoor lopen momenteel. Uiterlijk in het voorjaar 2025 komen we bij u terug met uitgewerkte projectvoorstellen, inclusief voorstel voor bekostiging.

Gebiedsontwikkeling Hagenbroek

De gemeente heeft in dit gebied WVG3 gevestigd. In het gebied kunnen we diverse gemeentelijke opgaven realiseren zoals woningbouw, herplantplicht bomen, huisvesting scholen. In 2024 stellen we ten behoeve van de WVG een gebiedsvisie op. Gezien de kansen die het gebied heeft, is het te verwachten dat we aansluitend direct doorpakken op de ontwikkeling van het gebied. Daarnaast passen we de gebiedsvisie na besluitvorming in 2025 in de Omgevingsvisie 2.0 in. Er is geen financiële ruimte in andere budgetten om door te kunnen pakken op de gebiedsontwikkeling.

Organisatiekosten huisvesting statushouders

We hebben geconstateerd dat voor passende regie en sturing van de huidige opgave voor huisvesting statushouders meer kennis en expertise van het fysiek domein nodig is. Bovendien kent de huisvesting van statushouders een belangrijk raakvlak met het programma versnelling woningbouw, waarbinnen met de corporaties gewerkt wordt aan het realiseren van sociale huurwoningen. We hebben daarom besloten de huisvesting van statushouders onder te brengen in het programma versnelling woningbouw. Daarbij hebben we een aanpak voor ogen waarbij er vanuit één integraal projectteam wordt gestuurd op het behalen van de opgaven, bij voorkeur met permanente huisvesting, maar indien nodig ook via tijdelijke huisvesting. In september 2024 heeft uw raad € 5,95 miljoen gereserveerd voor de woningbouwopgave, waaruit ook deze inzet bekostigd kan worden.

D. Wat mag het kosten?

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
08	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
	Ruimte en leefomgeving						
	Lasten	1.883	4.088	3.621	2.754	1.709	1.654
	Baten	144	285	97	47	47	47
	Saldo	-1.740	-3.803	-3.524	-2.707	-1.662	-1.608
	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)						
	Lasten	994	4.169	2.921	3.309	3.063	3.036
	Baten	2.702	4.047	4.198	3.817	3.396	3.363
	Saldo	1.708	-122	1.277	509	333	327
	Wonen en bouwen						
	Lasten	1.910	5.041	5.033	2.487	2.387	2.387
	Baten	2.440	3.146	1.701	1.346	1.346	1.346
	Saldo	530	-1.895	-3.332	-1.142	-1.041	-1.041
	Totale lasten	4.787	13.298	11.575	8.550	7.159	7.077
	Totale baten	5.286	7.478	5.996	5.210	4.789	4.756
	Totaal saldo	498	-5.820	-5.579	-3.340	-2.370	-2.322

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	4.300	542	6.854	8.572		
Onttrekkingen aan reserves	2.874	6.496	7.437	357	150	150
Saldo	-1.427	5.954	584	-8.216	150	150
Totale toevoegingen	4.300	542	6.854	8.572		
Totale onttrekkingen	2.874	6.496	7.437	357	150	150
Totaal saldo	-1.427	5.954	584	-8.216	150	150

³ WVG staat voor Wet Voorkeursrecht Gemeenten

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegenover staan. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven op de diverse programma's.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De gemeente Kampen ontvangt via het gemeentefonds de Algemene Uitkering van het Rijk. In de begroting 2025 baseren we ons op de uitkomsten van de meicirculaire 2024 (op basis van lopende prijzen d.w.z. inclusief inflatiecorrectie). In de begroting 2024 was gezien de uitzonderlijke omstandigheden de septembercirculaire 2023 wel verwerkt. Dat was een uitzondering op de regel om de begroting op de meicirculaire te baseren. Zo is dat ook met onze toezichthouder afgestemd.

Hieronder lichten wij de belangrijkste wijzigingen toe.

Voortgang van gesprekken "ravijnjaar" 2026 en verder

Het Rijk wil de voorspelbaarheid van het gemeentefonds verbeteren en heeft in overleg met VNG o.a. het accres voor de jaren 2023-2025 grotendeels vastgezet. Hierdoor stopt de systematiek van 'samen de trap op, trap af'. Dit betekent dat los van wat het Rijk aan uitgaven heeft wij het vastgestelde bedrag in deze jaren ontvangen. In de berichtgeving is de situatie vanaf 2026 het "ravijnjaar" gaan heten. De gesprekken tussen Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben slechts beperkt resultaat opgeleverd. Dat maakt dat de inkomsten voor de gemeente vanaf 2026 substantieel dalen: het ravijnjaar.

In de gemeenteraadsvergadering van 26 september 2024 heeft uw raad ingestemd met de voorgestelde kernopgave en kernvragen om te komen tot een toekomstbestendig meerjarig financieel perspectief. Het college werkt aan voorstellen voor uw raad die eraan bijdragen dat Kampen een financieel gezonde gemeente blijft waarin eveneens ruimte is én blijft voor gerichte investeringen die passend zijn bij de groeigemeente die Kampen is. De volgende kernvragen worden daarin beantwoord:

- Welke bandbreedte van bedragen moeten de handelingsperspectieven opleveren (middels fasering, ombuiging en extra inkomsten), zodat onze gemeente ook op langere termijn een financieel gezonde gemeente blijft die bovendien zijn ambities kan blijven waarmaken? En hoe kunnen we daarop blijven sturen?
- Wat is een aanvaardbaar investeringsvolume voor de gemeente Kampen? Welke scenario's zijn daarin denkbaar?
- Op welke wijze(n) kunnen raad en college in het politiek bestuurlijk samenspel regie houden op de ambities in de Koers 2040 wetende dat de financiële bandbreedte ontoereikend is?

Overige baten en lasten

Onder de overige baten en lasten vallen onder andere de volgende ramingen:

- Stelpost voor onvoorzien € 200.000 (eenmalig);
- Voor 2025 is de structurele ruimte in de stelpost loon- en prijsontwikkeling geheel ingezet en resteert er de incidentele ruimte van afgerond € 300.000;
- (Raads)budget voor nader in te vullen (nieuw) beleid op basis van eigen voorstellen door de raad € 57.000 (eenmalig) beschikbaar;
- Saldo van de begroting van afgerond € 2.400.000 negatief.

OZB

De aanslagoplegging onroerende- zaakbelastingen voor 2025 zal worden gebaseerd op de waarde per 1 januari 2024. Het daarvoor benodigde herwaarderingsproces loopt volop. Een indicatie voor de stijging van de waarde van woningen en de niet-woningen t.o.v. huidige waarde peildatum 01-01-2023 is op het moment van schrijven van deze paragraaf (september 2024) nog niet te geven. Wel zal de totale WOZ- waarde voor de woningen weer stijgen. Ook is het de verwachting dat de waarden van de niet-woningen licht zullen stijgen. Voor de hoogte van de opbrengst OZB is de waardeontwikkeling relatief onbelangrijk aangezien een waardestijging of -daling gecompenseerd wordt in de tarieven. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Treasury

De rentelasten- en baten worden op treasury geraamd en vervolgens toegerekend aan de programma's/beleidsterreinen. Het verschil tussen de werkelijke rente, de toegerekende rente en de rentevergoeding aan voorzieningen welke geraamd zijn op netto contante waarde komt tot uiting in een positief of negatief dekkingsverschil. Voor 2025 is er sprake van een begroot renteresultaat van € 1.025.000. In de paragraaf Financiering staat het onderliggende schema rentetoerekening. Dividenden worden ook op dit taakveld geraamd, maar hoeven in de berekening van de renteomslag niet in mindering gebracht te worden op de rentelasten.

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
09 Algemene dekkingsmiddelen							
Treasury							
	Lasten	282	47	46	46	46	45
	Baten	1.430	1.740	1.863	1.851	1.839	1.826
	Saldo	1.147	1.693	1.817	1.806	1.794	1.781
OZB-woningen							
	Lasten	956	1.450	1.062	1.091	991	991
	Baten	7.773	8.349	8.799	8.887	8.975	9.063
	Saldo	6.817	6.899	7.737	7.797	7.985	8.073
OZB niet-woningen							
	Lasten						
	Baten	5.324	5.604	5.969	5.969	5.969	5.969
	Saldo	5.324	5.604	5.969	5.969	5.969	5.969
Parkeerbelasting							
	Lasten	1	1	1	1	1	1
	Baten	1.791	1.932	1.998	1.998	1.998	1.998
	Saldo	1.789	1.931	1.997	1.997	1.997	1.997
Belastingen overig							
	Lasten	237	131	165	165	165	165
	Baten	712	625	2.070	2.912	3.607	3.636
	Saldo	475	494	1.905	2.746	3.442	3.471
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds							
	Lasten						
	Baten	115.721	123.495	130.415	127.894	132.908	131.891
	Saldo	115.721	123.495	130.415	127.894	132.908	131.891
Overige baten en lasten							
	Lasten	4.829	958	-142	1.620	10.126	8.294
	Baten						
	Saldo	-4.829	-958	142	1.620	10.126	8.294
Totale lasten		6.305	2.587	1.132	2.923	11.329	9.496
Totale baten		132.751	141.745	151.114	149.511	155.296	154.383
Totaal saldo		126.444	139.158	149.982	146.589	143.969	144.888

Overzicht reservemutaties programma

Reservemutaties	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Toevoegingen aan reserves	1.371	390	551	551	144	111
Onttrekkingen aan reserves	4.226	609	500	757	543	
Saldo	2.855	220	-51	206	399	-111
Totale toevoegingen	1.371	390	551	551	144	111
Totale onttrekkingen	4.226	609	500	757	543	
Totaal saldo	2.855	220	-51	206	399	-111

Overhead

Inleiding

Naast de in de programma opgenomen kosten die betrekking hebben op het primaire proces worden de kosten van de Overhead begroot binnen Taakveld 0.4 Overhead. Deze splitsing moet bijdragen aan de interne sturing door de raad en een betere vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

Om te kunnen vaststellen welke kosten gerekend kunnen worden tot de overhead, is een definitie van de overhead geïntroduceerd. Deze definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces en is conform de BBV gedefinieerd en verwerkt in de programmabegroting. Naast de onderdelen afkomstig vanuit de BBV zijn onderstaande elementen nog toegevoegd.

- **Algemene huisvesting**
Het BBV schrijft voor om huisvesting toe te rekenen aan het taakveld/taakvelden waar het voor aangewend wordt. Omdat het verdelen van deze kosten, gezien de voorwaarden die daaraan gesteld worden, vanuit efficiency oogpunt buitengewoon onwenselijk is, is ervoor gekozen om deze kosten onder de overhead te laten vallen.
- **Automatisering**
In principe schrijft het BBV voor om de automatiseringskosten te splitsen en de diverse componenten toe te rekenen aan het taakveld waarmee het samenhangt.
Het onderdeel ICT is samen met Inkoop en Personeelszaken ondergebracht in het ONS.
De gemeente betaalt op basis van vastgestelde verdeelsleutels haar aandeel in de kosten van ONS. De nota die wij daarvoor krijgen is een totaalnota en geeft geen inzicht in de specifieke opbouw van het verschuldigde bedrag. Gekozen is voor eenvoud en dat betekent dat ook de Automatiseringskosten aan overhead worden toegerekend. (Zie Paragraaf Bedrijfsvoering voor een nadere toelichting op de onderdelen Dienstverlening en Informatieveiligheid.)
- **Gemeentelijke voertuigen**
Alle gemeentelijke voertuigen die niet rechtstreeks toe te rekenen zijn aan een specifiek taakveld (sport, begraafplaatsen etc.) maken onderdeel uit van de overhead.

Doorrekening Overhead

Zoals genoemd wordt alle overhead in de begroting begroot op taakveld 0.4 Overhead. Toerekening van overhead aan de andere taakvelden is niet meer toegestaan, met uitzondering van het gedeelte dat betrekking heeft op het grondbedrijf en/of investeringen. Voor overheidsstaken die maximaal een kostendekkend tarief mogen hebben worden de overheadkosten niet verantwoord op het product, maar maken ze wel onderdeel uit van de tariefstelling.

Uitkomst

De totale overhead bedraagt voor 2025 € 23.301.273. Hiervan wordt € 1.130.016 verrekend met de overheadkosten voor het grondbedrijf (€ 784.281) en de investeringen (€ 345.735). Voor de versleuteling van de overhead wordt het bedrag aan overhead gedeeld door het totaal aantal directe uren van de aan de taakvelden toe te rekenen teams. Het overheadtarief bedraagt (afgerond) € 39 per uur. Uitgedrukt in een percentage van de totaal begrote lasten belooft de overhead 10,90%.

Omdat een deel van de overhead rechtstreeks verrekend mag worden (Investerings en Grondbedrijf), komen de overheadkosten in de onderstaande tabellen daardoor per saldo lager uit dan het hierboven genoemde bedrag. Naast de rechtstreekse doorberekening mag er bij de kostendekkende taken van de gemeente ook extra comptabel rekening gehouden worden met de overhead.

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
10 Overhead						
Overhead						
Lasten	22.454	23.507	24.392	22.444	20.341	20.026
Baten	1.037	538	1.007	940	572	460
Saldo	21.417	22.969	23.385	21.505	19.769	19.566
Totale lasten	22.454	23.507	24.392	22.444	20.341	20.026
Totale baten	1.037	538	1.007	940	572	460
Totaal saldo	-21.417	-22.969	-23.385	-21.505	-19.769	-19.566

Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelastingplicht vanaf 2016

Als gevolg van de Wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen zijn met ingang van 2016 publiekrechtelijke rechtspersonen Vennootschapsbelasting (vpb) plichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. Er is sprake van een onderneming wanneer cumulatief voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- Een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- Die deelneemt aan het economische verkeer;
- Met het oogmerk om winst te behalen.

Op basis van een door de gemeente uitgevoerde analyse is geconcludeerd dat er voor de volgende activiteiten sprake is van vennootschapsplicht:

- Grondbedrijf (grondexploitaties incl. 50% aandeel VOF Reeve);
- Verkoop van (afval)grondstoffen;
- Reclameopbrengsten.

De vennootschapsplicht voor reclameopbrengsten staat nog ter discussie. In overleg met de Belastingdienst zijn daarom proefprocedures opgestart om te komen tot een bindende uitspraak. Tegen al opgelegde belastingaanslagen zal daarom bezwaar worden aangetekend totdat er een bindende uitspraak is.

Ontwikkelingen belastingtarief 2025

Het volgende tarief voor de vennootschapsbelasting is naar verwachting voor 2025 e.v. van toepassing:

- Belastbare winst tot € 200.000: 19% heffing
- Belastbare winst boven € 200.000: 25,8% heffing

Doorkijk heffing vennootschapsbelasting vanaf 2025

De vennootschapsbelasting voor de komende jaren is berekend aan de hand van de ramingen uit de herzieningen grondexploitaties per 1 januari 2024 en aannames voor inkomsten van afval en reclame. De verwachte heffing van vennootschapsbelasting voor komende jaren is als volgt (na verliesverrekening):

2025 € 0 te betalen
2026 € 256.756 te betalen
2027 € 43.325 te betalen
2028 € 0 te betalen
2029 € 0 te betalen
2030 € 0 te betalen

Bovengenoemde bedragen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting.

Belastingrente

Over verschuldigde vennootschapsbelasting is belastingrente verschuldigd gerekend vanaf 1 juli volgend op het belastingjaar en doorlopend tot 6 weken na de datum van de aanslag. Conform de in het belastingplan 2024 voorgestelde systematiek wordt de rente vastgesteld op de ECB-basisrente vermeerderd met 5,5%. De verwachte rente voor 2025 bedraagt 10%.

Om belastingrente te voorkomen vragen we voor de komende jaren indien van toepassing tijdig een voorlopige aanslag aan.

Overzicht lasten en baten programma

Totale lasten en baten	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
11 Vennootschapsbelasting						
Vennootschapsbelasting (VpB)						
Lasten	-25	753		257	43	
Baten						
Saldo	25	-753		-257	-43	
Totale lasten	25	-753		-257	-43	
Totale baten						
Totaal saldo	25	-753		-257	-43	

Reserves

In dit onderdeel laten wij samengevat en in totaal zien welke toevoegingen en onttrekkingen er aan de reserves zijn opgenomen per programma. Voor een specificatie van de reserves specifiek verwijzen wij u naar 'bijlage D Reserves en voorzieningen'.

Mutaties op de reserves per programma	2025	2026	2027	2028
Storting in reserve				
00 Bestuur en ondersteuning	0	0	0	0
01 Veiligheid	0	0	0	0
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	5.007	645	645	645
03 Economie	770	449	242	242
04 Onderwijs	0	0	0	0
05 Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0
06 Sociaal domein	1.536	0	0	0
07 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.854	8.572	0	0
09 Algemene dekkingsmiddelen	551	551	144	111
Totaal storting in reserve	14.718	10.217	1.032	999
Onttrekking aan reserve				
00 Bestuur en ondersteuning	-75	-75	-75	-25
01 Veiligheid	0	0	0	0
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	-2	-2	-2	-2
03 Economie	-4.604	-8.247	-242	-242
04 Onderwijs	0	0	0	0
05 Sport, cultuur en recreatie	-207	-211	-57	-7
06 Sociaal domein	-200	-200	-200	-200
07 Volksgezondheid en milieu	-200	-200	-150	-150
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-7.437	-357	-150	-150
09 Algemene dekkingsmiddelen	-500	-757	-543	0
Totaal onttrekking aan reserve	-13.225	-10.049	-1.420	-776
Totaal autonome bijstellingen	1.493	169	-388	222

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Samenvatting

Lokale heffingen zijn belastingen, bestemmingsbelastingen c.q. -rechten en vormen een belangrijke inkomstenbron van de gemeente. De begrote opbrengsten uit de lokale heffingen in 2025 bedragen afgerond € 31,3 miljoen.

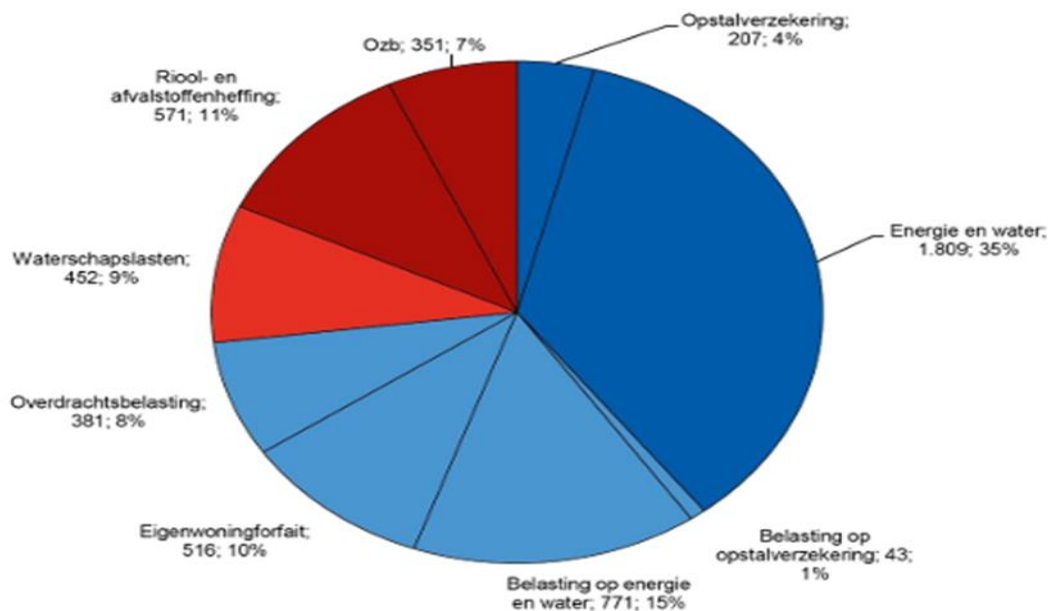
Met het vaststellen van de belastingvisie heeft de gemeenteraad zich uitgesproken om de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend te maken. Daarmee worden de daadwerkelijke kosten in rekening gebracht en hoeven de kosten niet meer gedekt te worden uit algemene middelen. Deze keuze zorgt voor een verhoging van de riool- en afvalstoffenheffing 2025 en daarmee een verhoging van de woonlasten ten opzichte van vorig jaar. Ook voor de leges is in de belastingvisie afgesproken dat hier voor hoofdstuk 2 wordt gestreefd naar 100% kostendekkendheid. De tarieven worden hierop aangepast. Het tarief voor de toeristenbelasting stijgt conform hetgeen in december 2023 door de raad is besloten. Voor de hondenbelasting zijn de uitgaven die hiermee gemoeid zijn maatgevend voor het tarief, het tarief zal als gevolg hiervan lager uitvallen. De tarieven voor de reclamebelasting blijven gelijk. De overige tarieven zijn in 2025 trendmatig verhoogd.

Voor de OZB wordt het tarief gecorrigeerd met de verwachte waardeontwikkeling. De verwachting is dat de gemiddelde woonlasten - OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing - voor een eigenaar van een 'gemiddeld' huishouden stijgen van € 712 naar € 785. Dat is een stijging van 10,3%. Gezien het landelijk gemiddelde is dit nog steeds laag. Vanuit de (OZB) vergelijking van het landelijk gemiddelde over 2024 is de belastingdruk op bezitters van eigen woningen hoger dan het landelijk gemiddelde en is de lastendruk op eigenaren en gebruikers van niet-woningen lager dan het landelijk gemiddelde.

Inleiding

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron van de gemeente, die vooral door de burger wordt betaald. De aandacht voor de lokale lastendruk neemt al jaren toe. Wanneer de lokale lastendruk wordt uitgedrukt in een % van het gezinsinkomen blijkt de invloed relatief beperkt. Van de bijkomende woonlasten (de woonlasten naast de hypotheeklasten) zoals belastingen op water, energie, het eigen woningforfait en de overdrachtsbelasting maken gemeentelijke belastingen 18% uit.

Fig.1 Samenstelling bijkomende woonlasten in euro's en procenten (Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2024).

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk en de kostendekkendheid van die heffingen waar daar wettelijk een grens aan is gesteld. Ook wordt weergegeven welk beleid de gemeente in het begrotingsjaar zal voeren ten aanzien van de lokale heffingen en de kwietschelding hiervan. Hiermee is een integrale afweging mogelijk tussen enerzijds beleidsvoornemens en anderzijds inkomsten.

Overzicht van de lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengsten uit lokale heffingen totaal zijn geraamd als dekkingsmiddelen in de begroting. Ten opzichte van het jaar 2024 zullen deze inkomsten – behoudens bijzondere tariefmaatregelen – als gevolg van autonome ontwikkelingen en beleidswijzigingen in zijn algemeenheid met gemiddeld 3,45% stijgen.

Taakveld	Omschrijving	Begroot 2024	Trendmatig	Autonoom	Begroot 2025
0.61	Onroerende Zaak Belasting eigenaren woning	8.250	287	163	8.700
0.62	Onroerende Zaak Belasting eigenaren niet woning	3.608	124	10	3.742
0.62	Onroerende Zaak Belasting gebruikers niet woning	2.146	74	7	2.227
0.63	Parkeergelden, -boetes, -vergunningen en -onthefingen	1.921	65		1.986
0.64	Hondenbelasting	373		-143	230
0.64	Precariobelasting	167	6		173
0.64	Reclamebelasting	136			136
3.4	Toeristenbelasting	79	3	176	258
2.4	Economische havens en waterwegen	469	17		486
7.3	Afvalstoffenheffing	4.757	164	585	5.506
7.2	Rioleringsrechten	3.321	115	869	4.305
7.5	Begraafrechten en afkoopsommen*	1.094	38	13	1.145
3.3	Marktgelden	58	2		60
divers	Leges Algemene dienstverlening (titel 1)	861	30	158	1.049
8.3	Leges fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen	1.348	46		1.394
	Totaal	28.588	971	1.838	31.397

Opbrengst van de lokale belastingen, heffingen en retributies

Een belasting is een gedwongen betaling aan de overheid, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat en die op grond van, op basis van algemene regels wordt geheven. De opbrengsten van de meeste belastingen gaan in de regel naar de algemene middelen van de gemeente. De gemeente Kampen heft de navolgende belastingen:

- Onroerendezaakbelastingen;
- Parkeerbelastingen;
- Hondenbelasting;
- Precariobelasting;
- Reclamebelasting;
- Toeristenbelasting.

Taakveld	Omschrijving	Begroot 2025
061	Onroerende Zaak Belasting eigenaren woning	8.700
062	Onroerende Zaak Belasting eigenaren niet woning	3.742
062	Onroerende Zaak Belasting gebruikers niet woning	2.227
063	Parkeergelden, -boetes, -vergunningen en -onthefingen	1.986
064	Hondenbelasting	230
064	Precariobelasting	173
064	Reclamebelasting	136
3.4	Toeristenbelasting	258

Onroerendezaakbelastingen

De WOZ- beschikkingen 2025 worden nagenoeg geheel gelijktijdig met de Combi- aanslag 2025 op 21 februari 2025 uitgevaardigd en voldoet daarmee binnen de wettelijke termijn van 8 weken. De aanslagoplegging onroerende- zaakbelastingen voor 2025 zal worden gebaseerd op de waarde per 1 januari 2024. Het daarvoor benodigde herwaarderingsproces loopt volop. Een juist percentage voor de stijging van de waarde van woningen en de niet-woningen t.o.v. huidige waarde peildatum 01-01-2023 is op het moment van schrijven van deze paragraaf (september 2024) nog niet te geven. Wel zal de totale WOZ- waarde voor de woningen toch nog weer stijgen (voorlopige prognose is een stijging van 6,5 %). Ook is het de verwachting dat de waarden van de niet-woningen licht zullen stijgen (voorlopige prognose is een stijging van 1,5 %). Voor de hoogte van de opbrengst OZB is de waardeontwikkeling relatief onbelangrijk aangezien een waardestijging of -daling gecompenseerd wordt in de tarieven. Per individuele situatie kan uiteraard wel sprake zijn van budgettaire effecten.

Parkeerbelasting

De trendmatige verhoging voor 2025 bedraagt 3,45%. We onttrekken een aantal gebieden op basis van het parkeerplan aan het betaald parkeren waaronder de Voorstraat, Bolwerk, Plantsoenstraat, Prinsenstraat en Schoolstraat ten gunste van vergunning parkeren. Ook het precario voor het gebruik van een parkeerplaats vermindert. Het parkeertarief wordt op grond van het voorgaande verhoogd naar € 2,40 euro.

Hondenbelasting

Voor de hondenbelasting worden de uitgaven (kosten) die worden gemaakt voor het hondenbeleid maatgevend voor het tarief.

Ook het aantal aangegeven honden is bepalend voor het tarief. De opbrengsten zullen lager zijn dan de afgelopen jaren het geval was, zodat dit ook effect heeft op de algemene middelen.

In januari 2025 zal worden gestart met een controle op hondenbezit. Medio oktober 2024 zal worden gestart met een voorlichtingscampagne.

Precariobelasting

De gemeente Kampen heft precariobelasting over onder andere terrassen, uitstallingen en reclameborden. De precariobelasting heeft o.a. het doel dat er verstandig en beperkt om te gaan met het gebruik van de openbare ruimte.

Precariobelasting is een algemene belasting waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen. Wel is bij het vaststellen van de belastingvisie besloten om de precariobelasting voor terrassen in de binnenstad in te zetten als 'bestemmingsbelasting' voor de te realiseren voorzieningen in het kader van de ontwikkelstrategie voor de binnenstad.

Daarnaast is besloten dat het van belang is dat de tarieven precario voor evenementen zodanig zijn dat zij geen beperkende factor zijn voor het organiseren van een evenement.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt geheven ten bate van ondernemersfondsen in de Binnenstad, op het Melmerpark en de bedrijventerreinen Haatland. De kosten van de heffing van de gemeente worden op de opbrengsten in mindering gebracht.

Toeristenbelasting

Per 1 januari 2019 wordt de toeristenbelasting opgelegd. De heffing wordt na afloop van het belastingjaar geheven. Voor 2025 wordt het tarief conform hetgeen door de raad is besloten bij de vaststelling van de verordeningen op 14 december 2023 verhoogd overeenkomstig de trendmatige ontwikkeling vanaf de laatste tariefaanpassing (2021). Op basis van de trendmatige ontwikkeling vanaf 2022 wordt het tarief verhoogd van € 1,50 naar € 1,75.

Ontwikkeling van bestemmingsbelasting en retributies

De opbrengst van bestemmingsbelasting dient ter dekking of financiering van specifieke uitgaven waar de heffingsplichtigen profijt van kunnen hebben, zoals de afvalstoffenheffing. Er is daarbij een verband tussen heffing en profijt voor de groep van heffingsplichtigen, maar niet noodzakelijkerwijs voor eenieder binnen die groep en eveneens niet voor eenieder binnen die groep in gelijke mate.

Retributies (of rechten) zijn betalingen aan de overheid waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat. Een retributie zijn bijvoorbeeld haven- en kadegelden en leges. In tegenstelling tot belastingen is bij retributie sprake van een aanwijsbare tegenprestatie van overheidszijde.

Wettelijk geldt het algemene uitgangspunt dat de tarieven op maximaal kostendekkend niveau worden doorberekend.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies worden geheven van belanghebbenden aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die belanghebbende een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

In de gemeente Kampen kennen we de volgende bestemmingsbelastingen en retributies:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing;
- Bruggelden;
- Haven- en kadegelden;
- Leges;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Marktgelden.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een heffing bedoeld ter dekking van de kosten die de gemeente Kampen maakt bij het ophalen, het storten en verwerken van huishoudelijk afval. Het uitgangspunt in de gemeente is, dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is. Voor 2025 wordt er tariefsverhoging doorgevoerd van 3,45%, is toegerekend naar een kostendekkend tarief en zijn extra kosten toegerekend voor het reinigen van wegen, beheersing van plaagdieren en veegwagens. Dit betekent een tariefsverhoging van € 56,52, welke in 2025 éénmalig wordt gedempt met een onttrekking uit de voorziening huisvuil van € 556.635. De tariefsverhoging in 2025 komt hierdoor uit op € 31,56. De kostendekkendheid voor 2025 komt daarmee uit op 91%.

Berekening van kostendekkendheid afvalstoffenheffing	2025
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	4.166
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	1.022
Netto kosten taakveld	3.144
Toe te rekenen kosten	912
Overhead incl. (omslag)rente	1.352
BTW	657
Totale kosten	6.065
Opbrengsten heffingen (minus kwijtscheldingen)	5.506
Dekkingspercentage	91%

Rioolheffing

De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van het rioolstelsel worden gedekt uit de opbrengsten van de rioolheffing. Hiermee kunnen aanslagen worden opgelegd voor het transport van afvalwater, hemelwater en grondwaterbeheer voor "woningen en "niet-woningen".

Kampen kent een rioolheffing die bestaat uit twee delen:

- Een vast bedrag voor "woningen" en
- Een percentage van de WOZ-waarde voor een "niet-woning".

Voor de rioolheffing is het uitgangspunt dat deze 100% kostendekkend is. Voor 2025 wordt een tariefsverhoging doorgevoerd van 3,45%, is toegerekend naar een kostendekkend tarief, worden extra kosten toegerekend voor het reinigen van wegen, beheersing van plaagdieren en veegwagens en worden nieuwe kosten toegerekend welke betrekking hebben op riolerings- en waterzorg. Dit betekent een tariefsverhoging van € 69,84, welke in 2025 éénmalig wordt gedempt met een onttrekking uit de voorziening riolering van € 719.406. De tariefsverhoging in 2025 komt hierdoor uit op € 38,88. De kostendekkendheid voor 2025 komt daarmee uit op 86%.

Berekening van kostendekkendheid rioolheffing	2025
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	3.099
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	26
Netto kosten taakveld	3.073
Toe te rekenen kosten	764
Overhead incl. (omslag)rente	679
BTW	508
Totale kosten	5.024
Opbrengsten heffingen (minus kwijtscheldingen)	4.305
Dekkingspercentage	86%

Bruggelden

De gemeente Kampen heft rechten voor het van gemeentewege openen en geopend houden van de Stadsbrug (brug over de IJssel) ten behoeve van de doorvaart van vaartuigen voor zover dit betrekking heeft op het openen en geopend houden van de brug buiten de reguliere openingstijden. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Aan de wettelijke opbrengstlimiet wordt voldaan. Er wordt vrijwel geen gebruik gemaakt van diensten die onder deze verordening vallen, vandaar dat er geen kosten- en batenanalyse is.

Haven- en kadegelden

De gemeente Kampen heft rechten ter zake van het gebruik overeenkomstig de bestemming van de voor de openbare dienst bestemde gemeentewateren of van andere voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen, die in beheer of onderhoud zijn bij gemeente. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Op basis van de begrotingscijfers bedraagt de kostendekkendheid 100%. In deze berekening is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 3,45% en met kosten voor toekomstig groot onderhoud (zoals baggeren). Het exploitatieoverschot wordt gestort in de reserve groot onderhoud havens zodat de (toekomstige) kosten voor groot onderhoud uit de reserve gedekt kunnen worden. Er is op dit moment geen aanleiding de tarieven voor water en stroom met meer dan de trendmatige ontwikkeling van 3,45% te verhogen.

Berekening van kostendekkendheid haven- en kadegelden	2025
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	410
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	29
Netto kosten taakveld	381
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	105
BTW	
Totale kosten	486
Opbrengsten heffingen	486
Dekkingspercentage	100%

Leges

De gemeente Kampen heft rechten ter zake van het genot van door het gemeentebestuur verstrekte diensten. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. De kostendekkendheid wordt beoordeeld binnen de drie onderdelen van de tarieventabel (1. Algemene dienstverlening, 2. Dienstverlening fysieke leefomgeving en 3. Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn). Het is niet toegestaan kosten en baten tussen deze drie onderdelen te verrekenen. Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de leges beoordeeld. Op grond hiervan zijn de tarieven voor 2024 vastgesteld. Deze voorzien in een kostendekkendheid die per onderdeel verschilt.

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Er is bij het opmaken van de begroting niet goed in te schatten in hoeverre de vast te stellen tarieven vanuit deze wet van invloed zullen zijn op de kostendekkendheid. In volgende jaren zal, met een toenemend inzicht van kosten en inkomsten, duidelijker worden hoe de kostendekkendheid zich ontwikkelt. Hiervoor kunnen dan extra tariefmaatregelen niet uitgesloten worden.

Bedragen x € 1.000	2025		
Leges	Titel 1	Titel 2	Titel 3
Baten	1.049	1.282	31
Lasten	1.089	1.972	55
Saldo	-40	-690	-24
Kostendekkendheid	96%	65%	56%

Titel 1: Algemene dienstverlening

Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titel 3: Dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn

Lijkbezorgingsrechten

De gemeente Kampen heft rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. De kostendekkendheid mag maximaal 100% zijn. In de begroting 2024 is rekening gehouden met een tariefsverhoging van 3,45%. De kostendekkendheid in 2024 bedraagt 98%.

Berekening van kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	2025
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	940
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	14
Netto kosten taakveld	926
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	248
BTW	
Totale kosten	1.174
Opbrengsten heffingen	1.145
Dekkingspercentage	98%

Marktgeden

De gemeente Kampen heft marktgeld van degenen die een of meer standplaatsen op de markt innemen. De heffing mag niet meer dan kostendekkend zijn. Aan de wettelijke opbrengstlimiet wordt voldaan in die zin dat de inkomsten niet hoger zijn dan de kosten. Verschillende maatregelen in het kader van de Covid-pandemie de afgelopen jaren hebben de inkomsten gedrukt waardoor de marktgeden niet kostendekkend zijn. Daarnaast lopen er een aantal ontwikkelingen die leiden tot het opschorten van tariefmaatregelen. Zodra over die ontwikkelingen duidelijkheid is zal de kostendekkendheid en daarmee het tarief voor de markt nader bepaald worden.

Berekening van kostendekkendheid marktgeden	2025
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	99
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	
Netto kosten taakveld	99
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	2
BTW	
Totale kosten	101
Opbrengsten heffingen	60
Dekkingspercentage	59%

Ontwikkeling van de woonlasten

Gezien de hierboven beschreven ontwikkelingen rond de hertaxaties in het kader van de Wet WOZ en het ophaalpatroon van afval per huishouden verschilt, is de ontwikkeling van de woonlasten moeilijk aan te geven. Voor de hieronder opgenomen tabel is het effect van de herwaardering budgettair neutraal verondersteld. Op basis van:

- Een gemiddelde woningwaarde van € 337.000;
- Tegen een in 2024 vastgesteld tarief van 0.1044%, welke in 2025 trendmatig stijgt met 3,45%;

- De lasten voor het aanbieden een container van 240 liter bedraagt € 11,79 per keer;
- De lasten voor het aanbieden van een lediging van 40 liter via de ondergrondse container bedraagt € 1,96 (milieupas) en het vastrecht bedraagt per huishouden € 214,32;
- Een tarief rioolheffing voor 2025 van € 166,08.

volgen de onderstaande gemiddelde woonlasten in 2025:

Ontwikkeling van de woonlasten (in €)	2024	2025
Onroerende Zaak Belasting eigenaar	€ 362	364
Diftar: Vastrecht	€ 183	€ 214
21 x gebruik milieupas 40 liter	€ 40	€ 41
Ledigingen gft-afval	€ 0	€ 0
Afvalstoffenheffing	€ 223	€ 255
Rioolheffing	€ 127	€ 166
Woonlast "gemiddeld" huishouden	€ 712	€ 785

Noot: benodigde gegevens van de hertaxatie voor 2025 zijn nog niet bekend waardoor uitgegaan is van de gemiddelde woningwaarde 2024. Omdat de waardemutatie van 2024 op 2025 wordt gecompenseerd in de tarieven ozb, heeft dit geen gevolg voor de berekening van de gemiddelde woonlasten 2025 in vergelijking met 2024.

Gemeentelijke lastendruk in perspectief

Woonlasten is een relatief begrip. Voor de lokale heffingen is daarbij ook nog sprake van een directe relatie met het aangeboden voorzieningenniveau. Dat maakt dat onderlinge vergelijkingen altijd min of meer arbitrair zijn. Desalniettemin is de lastendruk in andere gemeenten op zijn minst een indicator of en zo ja tot welke omvang de "eigen gemeente" uit de pas loopt. Voor de vergelijking van de lastendruk baseren wij ons op de gegevens van de laatstverschenen Atlas van de lokale lasten 2024 (uitgebracht door het Coelo). Die "Atlas" voor de lokale lasten geeft een duidelijke indicatie over onze lastendruk.

Vergelijking 2024 Landelijk/Kampen	Landelijk 2024	Kampen 2024	Afwijking gemiddeld
OZB-percentage eigenaar woningen	0,0909	0,1044	15%
OZB-percentage tarief eigenaar + gebruiker niet woningen	0,5605	0,4767	-15%
Afvalstoffenheffing *	346	223	-36%
Rioolrechten	225	127	-44%
Bruto woonlasten meerpersoonshuishouden eigen woning	994	785	-21%
Bruto woonlasten huurder	457	365	-20%
Hondenbelasting voor één hond	77,02	95,52	24%

* Het Coelo hanteert voor de berekening van de verschuldigde afvalstoffenheffing een andere rekenregel voor de vergelijking dan in ons eigen berekeningsoverzicht; hierdoor kunnen geringe afwijkingen ontstaan.

** Op het moment van schrijven van deze paragraaf is de WOZ- waarde landelijk indicatief (nog geen publicatie plaatsgevonden).

Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens in de gemeente Kampen kunnen onder in de Invorderingswet bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding van de rioolrechten en de afvalstoffenheffing. Kwijtschelding moet wettelijk zijn gebaseerd op minimaal 90% van de bijstandsnorm. De gemeenten zijn vrij hier naar boven van af te wijken naar bijvoorbeeld 95% of 100%. In Kampen is door de Raad in de Invorderingsleidraad vastgelegd dat kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm (100% is de wettelijke maximum) waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. Afhankelijk hiervan worden de rioolrechten en de afvalstoffenheffing geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden.

In de begroting 2025 wordt rekening gehouden met een totaalbedrag van ongeveer € 272.500 kwijt te schelden aan lokale heffingen. Op het moment waarop deze paragraaf is samengesteld is het aantal verzoeken om kwijtschelding (inclusief automatische kwijtschelding) in 2024 gelijk aan geheel 2023 met nog een vol kwartaal te gaan. Voor 2025 kan op basis hiervan en rekening houdend met mogelijke gevolgen van de inflatie uitgegaan worden van een iets hoger aantal verzoeken om kwijtschelding.

Het betreft naar verwachting ruwweg 900 individuele kwijtscheldingen. Zo nodig zal hier bij de gelegenheid van de 1e bestuursrapportage 2025 op terug gekomen worden.

Dekking kwijtschelding

De dekking van de inkomstenderving als gevolg van kwijtschelding vindt in de gemeente Kampen plaats via de tarieven van de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Met het risicomanagement beogen wij het risicobewustzijn te versterken en daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente te vergroten. Daartoe wordt een brede inventarisatie uitgevoerd van alle bekende risico's. Wij zien dat het risicoprofiel van de gemeente Kampen in zijn totaliteit licht is gedaald ten opzichte van de situatie ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2023. Het risico in de lopende grondexploitaties is gelijk gebleven. Door de afnemende inflatie en dalende rente zijn de risico's met een economische achtergrond wat lager gewaardeerd. Ook het risico op een overschrijding van het beschikbare budget voor uitvoering van de WMO is iets verlaagd. Het totale risicoprofiel daalt daarmee van € 21,2 naar € 19,9 miljoen. Ook de reserves die beschikbaar zijn voor opvang van risico's (de weerstandscapaciteit) zijn iets lager dan in de jaarrekening. Dat komt met name, omdat aan de Algemene reserve een bedrag wordt onttrokken voor het begrotingssaldo.

De weerstandsratio bedraagt in deze begroting 2025 2,3. Dat wil zeggen dat de totale reserves en onvoorzien in 2025 tezamen een factor 2,3 hoger zijn dan de berekende omvang van alle risico's van de gemeente. De weerstandsratio is daarmee iets lager dan in de jaarrekening 2023 maar volgens de normtabel nog altijd uitstekend.

Inleiding

In deze paragraaf schetsen we een actueel beeld van de risico's die we als gemeente onderkennen. Daarbij gaan we als gebruikelijk ook in op de beheersmaatregelen die we kunnen treffen en in hoeverre we in staat zijn om de resterende risico's (als deze zich voordoen) incidenteel op te kunnen vangen met de aanwezige financiële weerstandscapaciteit. Deze weerstandscapaciteit wordt gevormd door alle middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. De weerstandscapaciteit wordt uitgedrukt in een bedrag. Het belangrijkste onderdeel is de Algemene reserve.

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente Kampen in staat is om de geïdentificeerde risico's financieel op te vangen. Dit wordt uitgedrukt in een kengetal: de weerstandsratio. Om het weerstandsvermogen te kunnen bepalen doorlopen we in deze paragraaf achtereenvolgens de volgende stappen:

- Het inventariseren van de risico's (risicoprofiel)
- Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit
- Het vaststellen van de beschikbare weerstandscapaciteit
- Het vergelijken van benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Ook gaan we in deze paragraaf in op de financiële kengetallen. Deze geven een aanvullend inzicht in de financiële weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

Inventarisatie van de risico's

In aanloop naar de begroting 2025 hebben we opnieuw een brede inventarisatie uitgevoerd van alle bekende risico's. In risicogesprekken per programma hebben we in beeld gebracht welke mogelijke risico's er spelen, hoe groot de kans is dat ze zich voordoen en wat het geschatte financiële effect daarvan is. Met het risicomanagement beogen wij het risicobewustzijn te versterken en daarmee de financiële weerbaarheid van de gemeente te vergroten.

Onderstaand lichten we de top 10 van de grootste risico's nader toe in volgorde van omvang van het risico (van hoog naar laag). De kleur van de risicoscore geeft de impact van het risico weer (kans x gevolg) en correspondeert met de kleur in de onderstaande risicokaart. De risico's voor de grondexploitaties zijn ook opgenomen in de paragraaf gemeentelijk grondbeleid.

Toelichting bij de top-10 risico's.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
1. De middelen van het Rijk zijn ontoereikend	S	60 %	€ 2.500.000	20

Wat is het risico?

Het Rijk heeft het volumedeel van het accres (=groei) van het Gemeentefonds voor de jaren 2023 t/m 2025 bevroren. Het risico dat de gemeenten niet voldoende compensatie krijgen om alle plannen en ambities volledig te betalen, is grotendeels al opgetreden. Dit wordt in de voorliggende begroting ook rekening mee gehouden in de handelingsperspectieven. Het risico is bovendien aanwezig dat het gemeentefonds de komende jaren structureel ontoereikend blijft voor nieuwe plannen en ambities.

Wat zijn de gevolgen?

De potentiële gevolgen worden in de voorliggende begroting 2025 aan de raad wordt gepresenteerd. Vanaf het jaar 2026 is er sprake van een fors structureel tekort.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

In de voorliggende begroting worden handelingsperspectieven geschetst hoe de gemeente in verschillende scenario's een gezonde financiële huishouding kan borgen.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
2. Vertraging bouwproductie	I	70 %	€ 2.000.000	20

Wat is het risico?

De risico's in de grondexploitaties zijn bij de jaarrekening 2023 en voor deze begroting opnieuw getoetst. De uitkomst daarvan is toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Het risicoprofiel van de gemeentelijke grondexploitaties is ten opzichte van de jaarrekening niet gewijzigd. Ook het risico van een vertraging in de bouwproductie is op hetzelfde niveau gehandhaafd.

Wat zijn de gevolgen?

Dit kan tot gevolg hebben dat plan- en voorbereidingskosten langer doorlopen en hoger uitvallen. Dit risico neemt toe naarmate de gemeente steeds meer woningbouwprojecten onder handen heeft en daarvoor ook meer capaciteit moet inzetten. Hetzelfde geldt voor de rentelasten op gronden die de gemeente in bezit heeft, al dan niet in samenwerking met ontwikkelende partijen.

Het risico dat woningbouwprojecten onvoldoende dekking generen voor personele capaciteit wordt gedekt uit de Algemene reserve. De Algemene reserve dient bovendien als achtervang voor overige risico's in het grondbedrijf, als de reserve grondexploitaties onverhoopt niet toereikend mocht blijken.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Er is nog steeds sprake van schaarste op de woningmarkt. Het afzetrisico, en daarmee het risico op vertraging van de bouwgrondexploitaties, is naar verwachting van tijdelijke aard. Het financiële risico wordt opgevangen in onvoorzien, de reserve Bouwgrondexploitatie en de Algemene reserve. Daarnaast kunnen eventueel keuzes worden gemaakt in de programmering en de kwaliteit van de bouwproductie en van publieke voorzieningen. Vooruitlopend op nog vast te stellen grondexploitaties en toekomstige woningbouwontwikkeling is in de Programmabegroting 2024 een bedrag van € 7,0 miljoen gereserveerd.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
3. Kosten integraal huisvestingsplan duurzame schoolgebouwen	S	70 %	€ 1.700.000	20

Wat is het risico?

Door schaarste op de grondstoffenmarkt en in de capaciteit van aannemers dreigt de situatie dat de bouwkosten sneller stijgen dan de normvergoeding die het Rijk via het Gemeentefonds beschikbaar stelt. Daarnaast stelt het programma van eisen Frisse Scholen normen ten aanzien van ventilatie van de gebouwen. Voor de nieuwbouw van scholen is dat een gemeentelijke taak. Datzelfde geldt voor de verduurzaming van de schoolgebouwen. Voor de periode 2025-2028 staat een aantal grote projecten op de planning.

Wat zijn de gevolgen?

De werkelijke kosten van de nieuwbouw van scholen en de aanpassing en verduurzaming van bestaande scholen kunnen door de genoemde schaarste en hogere normen voor verduurzaming aanzienlijk hoger uitvallen.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Op dit moment wordt een nieuwe Integraal Huisvestingsplan voor de schoolgebouwen opgesteld. In dat kader worden de uitgangspunten opnieuw bepaald. Bijvoorbeeld normkosten, wijze van indexering, fasering en verdeling tussen gemeentelijke bijdrage en bijdrage van schoolbesturen. Dat moet ook meer grip gaan bieden op de uitgaven. De risico inschatting kan na vaststelling van het IHP door de raad opnieuw worden bepaald. Tenslotte heeft het Rijk ook een subsidieregeling ingesteld voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed waar de gemeente een beroep op kan doen.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
4. Gevolgen wereldwijde economische neergang	S	25 %	€ 2.000.000	10

Wat is het risico?

Per saldo is de impact van de Coronacrisis en de Oekraïne-oorlog op de financiële huishouding van de gemeente tot nu toe beperkt gebleven. Er blijft echter sprake van grote wereldwijde economische onzekerheid. Dat is nog steeds zichtbaar in een verhoogde rente op de wereldwijde kapitaalmarkten. De inflatie lijkt inmiddels wel beter onder controle. Vanwege de grote afhankelijkheid van de Nederlandse economie van de wereldhandel handhaven we vooralsnog het risiconiveau in de begroting 2025.

Wat zijn de gevolgen?

De gevolgen van een eventuele economische recessie laten zich op meerdere niveaus voelen in de financiële huishouding van de gemeente Kampen. Het raakt bijvoorbeeld de inkomsten uit OZB, leges en heffingen en het grondbedrijf, maar ook de kosten van armoederegelingen en bijstand zullen stijgen.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De financiële uitgangspositie van de gemeente Kampen is robuust. Er is voldoende weerstandscapaciteit en er is op de begroting ook een buffer om sterke prijsstijgingen die gevolgen hebben voor budgetten op te kunnen vangen. Daarnaast biedt het Rijk bij gemeentefondscirculaires compensatie voor loon- en prijsstijgingen waar gemeenten mee te maken hebben.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
5. Kosten jeugdzorg overschrijden de begroting	S	50 %	€ 800.000	12

Wat is het risico?

De kosten van de jeugdzorg waren, na sterke stijgingen in de eerste jaren na de decentralisatie, de laatste jaren gestabiliseerd en zelfs licht gedaald. Sinds het najaar van 2022 is opnieuw sprake van een stijging van het beroep op de jeugdzorg. Daarnaast is er door de hoge inflatie en hogere loonkosten ook hier sprake van stijgende tarieven.

Wat zijn de gevolgen?

Het risico bestaat dat het beschikbare budget voor jeugdzorg wordt overschreden.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Met ingang van het actieprogramma zijn we 'strenger aan de poort' geworden en kijken we beter naar voorliggende voorzieningen. Daarnaast nemen we maatregelen om de sociale basis te versterken waardoor naar verwachting minder (dure) maatwerkvoorzieningen nodig zijn. Daarnaast monitoren we het risico voortdurend en wordt de raad daar middels de rapportages Sociaal Domein ook periodiek over gerapporteerd. Als de volumeontwikkeling daar aanleiding toe geeft, wordt de begroting daarop aangepast.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
6. Impact van klimaatverandering en extreme weersomstandigheden	S	25 %	€ 1.500.000	10

Wat is het risico?

Door meer en langduriger periodes van droogte en weersextremen ontstaat schade in de openbare ruimte.

Wat zijn de gevolgen?

De afwatering van tuinen, sportvelden e.d. wordt belemmerd en er ontstaat schade aan beplanting. Het aanpassen van de afwatering in de openbare ruimte en het herstel van schade kan aanzienlijke kosten met zich meebrengen. Daarnaast kunnen windhozen en stormen ook aanzienlijke schade toebrengen. Deze situatie heeft zich in 2021 voorgedaan.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De gemeente kan bij het onderhoud en de aanleg van infrastructuur gebruik maken van meer klimaatbestendige beplanting en materialen.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
7. aanbestedingsrisico's en risico op forse prijsstijgingen in budgetten en ruimtelijke projecten	I	30 %	€ 1.000.000	8

Wat is het risico?

Door aanhoudende schaarste en marktwerking bestaat nog steeds een risico dat werken na aanbesteding duurder blijken uit te vallen dan geraamd. De stijgende lonen en prijzen, de schaarste aan grondstoffen en materialen, worden door aannemers doorberekend in hun werken. Wel vertoont de inflatie vanaf 2023 een dalende lijn. Het risico is in deze begroting daarom wel gehandhaafd maar op een lager niveau

Wat zijn de gevolgen?

Projectbudgetten worden overschreden of projecten kunnen niet conform planning worden uitgevoerd. Budgetten voor energie en brandstof zijn niet meer toereikend.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De gemeente indexeert jaarlijks de budgetten maar kredieten worden niet automatisch geïndexeerd. In de begroting 2025 is wel een incidentele buffer opgenomen om extra prijsstijgingen van exploitatiebudgetten en kredieten te kunnen compenseren. Als investeringsbedragen hoger uitvallen dan geraamd, leidt dit uiteraard tot hogere kapitaallasten.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
8. Bodemdaling door droogte	S	50 %	€ 500.000	9

Wat is het risico?

Bodemdaling door droogte. Tegelijk worden bomen steeds groter.

Wat zijn de gevolgen?

Door boomwortelopdruk ontstaat schade aan wegen en voetpaden waardoor mogelijk ook ongevallen ontstaan. Daarnaast kost de afvoer van teer houdend asfalt veel geld.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Er heeft recent een inventarisatie plaatsgevonden van schade en dit is meegenomen in het beheerplan. Het risico is daarmee verlaagd. Er is echter nog steeds een aanzienlijk risico op incidentele schades waar maatregelen op nodig zijn.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
9. Stijgend aantal deelnemers WMO	S	50 %	€ 500.000	9

Wat is het risico?

Er blijft sprake van een trendmatige stijging in het aantal cliënten met een Wmo-voorziening. Dit is met name een gevolg van de 'dubbele vergrijzing' en door het langer thuis wonen van de doelgroepen. Bij de woningaanpassingen is sprake van een toenemend risico: door de huisvesting van statushouders en de algemene woning schaarste zijn er minder woningen beschikbaar en moeten meer bestaande woningen worden aangepast. Daarnaast heeft de forse inflatie ook gevolgen voor de kosten per woningaanpassing die aanzienlijk hoger komen te liggen. Wel zien we dat de stijging van het WMO-gebruik wat minder hard gaat dan verwacht. Het risicobedrag is daarom ten opzichte van de jaarrekening 2023 verlaagd.

Wat zijn de gevolgen?

Het risico blijft bestaan dat deze ontwikkelingen zich ook in de nabije toekomst doorzetten en dat daarmee het beschikbare budget voor de uitvoering van de Wmo in de begroting wordt overschreden. Daarnaast zijn door corona de mantelzorgers onder grotere druk komen te staan. Dat kan ook leiden tot een extra vraag naar Wmo-voorzieningen, zoals huishoudelijke hulp en dagbesteding.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

Tijdens het zogenaamde keukentafelgesprek wordt ingezet op de mogelijkheden van eigen kracht/zelfredzaamheid van de inwoner. Daarbij blijft de compensatieplicht van toepassing, waarbij een voorziening nodig kan zijn om langer thuis te kunnen wonen en/of te kunnen participeren. Daarnaast monitoren we het risico voortdurend en wordt de raad daar middels de rapportages Sociaal Domein ook periodiek over gerapporteerd. Als de volumeontwikkeling daar aanleiding toe geeft, wordt de begroting daarop aangepast.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Financieel maximum	Risicoscore
10. Inbraak op het ICT-netwerk	I	10 %	€ 2.500.000	5

Wat is het risico?

De gemeente wordt slachtoffer van een vorm van cybercrime, hacking en/of ransomware.

Wat zijn de gevolgen?

Het netwerk is niet meer benaderbaar. Data zijn ontoegankelijk of gaan verloren. Criminelen kunnen buitgemaakte persoonsgegevens te koop aanbieden en/of een losprijs van de gemeente eisen om het systeem weer toegankelijk te maken. Daarnaast komt de dienstverlening aan inwoners en bedrijven in het gevaar.

Welke beheersmaatregelen kunnen we nemen?

De gemeente investeert voortdurend in bewustwording van de eigen medewerkers om op een veilige manier met data en systemen om te gaan. Bovendien nemen we zoveel mogelijk preventieve maatregelen om het risico op een aanval te verkleinen, waarvoor ook forse investeringen moeten worden gedaan. Ook wordt jaarlijks door SSC ONS een Penetratietest uitgevoerd op het netwerk. Hiermee worden alle computersystemen getoetst op kwetsbaarheden. Ethische hackers onderzoeken of ervan buitenaf ingebroken kan worden op onze systemen. Aan de hand van de uitkomsten van deze test worden de nodige maatregelen genomen om kwetsbaarheden die aan het licht komen op te lossen.

Overige risico's

De invoering van de Omgevingswet gaat ook gevolgen hebben voor zowel de inkomsten uit leges, als ook de kosten van uitvoering van deze wet. De inning van leges wordt meer 'vraaggestuurd' wat wil zeggen dat de gemeente leges mag heffen als een aanvraag voor een bepaald product wordt gedaan. Het is buitengewoon lastig te voorspellen welk financieel effect dit gaat hebben. Ook zal de invoering van de wet mogelijk in de beginfase extra capaciteit vragen. Het per saldo effect kan zowel positief als negatief uitpakken. We kunnen dit nog niet kwantificeren in euro's.

Benodigde weerstandscapaciteit

Risicomatrix

In de onderstaande risicokaart zijn de geactualiseerde risico's uitgezet naar financiële impact maal de kans dat het risico zich voordoet. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met de risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht.

Figuur 1: Risicomatrix (kans x gevolg = risicoscore)

Financieel	Inschatting				
5: meer dan € 1.000.000	4	2		3	
4: € 500.000 - € 1.000.000	3	1	1		
3: € 100.000 - € 500.000	13	6	9	3	2
2: € 10.000 - € 100.000	9	1	3	3	
1: minder dan € 10.000	1		1		1
Geen financiële gevolgen	18	1			
Kans	10%	30%	50%	70%	90%
Schaal	1	2	3	4	5

In het risicoprofiel in deze begroting bevinden zich 3 risico's in het rode gebied, namelijk de mogelijke financiële gevolgen van een ontoereikende uitkering uit het Gemeentefonds, het risico van een vertraging in de woningbouwproductie met als gevolg hogere plankosten en rentekosten en het risico dat de kosten van renovatie en verduurzaming van schoolgebouwen aanzienlijk hoger gaan uitvallen. De risico's zijn ook als eerste opgenomen in boven beschreven top-10.

Risicoprofiel

Na de inventarisatie van alle in de organisatie bekende risico's blijkt dat er op dit moment 66 actieve risico's bekend zijn. Deze hebben een totaal geldgevolg van ca. € 36 miljoen. Dit betreft uiteraard een schatting. Risico's doen zich echter in de praktijk nooit allemaal tegelijk en in dezelfde omvang voor. Een risicosimulatie geeft inzicht in mogelijke scenario's waarin de geïnventariseerde risico's zich kunnen voordoen en het totale financiële gevolg daarvan.

De omvang van het risicoprofiel is voor de begroting 2025 met een zekerheidsmarge van 95 % bepaald op een bedrag van € 19,9 miljoen. Dat betekent dat in 95 % van de gevallen een weerstandsvermogen van € 19,9 miljoen voldoende is om de financiële gevolgen van alle mogelijke zich voordoende risico's op te kunnen vangen. Dat is een daling van € 1,3 miljoen ten opzichte van de stand ten tijde van de jaarrekening 2023. Daarbij zijn alle bekende risico's van de gemeente Kampen meegenomen, inclusief de risico's in de lopende grondexploitaties. In het bedrag van € 19,9 miljoen is nog geen rekening gehouden met de risico's in toekomstige woningbouwontwikkeling. Daarvoor is een bedrag gereserveerd van € 7,0 miljoen.

Benodigde weerstandscapaciteit.

Bedragen x € 1 miljoen

Risico's bouwgrondexploitaties	12,5
Overige risico's	7,4
Totaal benodigd	19,9

Mutaties ten opzichte van de risicoparaagraaf jaarrekening 2023.

Het totale risicoprofiel van de gemeente is t.o.v. de jaarrekening 2023 per saldo gedaald van € 21,2 naar € 19,9 miljoen. In de paragraaf Grondbeleid is al toegelicht dat het risico in de lopende grondexploitaties op het niveau van de jaarrekening 2023 is gehandhaafd. Dit is berekend op een totaal van € 12,5 miljoen. De overige risico's waar de gemeente mee wordt geconfronteerd zijn per saldo gedaald van € 8,7 miljoen naar € 7,4 miljoen. Dat geldt m.n. voor de economische risico's. De inflatie neemt gestaag af en ook de rente op de kapitaalmarkt vertoont een dalende trend. Ook de stijging van het gebruik van WMO-voorzieningen valt lager uit dan verwacht, waarmee ook het risico op een overschrijding is verlaagd. Het risico dat het Rijk onvoldoende middelen ter beschikbaar stelt is deels opgetreden. Het risico dat de Algemene uitkering ook in de toekomst opnieuw tervent is gehandhaafd maar op een enigszins lager niveau. Daarmee staat dit risico overigens nog steeds bovenaan de top-10 in deze begroting, zoals hierboven is toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Kampen bestaat uit het geheel aan middelen dat daadwerkelijk beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Overzicht beschikbare weerstandscapaciteit.

Bedragen x € 1 miljoen	Stand reserves per 31-12-2023	Stand reserves per 1-1-2025	Beschikbare weerstandscapaciteit per 1-1-2025
Reserve bouwgrondexploitaties	10,6	7,9	6,9
Algemene reserve	47,6	40,3	37,9
Post onvoorzien	0,2	0,2	0,2
Totaal	58,4	48,4	45,0

Toelichting:

In de kolom 'beschikbare weerstandscapaciteit' geven we de stand van de reserves weer exclusief bestaande verplichtingen, waarmee we een zuiver 'vrij besteedbaar' saldo gebruiken voor de bepaling van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is dus het bedrag dat echt vrij beschikbaar is om risico's op te kunnen vangen. In de Algemene reserve houden we er dan rekening met een onttrekking van € 2,4 miljoen om het begrotingssaldo sluitend te maken. Bij de reserve bouwgrondexploitaties is rekening gehouden met verwachte toekomstige winst- en verliesnemingen.

Relatie tussen de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de Berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. Dat is de verhouding tussen de omvang van de risico's en de beschikbare reserves om die risico's op te vangen. De ratio geeft een indicatie of de gemeente voldoende in staat is om de aanwezige risico's incidenteel op te vangen.

De ratio ziet er volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 45,0 \text{ miljoen}}{€ 19,9 \text{ miljoen}} = 2,3$$

De weerstandsratio is 2,3 en daarmee iets lager dan de stand in de jaarrekening 2023. De risico's zijn namelijk iets gedaald maar dat geldt ook voor de beschikbare reserves. Per saldo is het effect zeer gering. Om de ratio kwalitatief te kunnen beoordelen is een normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente

Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende

Met een weerstandsratio van 2,3 zijn de beschikbare reserves en onvoorzien per 1-1-2025 tezamen dus een factor 2,3 hoger dan de berekende omvang van alle risico's van de gemeente. Volgens de normtabel is dat uitstekend,

Financiële kengetallen

In de wet is voorgeschreven welke kengetallen in de begroting opgenomen en berekend moeten worden. De kengetallen moeten enerzijds inzicht geven in de financiële positie van de gemeente en anderzijds in de ontwikkeling over de jaren heen.

In onderstaande kengetallen is een prognose opgenomen van de verwachte standen voor de komende begrotingsjaren. Daarbij is vooral naar de ontwikkelingen in de afgelopen jaren gekeken. Door de vele onzekerheden die er spelen is het puur een inschatting die globaal richting geeft aan de ontwikkeling over de jaren heen en waar geen harde conclusies aan verbonden kunnen worden.

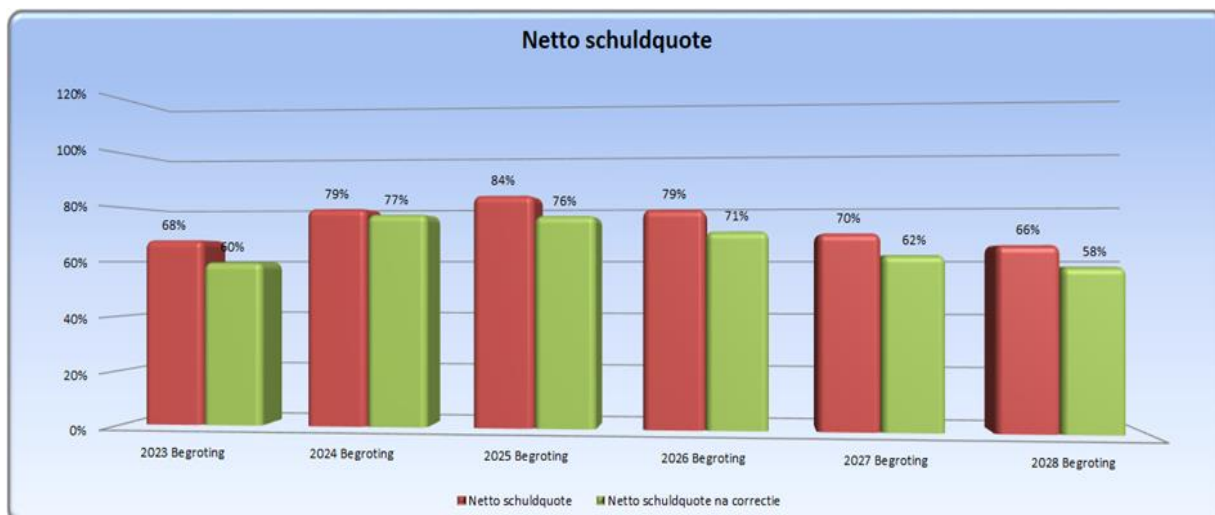
Voor de onderstaande kengetallen is geen (verplichte) landelijk te hanteren normering opgesteld, in het algemeen kunnen de volgende richtlijnen gehanteerd worden voor de beoordeling.

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote			
- zonder correctie	<90%	90-130%	> 130%
- zonder met correctie	< 90%	90-130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte begroting	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Tabel meerjarenbalans

ACTIVA	2023	2024	2025	2026	2027	2028
VASTE ACTIVA						
Immaterieel	18.706	14.965	15.671	14.956	14.259	13.667
Materieel	158.700	189.870	217.521	241.167	260.524	267.482
Financieel	16.833	4.618	16.434	16.252	16.064	15.870
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden						
Grond- en hulpstoffen	15.134	6.720	6.720	6.041	6.041	6.041
BIE	1.065	1.112	328	1.839	2.113	2.514
Overig	5	5	5	5	5	-
uitzettingen < 1 jaar						
vorderingen op openbare lichamen	28.598	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
overige vorderingen	5.593	5.897	5.897	5.897	5.897	5.897
liquide middelen	13	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
overlopende passiva	9.406	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
	254.053	235.186	274.576	298.157	316.902	323.471

PASSIVA	2023	2024	2025	2026	2027	2028
VASTE PASSIVA						
Reserves	89.125	88.453	85.188	85.357	84.969	85.191
Voozieningen	11.846	11.345	15.231	15.446	15.723	15.951
Vaste schulden > 1 jaar	94.348	82.576	117.157	150.354	173.210	179.329
VLOTTENDE PASSIVA						
kasgeldlening	5.000	3.812	18.000	18.000	18.000	18.000
overige schulden	8.806	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
liquide middelen	-	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
overlopende passiva	44.928	34.000	24.000	14.000	10.000	10.000
	254.053	235.186	274.576	298.157	316.902	323.471

Toelichting netto schuldquote

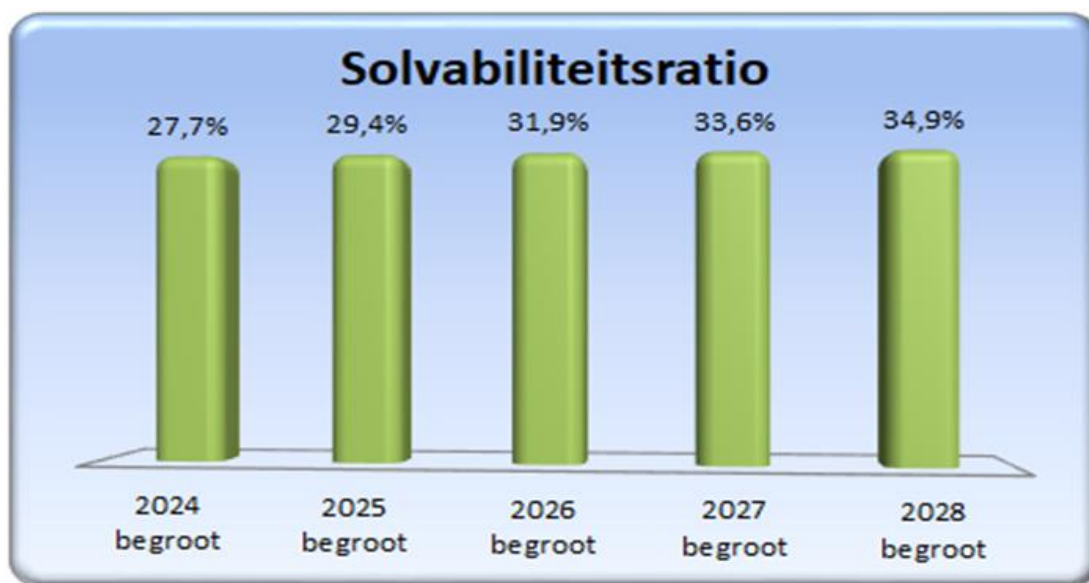
De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen weer. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Toelichting netto schuldquote na correctie

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote in bovenstaand overzicht exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op deze manier wordt het aandeel van de verstrekte leningen voor de schuldenlast zichtbaar gemaakt. Deze bedraagt zo'n 10%.

Normaal bevindt de netto schuldquote zich tussen de 0-100%. Voor een gemeente geldt dat als de netto schuldquote uitkomt boven de 130% er sprake is van een zeer hoge schuld. Boven de 100% is er weinig leencapaciteit over om de gevolgen van financiële tegenvallers op te vangen. De begrote ontwikkelingen van de schuldquotes in de toekomstige jaren is dus gunstig te beschouwen.

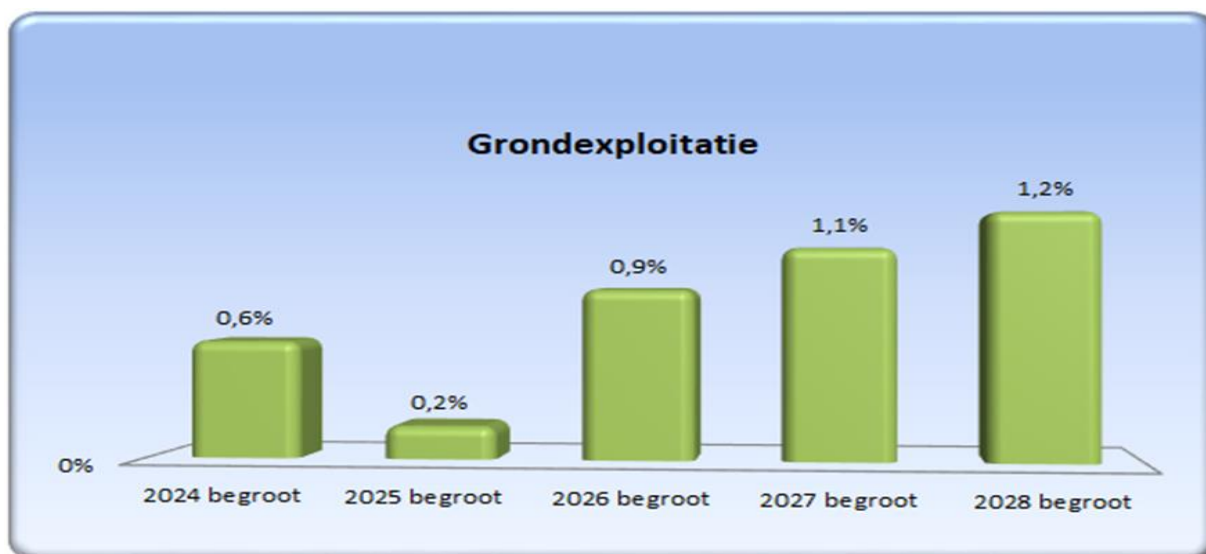
Solvabiliteit

Toelichting:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Algemeen wordt een solvabiliteit tussen de 25-40% als gezond ervaren. Vanaf het jaar 2024 is een verbetering te zien en zal er naar verwachting sprake zijn van een gezondere solvabiliteitsratio.

Kengetal grondexploitatie

Toelichting:

Dit financiële kengetal geeft in een percentage weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop en daarmee een bijdrage levert aan de verlaging/verhoging van de schuldquote. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de boekwaarde van de gronden een reële waarde vertegenwoordigt. Deze wordt jaarlijks door de accountant beoordeelt. Hoe hoger de ratio hoe groter het risico dat je de waarde niet terugverdiend bij verkoop.

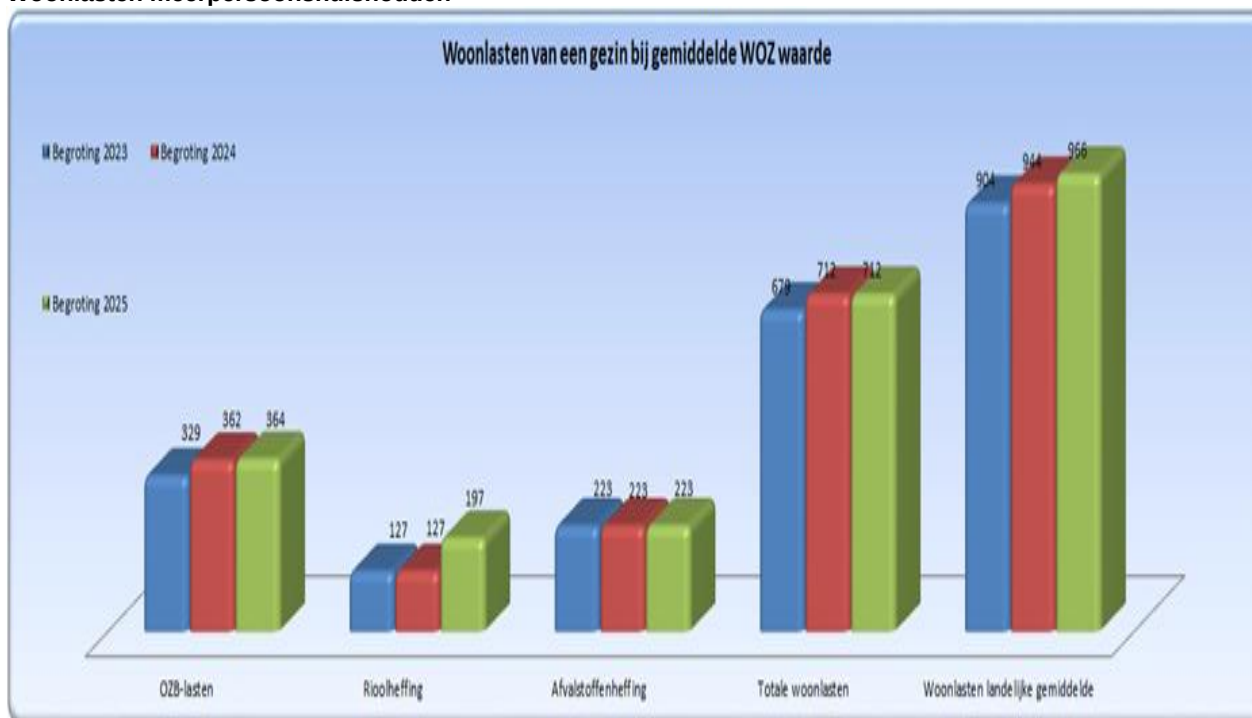
Structurele exploitatieruimte:

Onderdelen / jaar	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totale structurele lasten	181.711	194.736	200.903	209.519	206.163
Totale structurele baten	184.877	200.642	196.955	202.693	202.231
Totale structurele toevoegingen aan de reserves	730	888	888	888	888
Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	301	301	301	301	301
Totale baten	213.936	215.152	199.293	202.944	202.059
Structurele exploitatieruimte	1,3%	2,5%	-2,3%	-3,7%	-2,2%

Toelichting:

Dit kengetal geeft een indicatie van hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten in vergelijking met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Woonlasten meerpersoonshuishouden

Toelichting:

Bij de berekende woonlasten meerpersoonshuishouden wordt de totale woonlast gedeeld door de landelijke gemiddelde woonlasten van het jaar ervoor. In de paragraaf Lokale heffingen wordt de woonlast voor het begrotingsjaar afgezet tegen de woonlast van het vorige begrotingsjaar. Het Coelo publiceert jaarlijks de Atlas van de lokale lasten. Deze publicatie is de basis voor de berekening van dit kengetal. De woonlasten in onze gemeente zijn lager dan het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvatting

Ook in 2025 zullen wij diverse onderhoudswerkzaamheden uitvoeren aan onze wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, binnenhavens, openbaar groen, speelplaatsen, riolering en gebouwen. Voor het regulier onderhoud van deze kapitaalgoederen is in 2025 voldoende budget beschikbaar.

Inleiding

Deze paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in onze kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn duurzame productiemiddelen die nodig zijn om onze diensten te kunnen leveren. Zij vergen investeringen en onderhoud.

Wij gaan in op onze belangrijkste kapitaalgoederen: wegen, civiele kunstwerken, binnenhavens, openbare verlichting, openbaar groen, speelplaatsen, riolering en gebouwen. Wij geven van elk kapitaalgoed de omvang, het beleid, de wijze van onderhoud, de onderhoudsstaat, de kosten en een financiële beschouwing.

De hier gegeven onderhoudsbudgetten zijn de beschikbare financiële middelen om in te zetten voor het vervangen, onderhouden, renoveren en aanpassen van de kapitaalgoederen, exclusief interne uren (kosten eigen personeel), exclusief kapitaalslasten en exclusief vaste lasten als belastingen en verzekeringen.

Kapitaalgoederen

Wegen

Product	Onder het product wegen vallen alle wegen binnen en buiten de bebouwde kom. Het betreft de wegen in eigendom van de gemeente, maar ook de wegen van Kampereiland Vastgoed NV. Het gaat om 132 ha asfalt, 203 ha klinkers en 21 ha beton, totaal 356 ha.
Doel	Goed ingerichte en veilige wegen.
Beleid	Voor alle wegen (verhardingen) hanteren wij onderhoudsniveau basis. Dat is een rapportcijfer 6 of 7 (Raad 26 mei 2005).
Uitvoering	Wij laten alle onderhoudswerkzaamheden uitvoeren door derden. Dit gebeurt met aanbestedingen.
Kwaliteit	De verzorging en technische staat van onze wegen laten wij periodiek objectief schouwen door een extern bureau. De beoordeling van de verhardingen bij de schouw in 2023 was een 6,6. De verharding voldeed daarmee aan onze basisnorm.
Planning	We maken een vierjarenplanning met de resultaten uit de wegeninspecties (jaar 1 en 2) en met de gegevens uit ons beheersysteem (jaar 3 en 4). Vervolgens voeren wij een maatregelentoets uit voor de wegen uit jaar 1 en 2. Tenslotte stemmen wij af met de andere beheerproducten (riolering, groen, verlichting, civiele kunstwerken), met bewoners en met externe partijen. Werken in 2025 zijn onder andere fietspad Kamperveen (Zuideinde), Hendrik Evinkstraat, Hogeweg, opgang begraafplaats Bovenbroek, Oosterholt-Noord (wateroverlast), Oosterlandenweg, Plasweg, Venedijk Zuid, Wittensteinse Allee en Zalkerdijk.
Budget	Wij hebben in onze begroting voor wegen een budget voor regulier onderhoud. Dit budget wordt jaarlijks normatief verhoogd. In 2025 is het werkbudget voor regulier onderhoud structureel € 2.128.384. Daarnaast is er éénmalig € 306.000 beschikbaar gesteld voor herinrichtingen en aanpassingen en zijn er investeringskredieten beschikbaar gesteld voor rehabilitaties.
Confrontatie	Het onderhoudsbudget voor wegen is toereikend om de wegen op basisniveau te houden.
Toekomst	Onderwerpen als rehabilitaties, klimaatverandering (droogte) en klimaatadaptatie (minder steen, meer groen) houden onze aandacht.
Conclusie	Onze wegen voldoen aan het onderhoudsniveau basis en het werkbudget is in 2025 voldoende om deze kwaliteit te behouden.

Openbare verlichting

Product	Onder het product openbare verlichting vallen de verlichting van de gemeente (12.000 lichtmasten en 11.801 armaturen), inclusief de armaturen van woningcorporatie DeltaWonen (200 aansluitingen) en het aanlichten van monumentale objecten (50 stuks).
Doel	Een goed ingerichte en veilige openbare ruimte.
Beleid	Ons onderhoudsniveau is in de gehele gemeentebasis (Raad 26 mei 2005), ofwel een rapportcijfer 6 of 7.
Uitvoering	Wij laten onze lichtmasten onderhouden door een extern bedrijf.
Kwaliteit	De kwaliteit van onze openbare verlichting voldoet aan onderhoudsniveau basis. Wij laten haar periodiek schouwen door een extern bureau. Bij de schouw in 2023 was de kwaliteit een 6,4.
Planning	Basis voor de meerjarenplanning is de theoretische planning met een cyclus van 30 jaar voor armaturen en van 50 jaar voor lichtmasten. Met de uitkomst van inspecties, eigen waarnemingen in het veld, waarnemingen van het onderhoudsbedrijf en meldingen van burgers verfijnen wij de theoretische planning. Vervolgens wordt in afstemming met de planning van wegen, riolering en openbaar groen een planning voor openbare verlichting gemaakt. Geplande onderhoudswerken in 2025 zijn onder andere Graafschap, IJsselkade bovenstreams, Engelenbergplantsoen, Anjerstraat, Rozenstraat, Molenstraat (plaatselijk), Reijersdijk, Grutto, Fluitekruid, Zenegroen, Paardenbloem en Dr. Kolfflaan in Kampen, Schoutstraat, Veenstraat en Graspieper in IJsselmuiden en De Wilgen in Zalk.
Budget	Het werkbudget voor onderhoud en vervanging van openbare verlichting in 2025, exclusief de aanlichting van monumentale objecten, is € 709.310. Dit budget wordt jaarlijks normatief verhoogd.
Confrontatie	De aanwezige budgetten zijn in de komende vier jaar toereikend.
Toekomst	In de komende jaren versnellen wij de vervanging van conventionele lampen door LED-lampen. Het is goed voor het milieu en het verlaagt de elektriciteitskosten. Sinds 2024 stellen wij hier jaarlijks € 50.000 euro extra budget voor beschikbaar.
Conclusie	De openbare verlichting voldoet aan het onderhoudsniveau basis en het onderhoudsbudget is voldoende om deze kwaliteit te behouden.

Civiele kunstwerken

Product	Onder civiele kunstwerken vallen objecten als bruggen, damwanden, kademuuren, tunnels, steigers en sluisdeuren. Het gaat het om ongeveer 260 objecten. Grote objecten zijn de Stadsbrug en de Nieuwendijkbrug.
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte.
Beleid	Voor alle objecten hanteren wij onderhoudsniveau basis (Raad 21 augustus 2008). Dat is een rapportcijfer 6 of 7.
Uitvoering	Wij laten het onderhoudswerk aan onze kunstwerken uitvoeren door derden.
Kwaliteit	De kunstwerken voldoen aan de eisen van niveau basis. Bij de laatste schouw in 2023 scoorde de technische staat van de onze bruggen een 6,8.
Planning	Wij laten alle objecten eens in de vijf jaar inspecteren. Houten bruggen inspecteren wij eens in de drie jaar. De technische levensduur, aangevuld met de inspectiegegevens en eigen waarnemingen, leiden tot een meerjarenplanning voor onderhoud en vervangingen.
Budget	Wij bekijken de onderhoudskosten voor de drie producten Stadsbrug, overige bruggen en recreatieve havens gezamenlijk. In 2025 is het werkbudget € 729.982. Daarnaast hebben wij voor deze drie producten sinds 1 januari 2020 een reserve. Jaarlijks wordt € 508.000 aan de reserve toegevoegd. Op basis van de onderhoudsplanning zal jaarlijks bekeken worden welke bedragen aan de reserve toegevoegd of onttrokken moeten worden.
Confrontatie	De budgetten sluiten aan op onze meerjarenplanning.
Toekomst	Wij hebben in het onderhoud van onze kunstwerken geen achterstanden.
Conclusie	Onze civiele kunstwerken zijn veilig en voldoen aan het onderhoudsniveau basis.

Binnenhavens

Product	Onder het product binnenhavens vallen de Haatlandhaven, Zuiderzeehaven, de aanlegplaatsen voor de beroepsbinnenvaart, de vier aanlegsteigers bij het Berkpad, de elektriciteitskasten aan de IJsselkade en de scheepvaart bebording.
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte.
Beleid	Voor alle objecten hanteren wij onderhoudsniveau basis (Raad 21 augustus 2008). Dat is een rapportcijfer 6 of 7.
Uitvoering	Wij laten het onderhoudswerk aan onze binnenhavens uitvoeren door derden.
Kwaliteit	De algemene onderhoudsstaat is redelijk tot goed. De diverse onderdelen van de binnenhavens voldoen aan de eisen van niveau basis.

Planning	Wij laten de diverse onderdelen van de binnenhavens eens in de vijf jaar inspecteren. De technische levensduur, aangevuld met de inspectiegegevens, leiden tot de jaarplanning. Daarnaast meten wij de dikte van de sliblaag in de havens eens in de twee jaar. Onderhoudswerk in 2025 is onder meer de vervanging van de bolders aan de IJsselkade bovenstrooms.
Budget	In de begroting voor 2025 is voor regulier onderhoud binnenhavens een werkbudget van € 122.612 begroot. Sinds 2019 is onze begroting van binnenhavens een gesloten huishouding. Via de reserve groot onderhoud havens vereffenen wij het verschil tussen de inkomsten (havengelden) en uitgaven.
Confrontatie	Het budget sluit aan op onze meerjarenplanning.
Toekomst	Wij voorzien geen ingrijpende ontwikkelingen.
Conclusie	Onze binnenhavens zijn redelijk tot goed onderhouden.

Openbaar groen

Product	Wij onderhouden 415 ha openbaar groen, waaronder 31.000 bomen, 620 banken en tafels, 251 ha ecologische bermen en 83 ha gazons.
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige openbare ruimte.
Beleid	Ons groenbeleid is vastgelegd in de Groenstructuurvisie 2012 (Raad 4 oktober 2012). Het onderhoudsniveau voor het openbaar groen is basis (Raad 15 november 2012). Voor de binnenstad van Kampen hanteren wij sinds 2019 weer een hoog onderhoudsniveau (Raad 14 november 2018).
Uitvoering	Wij onderhouden het openbaar groen met eigen personeel, aangevuld met inhuurkrachten (aannemers en sociale werkvoorziening Impact). Het onderhoud van het groen op de bedrijvenparken "Zuiderzeehaven" en "Rijksweg 50" regelen de ondernemers zelf tegen een vergoeding (parkmanagement). Het groen in Zalk wordt onderhouden door de inwoners.
Kwaliteit	De verzorging en technische staat van het openbaar groen laten wij periodiek schouwen. De score bij de laatste schouw in 2023 was een 7,4 voor de binnenstad en een 6,3 voor het overig groen in onze gemeente.
Planning	Het onderhoud doorloopt veelal een jaarlijkse cyclus. Herinrichtingen worden zo veel mogelijk gekoppeld aan onderhoudswerkzaamheden voor wegen. Steeds meer zetten wij intensief maaien om naar extensief maaien, voor meer biodiversiteit.
Budget	Het werkbudget voor 2025 is € 3.000.749. Wij hebben vanaf 2023 voor tien jaar budget om zowel groenvakken als bomen te vervangen.
Confrontatie	In 2024 hebben wij het aantal onderhoudsmedewerkers uitgebreid, voor het behoud van onze onderhoudsniveaus voor het openbaar groen.
Toekomst	Wij weten het onderhoud op niveau te houden.
Conclusie	Ons openbaar groen is goed onderhouden.

Speelplaatsen

Product	Onder het product speelplaatsen vallen alle speelvoorzieningen voor de jeugd. Het gaat om 190 locaties met totaal 1.700 objecten en ondergronden om te onderhouden (speeltoestellen, maar ook speelaanleidingen, valondergronden, hekwerken, etc.). Onder het product vallen ook de bovenwijkse voorzieningen (kunstgrasvelden, skatevoorzieningen en een rolstoeltoegankelijk speeltoestel).
Doel	Een goed ingerichte, schone en veilige speelruimte.
Beleid	In 2021 kozen wij voor een nieuwe benadering van spelen in de openbare ruimte. De informele ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten wordt leidend. Het formele speelaanbod brengen wij terug tot een kleiner aantal centraal gelegen speelplaatsen. Inmiddels hebben wij de speelruimte in vier wijken omgevormd (Hagenbroek, IJsselmuiden centrum, Flevowijk en Zuid-Bovenbroek). Wij bespreken nu of wij het nieuwe beleid doorzetten voor de gehele gemeente.
Uitvoering	Eigen medewerkers inspecteren alle speelplaatsen driemaal per jaar op gebreken (visuele inspectie). Ieder voorjaar laten wij een externe firma alle speeltoestellen inspecteren op veiligheid. Gebreken pakken wij direct aan. Wij onderhouden de toestellen met eigen medewerkers. Gespecialiseerd werk laten wij doen door derden.
Kwaliteit	De technische staat van speeltoestellen nemen wij mee in de periodieke schouw openbare ruimte door een extern bureau. Bij de laatste schouw in 2023 was de beoordeling van speeltoestellen een 6,8.
Planning	In najaar 2021 werkten wij onze nieuwe lijn voor spelen in de openbare ruimte uit in een plan van aanpak. In 2022-2024 hebben wij als pilot in vier wijken de speelruimte omgevormd. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie, nemen wij in 2025 de omvorming van de wijk De Maten in voorbereiding.

Budget	Het werkbudget voor onderhoud en vervanging van speeltoestellen en ondergronden in 2025 is € 529.613. Daarnaast is in 2025 eenmalig budget beschikbaar voor de omvorming van de speelruimte.
Confrontatie	Op dit moment is ons onderhoudsbudget ontoereikend om alle speelplaatsen duurzaam in stand te houden. Alle speelplaatsen worden goed onderhouden en zijn veilig, maar vervangingen vinden beperkt plaats.
Toekomst	Onder het nieuwe beleid is het aanwezige onderhoudsbudget leidend voor de inrichting van de openbare speelruimte. Er komt een balans tussen kosten en budget. Om daar te komen, zullen wij veel speelplaatsen een andere inrichting geven of opheffen. Hiervoor is voor de periode 2022-2027 een budget van in totaal € 406.000 beschikbaar gesteld.
Conclusie	De speelplaatsen zijn momenteel goed onderhouden.

Riolering

Product	Onder het product riolering valt de riolering met bijbehorende voorzieningen als pompen en gemalen. Het omvat onder andere 295 km vrijvervalriolering, 185 km drukriolering, 114 km persleiding en inmiddels ook 2 ha wadi.
Doel	Bijdragen aan een veilig en schoon milieu en goede volksgezondheid.
Beleid	Wij hebben ons beleid vastgelegd in het PKRW (Programma Klimaatadaptatie Riolering en Water.) Deze is vastgesteld door de Raad op 13 juli 2023.
Uitvoering	Wij zorgen dat het rioolsysteem goed functioneert, over voldoende capaciteit beschikt en redelijkerwijs zo min mogelijk overlast bezorgt. Gedeelten van het werk laten wij doen door gespecialiseerde bedrijven. Bij de inrichting van het rioolstelsel houden wij rekening met de klimaatverandering. Wij hebben aandacht voor het scheiden van hemelwater en afvalwater, gecombineerd met klimaatadaptatie.
Kwaliteit	Wij beheren ons rioolstelsel conform de wetgeving. Het stelsel voldoet aan de geldende richtlijnen.
Planning	Op basis van de uitkomsten van de rioolinspecties en rekening houdend met de wegenplanning maken wij een jaarlijkse planning. Bijzondere acties in 2025 zijn het afkoppelplan IJsselmuiden (Van Diggelenweg, Burgemeester Visserweg en Holtzendastraat) en het oplossen van de waterproblematiek op de scholenlocatie Akelei en in Groenestraat en de Bongerd.
Budget	Het product riolering heeft een gesloten huishouding en een voorziening. De jaarlijkse kosten van het onderhoud van het rioolstelsel dekken wij uit de opbrengsten van de rioolheffing. Voor de rioolheffing is het uitgangspunt 100% kostendekkendheid. In 2025 bedraagt de kostendekkendheid 100%. Het onderhoudsbudget voor riolering voor 2025 is € 1.064.000.
Confrontatie	Het budget is voldoende voor de uitvoering van het PKRW.
Toekomst	Wij voeren maatregelen uit om de staat en het functioneren van de (afval)waterketen te verbeteren. De maatregelen staan beschreven in het Integraal Beheer Plan en Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2021-2024, dat jaarlijks wordt geactualiseerd.
Conclusie	Wij kunnen onze zorgplichten op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater met het beschikbare budget goed uitvoeren.

Gebouwen

Product	Onderhoud en gebruik van gemeentelijke gebouwen. Het gaat om ongeveer 120 panden.
Doel	Zorgen voor een goede en adequate huisvesting.
Beleid	Het beleid is vastgelegd in het Vastgoedbeleidsplan "Kiezen voor Kracht" (College 9 mei 2023). Uitgangspunten in het huidige beleidsplan zijn onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • beheer op basis van een meerjarenonderhoudsplanung (MJOP), waarin de benodigde investeringen planmatig zijn vastgelegd; • een actieve verkoopstrategie, waarbij vrijkomende panden die niet meer nodig zijn voor maatschappelijke activiteiten, in principe worden afgestoten; • Vastgoed is opdrachtnemer, beleidssectoren zorgen voor beleidsvorming; • beoogd wordt CO2 neutraal in 2030; • transparantie in kosten.
Uitvoering	Het onderhoud aan onze gebouwen besteden wij geheel uit aan derden.

Kwaliteit	<p>De onderhoudsniveaus zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoog voor representatieve- en historische gebouwen (stadhuis, museum en poorten); • Gemiddeld voor niet representatieve gebouwen als kantoren en sportgebouwen; • Laag voor gebruiksgebouwen en op korte termijn af te stoten gebouwen (opslag- en stallingsgebouwen en dergelijke). <p>Het onderhoud aan onze gebouwen gebeurt planmatig op basis van het MJOP.</p>
Planning	<p>Geplande grote onderhoudswerken voor 2025 zijn onder andere bij muziekschool Quintus (revisie luchtbehandeling en vervanging koelmachine), museumboerderij Kampereiland (vervangen riet en aanbrengen isolatie in de kap) en het Stedelijk museum (revisie luchtbehandeling en vervanging pompen). Daarnaast in diverse gebouwen vervanging van installatieonderdelen.</p>
Budget	<p>Het voor het beheer van de gemeentelijke gebouwen benodigde budget is vastgesteld op basis van het oude MJOP. De financiële consequenties van het nieuwe MJOP worden zo spoedig mogelijk vastgesteld. Het (klein) onderhoudsbudget voor 2025 bedraagt € 717.000 en het (groot) onderhoudsbudget € 659.000.</p>
Toekomst	<p>In het Vastgoedbeleidsplan is verduurzaming uitdrukkelijk een onderwerp. Voor de uitvoering is een projectleider verduurzaming aangesteld. Daar waar mogelijk worden werkzaamheden voor verduurzaming, renovatie en onderhoud gecombineerd.</p>
Conclusie	<p>De staat van onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voldoet aan het vastgestelde onderhoudsniveau.</p>

Paragraaf 4 Financiering

Samenvatting

In 2025 gaan wij uit van een verwachte "ruimte onder de renterisiconorm" van € 35 miljoen. Dat betekent dat er ruimte is voor het aantrekken van leningen. Het verwachte renteresultaat op taakveld Treasury is € 1,0 miljoen. Dit is het gevolg van de daling van het gemiddelde rentepercentage op de langlopende geldleningen.

Inleiding

Deze paragraaf gaat over hoe de gemeente omgaat met het financieren van zijn activiteiten en projecten en de wijze waarop het zijn liquiditeiten beheert. In de wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn de kaders gesteld en verplicht het de overheden tot het transparant en inzichtelijk maken van het lokale treasurybeheer. In het kader van deze wet is in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf "financiering" verplicht gesteld voor de begroting en de jaarrekening van de gemeente.

Conform de in de wet voorgeschreven verplichte onderdelen behorende bij deze paragraaf worden behandeld:

- De beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille.
- De financieringsbehoefte.
- De rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitatie en taakvelden wordt toegerekend.

Kasgeldlimiet

Een van de uitgangspunten van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan korte financiering (looptijd tot 1 jaar) is in de Wet Fido een wettelijk toegestane norm (de kasgeldlimiet) opgenomen. Deze wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar te vermenigvuldigen met een in de Wet Fido vastgesteld percentage. Voor 2025 is dit percentage 8,5%. De kasgeldlimiet voor 2025 is hiermee bepaald op € 18,2 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan het in de Wet Fido vastgelegde percentage voor gemeenten van 20% van het begrotingstotaal.

Uit onderstaande tabel is af te leiden dat onze gemeente voor de komende jaren ruimschoots binnen de gestelde renterisiconorm blijft. Voor 2025 wordt met kasgeldleningen gewerkt tot de maximale bovengrens van de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm (bedragen * € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Renteherzieningen				
Aflossingen	7.651	8.401	8.401	8.401
Renterisico	7.651	8.401	8.401	8.401
Renterisiconorm	42.757	39.825	40.676	40.377
Ruimte onder renterisiconorm	35.106	31.424	32.275	31.976
Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Begrotingstotaal	213.787	199.124	203.382	201.887
Percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	42.757	39.825	40.676	40.377

Schatkistbankieren

Sinds de invoering van het schatkistbankieren in 2013 dienen alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) hun tegoeden aan te houden bij het Ministerie van Financiën in plaats van bij een bank. Doel van het schatkistbankieren is het verlagen van de EMU- schuld. Het huidige saldo uitstaand in de schatkist is € 8,0 miljoen.

Rentetoerekening

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is voorgeschreven hoe wij de doorberekening van de rente dienen te verantwoorden. Het te hanteren renteomslagpercentage dient op een éénduidige wijze berekend te worden door alle gemeenten, zodat onderlinge vergelijkbaarheid toeneemt en beter aansluit bij de werkelijke rentekosten. Hieronder is het schema opgenomen dat inzicht verschaft tussen de rentekosten en rentedekking.

Schema berekening omslagrente				
a	externe rentelasten over korte en lange financiering			4.404
b	externe rentebaten over korte en lange financiering			200
	saldo rentelasten en rentebaten			4.204
c1	rente die aan facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend			
c2	rente van projectfinanciering die aan het betreffende taak moet worden toegerekend	nvt		
c3	rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend			184
				184
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			4.020
d1	rente over eigen vermogen	nvt		0
d2	rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	nvt		383
e	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			4.403
f	de aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			5.427
	Renteresultaat op het taakveld treasury			-1.025

*) De gemeente kent geen vorm van projectfinanciering, gemiddelde rentevoet van toepassing

Langlopende leningen

In onderstaande tabel staat het verwachte verloop van de langlopende vaste geldleningen waarbij tevens rekening is gehouden met herfinanciering en het aantrekken van leningen in 2025 e.v.

bedragen * € 1.000	Stand per 1-1	Aflossing	Aantrekking	Stand per 31-12
2025	101.754	7.651		94.103
2026	94.103	8.401	15.000	100.702
2027	100.702	8.401		92.301
2028	92.301	8.401		83.900

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Samenvatting

In de paragraaf Bedrijfsvoering lichten we toe waar de focus in 2025 ligt op het ondersteunen van bestuurlijke en ambtelijke taken. We richten ons hierbij op zowel het uitvoeren en ondersteunen van de strategische koers van de gemeente, het door ontwikkelen van de organisatie en haar werkprocessen en het voldoen aan wet- en regelgeving.

De belangrijkste onderwerpen zijn:

- Visie
- Personeel en organisatie
- Informatieveiligheid
- Financiën
- Interne controle
- Het onderzoeksprogramma
- Inkoop & aanbesteding

Inleiding

In deze paragraaf schetsen we de belangrijke ontwikkelingen in de bedrijfsvoering in 2025.

Visie

In 2024 wordt gewerkt aan verschillende visies die gaan over hoe we, als ambtelijke organisatie, omgaan met de inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners. Het betreft de visie samenleving en gemeente, van waaruit vervolgens de visie op dienstverlening en de visie op wijkgericht werken worden gevormd. Daarnaast is er in de bedrijfsvoering gewerkt aan een overkoepelende visie op bedrijfsvoering. Tot slot is er binnen P&O gewerkt aan een toekomstvisie op P&O en een visie op leren & ontwikkelen. Een deel van de werkzaamheden loopt door in 2025 en in 2025 starten we met het implementeren van deze visies.

Personeel en Organisatie

In de organisatieontwikkeling blijven we ons richten in het verder brengen van de lijn *Jij bent van waarde* en het werken aan de kernwaarden. We gaan aan de slag met de consequenties van de visies op Samenleving en Gemeente, Dienstverlening en Wijkgericht Werken op de organisatieontwikkeling. Vanuit deze visies gaan we, naast de aandacht voor *goed werkgeverschap* ook meer aandacht besteden aan *goed werknemerschap*. In 2025 doen we de tweejaarlijkse herziening op het strategisch personeelsmanagement van 2023. Ook kijken we naar de management sturing van de ambtelijke organisatie om die passend te maken bij de recente groei van de organisatie, toenemende projecten plus programma's en de schaa sprong die we als gemeente maken. We werken verder aan ons arbeidsmarktbeleid. In 2024 is in ONS-verband een uitgebreid HR Dashboard ontwikkeld. In 2025 versterken we het datagedreven werken in P&O. We meten jaarlijks onze medewerkersbetrokkenheid.

Informatieveiligheid

Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel voor de dienstverlening van gemeenten. Gemeenten hebben een belangrijke rol als het gaat om de omgang met privacygevoelige informatie. Onze organisatie wil een betrouwbare partner zijn die vertrouwelijk omgaat met gegevens en de privacy van haar inwoners en ondernemers respecteert. Wij gebruiken hiervoor veilige, betrouwbare toepassingen en zorgen voor iBewust gedrag.

Niettemin nemen de dreigingen in het digitale domein toe, met mogelijk verstrekkende gevolgen voor de samenleving. Naast informatiebeveiliging – de basis op orde – krijgen we als gemeente ook te maken met hacks, cybercrime, desinformatie en online aangejaagde verstoringen van de openbare orde.

Het is van groot belang dat informatieveiligheid ook op de bestuurlijke agenda staat. Gemeentebestuurders dragen zorg voor de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening, bedrijfsvoering en informatiebeveiliging. De gemeente moet dus weerbaar zijn en haar “basis op orde” hebben. Bestuurders worden geconfronteerd met incidenten in de openbare ruimte die voortvloeien uit digitale ontwrichting. Verantwoordelijkheid voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid betreft ook het digitale domein. Dit geldt tevens voor de bestrijding van digitale criminaliteit, een groeiende zorg binnen het veiligheidsbeleid.

De VNG heeft de doelen uit de Agenda Digitale Veiligheid herijkt en omgezet naar een praktisch programmaplan 2022-2026. In dit programmaplan staat duidelijk beschreven welke activiteiten de VNG, IBD, ENSIA en de verschillende stakeholders ontplooiën om de digitale veiligheid binnen gemeenten te verhogen. De actielijnen zijn:

- Eigen huis op orde
- Voorbereiding op digitale ontwrichting, incidenten en crisis
- Versterken weerbaarheid inwoners en ondernemers
- Leiderschap: bestuurlijk gesprek en professionalisering
- Europa en digitale veiligheid

Daarnaast komt de Cyberbeveiligingswet op ons af. Deze wet implementeert de Europese NIS2-richtlijn. De NIS-2 richtlijn beoogt de cyberveiligheid in de Europese Unie naar een hoger gemeenschappelijk niveau te brengen door de digitale weerbaarheid van essentiële en belangrijke entiteiten in de lidstaten te versterken. Dit doel wordt in Nederland bereikt door in de wet onder meer verplichtingen op te leggen aan entiteiten (waaronder gemeenten), zoals het treffen van adequate beveiligingsmaatregelen en het melden van ICT-incidenten.

Wij volgen deze activiteiten uit het programmaplan Digitale Veiligheid en de Cyberbeveiligingswet. In 2025 werken we verdere maatregelen uit op het gebied van digitale ontwrichting. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met SSC ONS en de partners. En zeker als een cyberaanval onze inwoners en bedrijven raakt vindt samenwerking plaats met Openbare Orde en Veiligheid en de Veiligheidsregio. Tegelijkertijd blijft het noodzakelijk om het eigen huis op orde te houden. Het aantal dreigingen blijft onverminderd hoog en de aard van de dreigingen blijft zich ontwikkelen. Dat vraagt dat wij onze beveiligingsmaatregelen daar ook op aanpassen. Onderdeel daarvan is dat er in 2025 opnieuw volop aandacht komt voor bewustwording en training van de medewerkers van onze gemeente om iBewust gedrag van medewerkers, managers en bestuurders te vergroten.

Privacy

We zien toe op een juist en correct gebruik van de persoonsgegevens conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) om de privacy van onze inwoners te beschermen. De Functionaris Gegevensbescherming (FG) en de Privacybeheerder ondersteunen en controleren de organisatie daarbij. Het verwerkingenregister wordt periodiek geactualiseerd en besproken met de proceseigenaren. Het onderdeel privacy nemen we mee in de jaarlijkse kwaliteitscyclus op het gebied van informatiebeveiliging.

Financiën

Met het programma Versterking Financiële Functie willen we de organisatie faciliteren meer in control te zijn, door budgethouders en budgetbeheerders betere rapportages en instrumenten voor hun financiële sturing aan te reiken en door een proces van maand cyclisch werken in te richten. Daarnaast vereenvoudigen we de processen en inrichting in de financiële boekhouding en administratie. We versterken bovendien de controle op deze financiële sturing door het aanscherpen van rapportagelijnen welke passen bij de nieuwe regels van begrotingsrechtmatigheid. Daarnaast werken we, samen met de gemeenteraad, aan het toekomstbestendig meerjarig financieel perspectief van de gemeente.

Control

In 2024 hebben we belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van onze interne controle. We hebben de focus verlegd van jaarlijkse rechtmatigheidscontroles en deelwaarnemingen naar een meer risicogerichte benadering. Onze interne controle is nu steeds meer gericht op het identificeren en toetsen van risico's en beheersingsmaatregelen in onze processen.

Ook hebben we de rechtmatigheidsverantwoording succesvol geïmplementeerd in het afgelopen jaar. Het college heeft verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid in de jaarrekening van 2023, ondersteund door de ambtelijke organisatie. De uitkomsten van de uitgevoerde verbijzonderde controles vormden de basis voor het oordeel van het college over de financiële rechtmatigheid.

Onze interne controles helpen ons te waarborgen dat onze processen onder controle zijn en geven ons de mogelijkheid om te leren van de uitkomsten en onze interne beheersing te verbeteren. We erkennen dat het oplossen van bevindingen een lange looptijd heeft. Daarom zetten we ons in om de snelheid van het opvolgen van bevindingen vanuit de verbijzonderde interne controle (VIC) verder te verbeteren. We zien dit als een kans om ons lerend vermogen te vergroten en onze processen continu te verbeteren.

In 2025 en daarna willen we onze auditfunctie verder ontwikkelen. Onze ambitie is om het procesgericht controleren nader te implementeren in de controleaanpak en hierbij gebruik te maken van hulpmiddelen zoals data-analyse en IT-audits.

Onze Verbijzonderde Interne Controle zal blijven controleren of de interne controlemaatregelen zijn uitgevoerd, hebben gewerkt en zijn vastgelegd. Daarbij worden dit jaar ook enkele niet materiële processen meegenomen. Controlebevindingen worden vastgelegd in controlememoranda en afgestemd met de betrokkenen en proceseigenaren. Op basis hiervan stellen we verbeterplannen op en monitoren we de voortgang daarvan via de auditmonitor.

Onderzoeksprogramma

Het jaarlijkse onderzoeksprogramma bestaat uit: peilingen onder het burgerpanel van de gemeente Kampen, een aantal landelijke benchmarks/monitors en onderzoeken uitgevoerd in het kader van art. 213a Gemeentewet (doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken). In de bestuursrapportage wordt gerapporteerd over de uitkomsten en follow-up van de aanbevelingen van de uitgevoerde onderzoeken uit het onderzoeksprogramma. In deze rapportage is ook de follow-up naar aanleiding van aanbevelingen uit uitgevoerde onderzoeken door de Rekenkamer Kampen meegenomen.

Overzicht van thema's om mogelijk op te nemen in onderzoeksprogramma 2025

Inventarisatie onderzoek onderwerpen 2025	
Monitors	Economisch inzicht Kampen (inclusief "Brede welvaart")
	Veiligheidsmonitor
	Schouw openbare ruimte
Benchmarks	ICT Benchmark Gemeenten
	Cultuurparticipatie en investeringen cultuursector
Peilingen onder burgerpanel	Nog in te vullen
Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken	Effectiviteit inzet praktijkondersteuners jeugd
	Uitvoeringskosten inkomensregelingen
	Realisatie doelstellingen Sociale basis
	Heffing en invordering belasting
	Versnelling woningbouw
	Cliëntervaringsonderzoeken Sociaal domein

In het najaar wordt deze inventarisatie verder aangevuld en nader besproken zodat keuzes gemaakt worden welke onderzoeken daadwerkelijk in het onderzoeksprogramma 2025 worden opgenomen. Daarbij wordt ook afstemming gezocht met de Rekenkamer Kampen. Uiterlijk 30 november 2024 zal het definitieve onderzoeksprogramma 2025 door het college vastgesteld worden.

Door de uitvoering van de onderzoeken uit het onderzoeksprogramma worden de volgende doelen beoogd:

- We willen efficiënter en effectiever werken. Regelmatig onderzoek helpt ons om onze organisatie beter te sturen.
- We willen duidelijker zijn over wat we doen, zowel naar de raad als naar onze inwoners.
- We willen onze verantwoording aan het publiek verbeteren. We zien deze onderzoeken als een manier om te blijven leren en verbeteren.

Inkoop & aanbesteding

We zien het aantal (Europese) aanbestedingen groeien. ONS begeleidt de Europese aanbestedingsprocessen. Daarnaast zoeken we elkaar als ONS partners op om kennis met elkaar te delen en samenwerking te stimuleren.

De interne inkoopadviseurs adviseren decentraal inkopende medewerkers in het inkoopproces. Contractbeheer en de forecast/aanbestedingskalender worden centraal beheerd door de inkoopadviseurs.

We zijn bezig met sessies waarin we afdeling overschrijdend het proces van Bestellen tot Betalen (Purchase2Pay) in beeld brengen, optimaliseren en digitaliseren. Daarnaast investeren de inkoopadviseurs proactief in het op kennis houden en krijgen van inkopende medewerkers binnen de organisatie over de wetgeving rondom inkopen en onze interne afspraken hierover.

Bovenstaande zal resulteren in een transparant proces dat voor alle betrokken helder is, wat de rechtmatigheid van onze inkopen ten goede komt.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Samenvatting

Het uitgangspunt voor deelname is dat de verbonden partij een bijdrage levert aan de gemeentelijke doelstelling en het openbaar belang. De verbonden partijen van de gemeente Kampen zijn werkzaam in de energiesector (nutsbedrijven), bancaire sector, afvalverwerking of vermogensbeheer en grondexploitatie. Samenwerking met andere gemeenten wordt vormgegeven in gemeenschappelijke regelingen met als doelstelling het behalen van efficiency-, financieel- of economisch voordeel.

De beschikbare informatie per verbonden partij is voor de begroting 2025 voor zover mogelijk geactualiseerd. De financiële gegevens zijn conform de laatst bekende jaarcijfers (2023) opgenomen. Voor 2025 verwachten we geen mutaties in het aantal verbonden partijen.

Inleiding

Algemeen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft van een rechtspersoon of stemrecht heeft. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijtraakt ingeval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

In deze paragraaf treft u een overzicht aan van de verbonden partijen. Onder verbonden partijen vallen:

- (Participaties in) deelnemingen
- Gemeenschappelijke regelingen

In het geval er formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar er wel sprake is van een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht) én een bestuurlijk belang, dan kan deze organisatie gezien het maatschappelijk of algemeen belang opgenomen worden in deze paragraaf. Voor deze organisaties zal een aparte categorie 'organisaties met een bestuurlijk en een maatschappelijk of algemeen belang' worden opgenomen.

Rechtsvorm	Programma	Risico
Besloten Vennootschap		
Publiek Belang Elektriciteitsproductie	Algemene dekkingsmiddelen	●
Claim Staat Vennootschap	Algemene dekkingsmiddelen	●
Coöperatie		
Port of Zwolle	Economie	●
Gastvrije Randmeren	Economie	●
Gemeenschappelijk regeling		
GGD IJsselland	Volksgesondheid en milieu	●
Veiligheidsregio IJsselland	Veiligheid	●
Regionale Sociale Recherche	Sociaal domein	●
Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten	Sociaal Domein	●
Archeologie Kampen - Zwolle	Sport, cultuur en recreatie	●
ONS (Shared Service Centrum Bedrijfsvoering)	Overhead	●
Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland	Sociaal domein	●
Omgevingsdienst IJsselland	Volksgesondheid en milieu	●
Naamloze Vennootschap		
Kampereiland Vastgoed N.V.	Algemene dekkingsmiddelen	●
Kampereiland N.V.	Algemene dekkingsmiddelen	●
Enexis Holding	Algemene dekkingsmiddelen	●
Vitens	Algemene dekkingsmiddelen	●
Wadinko	Algemene dekkingsmiddelen	●
NV ROVA	Volksgesondheid en milieu	●
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Algemene dekkingsmiddelen	●
Overige vennootschappen		
Vof Reeve Kampen	Volkshuisvesting	●

Deelname in vennootschappen

Kampereiland Vastgoed N.V.		Kampen	Naamloze Vennootschap	
Openbaar belang/bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
In de statuten is het doel van Kampereiland Vastgoed N.V. vastgelegd, te weten:				
1. De van de gemeente Kampen in eigendom verkregen onroerende zaken met al de aanhorigheden, opstallen en wateren plaatselijk bekend Kampereiland en omstreken, te beleggen in de zin van artikel 28 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 met toepassing van het beginsel van risicospreiding teneinde de aandeelhouders in de opbrengst van de beleggingen te doen delen, alsmede al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, in de ruimste zin van het woord.				
2. De vennootschap tracht dit doel te bereiken door:				
<ul style="list-style-type: none">De gronden voor eigen rekening in pacht uit te geven, te bezwaren met recht van erfpacht of opstal en in huur of gebruik af te staan;Al hetgeen te doen dat met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.				
Deelnemende partijen		Geen		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
Kampereiland Vastgoed NV wordt bestuurd door een directie onder toezicht van een raad van commissarissen. De directie wordt bij overeenkomst uitgeoefend door Eelerwoude BV. Het toezicht op het bestuur van de Vastgoed NV wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen die worden benoemd door de aandeelhouder, de gemeente Kampen (het college van B&W).				
Financieel belang				
Totaal aantal aandelen	45			
Aandelen Kampen	45			
Aandelenkapitaal	€ 45.000			
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.			
Jaarlijks dividend	€ 1.527.000			
Financiële positie				
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023	
Eigen vermogen	€ 103.109	€ 103.553		
Vreemd vermogen	€ 334	€ 402		
Resultaat			€ 1.678	
Risico's (maatschappelijk en financieel)				
De gemeente Kampen is volledig eigenaar van Kampereiland Vastgoed NV. Uit hoofde daarvan ontvangt zij jaarlijks een dividenduitkering. Belangrijkste financiële risico is een daling van de pachtprizen, die jaarlijks door de rijksoverheid worden vastgesteld. De pachtprizen zijn afhankelijk van de wereldmarktprijzen voor melk en grondstoffen en van de uitwerking van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid. Inflatie kan niet worden doorberekend in de pacht. Dalende pachtprizen kunnen een lagere dividenduitkering geven. Daarnaast zijn de waterschapslasten en de onderhoudskosten grote posten op de begroting van de NV. De waterschapslasten zijn de laatste jaren vrij stabiel. De onderhoudskosten (onderhoud terreinen, civiele kunstwerken en erfbeplanting) zijn stijgend.				

Ontwikkelingen

Marktontwikkeling melkveehouderij

Er komt veel op het landelijk gebied af. Het landelijk gebied is in transitie naar een vitaal gebied. De landbouw moet verduurzamen. Ook op het gebied van klimaat, energietransitie en rondom natuur en waterbeheer ligt een opgave om verbeteringen door te voeren.

Stikstofproblematiek

De opgave voor de stikstofreductiedoelen voor de landbouw is groot. De agrarisch ondernemers zullen versneld de transitie naar kringlooplandbouw (een manier van produceren en ondernemen die meer in evenwicht is met de natuur) moeten doormaken. De provincie Overijssel houdt voorsnog vast aan haar aanpak de uitstoot van stikstof te beperken. Voor onder meer de gemeente Kampen is een gebiedstafel opgericht die werkt aan het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van stikstofruimte, maatregelen die snel kunnen worden uitgevoerd en het opstellen van een gebiedsagenda. Natuur- en stikstofopgaven worden in beeld gebracht en er wordt een maatregelenpakket opgesteld om de opgaven te realiseren. Voor de gronden van de Stadserven bespreekt een werkgroep van pachters de opgaven voor het Kampereiland met de provincie Overijssel en de Stadserven.

Pachtbeleid

Een landelijke ontwikkeling is dat veel grondeigenaren duurzaamheidseisen opnemen in het pachtcontract. Het pachtrecht en met name de Grondkamers die als taak hebben de overeenkomst te toetsen op onredelijk bezwarende bepalingen, zijn hier nog niet op ingesteld. Het is de verwachting dat de Rijksoverheid in het kader van de herziening van het pachtstelsel hiertoe mee mogelijkheden schept. Het kabinet is aan zet om de pachtprijs herziening vorm te geven.

Pachtprijzenbesluit

In juni 2023 is het nieuwe Pachtprijzenbesluit vastgesteld, met als gevolg dat de pachtprijzen in het Noordelijk Weidegebied waar Kampereiland onder valt, met 22% stijgen. Deze stijging heeft effect op het resultaat van de NV. De Stadserven raamt de stijging van het dividend voor 2025 op ca. € 250.000.

Beleidsvisie de Stadserven

In mei 2019 heeft de gemeenteraad ingestemd met de beleidsvisie de Stadserven 2019-2028. Hierin worden de lange termijn-ontwikkelingen in beeld gebracht en worden de kernactiviteiten van de Stadserven geformuleerd. In juni 2023 stelde de aandeelhoudersvergadering een uitvoeringsplan 'light' vast. Het plan is een uitwerking van de beleidsvisie. Het bevat acties voor verbetering van de landbouwstructuur op het Kampereiland. De Stadserven is met de uitvoering begonnen. Zij is met vier boeren in gesprek voor de stoppersregeling. Over het recht-van-opstal voor burgerwoningen op het Kampereiland wordt nog een besluit genomen.

Vennootschapsbelasting

Door een wetwijziging verliest de Stadserven per 1 januari 2025 haar Fiscale Beleggingsinstellingen (FBI)-status. Het gevolg is dat voortaan over de winst van Kampereiland Vastgoed NV vennootschapsbelasting moet worden betaald. Uitgaande van de resultaten van de laatste jaren gaat het om jaarlijks € 300.000 tot € 500.000 belasting. In reactie wil de gemeente het grondeigendom van Kampereiland Vastgoed NV weer terugbrengen bij de gemeente.

Vof Reeve Kampen

Burg Berghuisplein Overige vennootschappen
1,8261 DD Kampen

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Realiseren van een nieuw dorp aan het Reevediep en het Drontermeer. BPD en de Gemeente handelen ter uitvoering van de "Samenwerkingsovereenkomst Reeve", ten behoeve van een gezamenlijke grondexploitatie in een VOF" d.d. 8 maart 2018, die ten doel heeft om voor rekening en risico van een vennootschap onder firma een Gebiedsontwikkeling te voeren teneinde de realisatie van woningbouw en bijbehorende commerciële en/of maatschappelijke voorzieningen mogelijk te maken.

Partijen hebben met deze overeenkomst tot doel om binnen de kaders van de Grondexploitatie voor fase 1 van het Plangebied voor gezamenlijke rekening en risico een Gebiedsontwikkeling te voeren met betrekking tot in totaal 600 woningen en de N50 congreslocatie, middels onderlinge samenwerking in de vorm van een vennootschap onder firma.

Deelnemende partijen

BPD Ontwikkeling B.V. en de gemeente Kampen

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Wethouder grondzaken, plaatsvervanger Wethouder financiën zijn vennoten namens de gemeente in de Vof Reeve-Kampen. In het vennotenoverleg worden de besluiten genomen die zijn voorbereid door de projectgroep en goedgekeurd door het DT, van de vof. Voorafgaand aan het vennotenoverleg heeft het college de vertegenwoordigende vennoot gemachtigd tot het nemen van de besluiten in het vennotenoverleg, middels een collegebesluit.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	n.v.t.
Aandelen Kampen	n.v.t.
Aandelenkapitaal	€ 50.000 vennootschapskapitaal/50%
Leningen/ garantiestellingen	€ 10.767.442
Jaarlijks dividend	N.v.t.

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	-€ 642	-€ 703	
Vreemd vermogen	€ 22.388	€ 24.578	
Resultaat			-€ 60

Risico's (maatschappelijk en financieel)

De VOF Reeve – Kampen (BPD en gemeente) heeft tot doel om voor eigen rekening en risico een Gebiedsontwikkeling te voeren teneinde de realisatie van woningbouw en bijbehorende commerciële en/of maatschappelijke voorzieningen mogelijk te maken. De gebiedsontwikkeling betreft de eerste fase, van 600 woningen en de ontwikkeling van de N50 congreslocatie en een herontwikkeling van een aantal erven aan de Zwartendijk. Reeve is een nieuw en uniek dorp met een bijzonder waterrijk woonmilieu in de regio Zwolle. Het betreft verschillende woonmilieus die op verschillende manieren de verbinding met het water aangaan (clusterwoningen op de klimaatdijk, woningen aan het water (boot direct achter de kavel) en het wonen in de dorpskern op en aan de dijk.

Een van de grootste risico's betreft de aanleg van de schutsluis met beweegbare fietsbrug en voorhaven. De bouw hiervan nadert afronding en is voorspoedig verlopen met een beperkte hoeveelheid meer- en minderwerk. Met het waterschap worden momenteel afspraken gemaakt over de beheersituatie omdat de sluis ook een waterkerende functie heeft als onderdeel van de klimaatdijk. In de grondexploitatie van de VOF is thans een budget voorzien voor eventuele tegenvallers. Aangezien de VOF Reeve 6/13e van de kosten draagt, loopt de gemeente voor 7/13e van de totaal verwachte kosten een aanvullend risico. Rond de jaarwisseling wordt de balans opgemaakt voor het resultaat van het meer- en minderwerk.

Dit najaar vindt besluitvorming plaats in het vennotenoverleg over de beweegbare verkeersbrug en andere bruggen en duikers die samenhangen met het woonrijp maken van de eerste woongebieden. Het financieel risico voor de aanbesteding hiervan is – zeker ten opzichte van de sluis – relatief beperkt.

Het financieel risico voor de verkoop van bouw kavels is gekoppeld aan het afname tempo van de bouw kavels. Het beoogde prijsniveau wordt gehaald en het uitgifte tempo neemt toe. De vof spant zich in om het uitgifte tempo en daarmee ook het bouwtempo te versnellen om te voorzien in de grote vraag naar woningen, zowel in de gemeente Kampen als in de regio. In 2024 zijn meerdere nieuwe bouwfasen in ontwikkeling genomen en de verkoop van zowel kavels en projectmatige woningen loopt voorspoedig.

Ontwikkelingen

Ontwikkeling van het dorp Reeve

De eerste bewoners hebben zich in het dorp Reeve gevestigd. Particuliere kavels en projectgebonden woningen op het 1e Eiland zijn verkocht en nieuwe woningen voor het zuidelijk deel van de Dorpskern (55 stuks) en de Klimaatdijk (28 woningen) staan in de planning voor de verkoop. Het stedenbouwkundig plan voor de vervolgfases wordt in 2022 afgerond en beeldkwaliteitsplannen voor deelgebieden worden ter vaststelling aan de raad voorgelegd. In het kader van de Versnelling Woningbouw wordt het groot grondwerk voor de volgende fasen (de werkvelden 3, 4, 5 en 12) in een bestek op de markt gezet, zodat kan worden geanticipeerd op de vraag naar woningen. De aanbesteding van de sluis en bruggen is afgerond en gegund aan Strukton. Er wordt gewerkt met een bouwteam, waarin aannemer en opdrachtgever (VOF Reeve en gemeente Kampen) nauw samenwerken.

Vof Reeve-Kampen

De VOF Reeve voert de volledige financiële administratie voor het project Reeve I.

Het is de verwachting dat dit jaar de laatste tranche gronden door de gemeente wordt geleverd aan de VOF Reeve.

Kampereiland N.V.	Kampen	Naamloze Vennootschap		
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
In de statuten is het doel van Kampereiland N.V. vastgelegd, te weten:				
1. De vennootschap heeft ten doel de onroerende zaken met al de aanhorigheden, opstallen en wateren plaatselijk bekend Kampereiland en omstreken, welke in eigendom toebehoren aan de te Kampen gevestigde naamloze vennootschap: Kampereiland Vastgoed N.V., ingeschreven in het handelsregister onder nummer 05086997, als ongedeeld erfgoed te behouden en te bewaren, zodanig dat een redelijk rendement wordt verkregen op de bezittingen van de vennootschap, zorg wordt gedragen voor natuur en landschap en het pachtbeleid Kampereiland wordt gevoerd, en voorts het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van andere onroerende zaken die in hoofdzaak een landschappelijke of recreatieve functie hebben.				
2. De vennootschap tracht dit doel te bereiken door:				
<ul style="list-style-type: none">• Uitvoering te geven aan de kaderstellende beleidsregels zoals deze thans door de gemeenteraad van de gemeente Kampen zijn vastgesteld dan wel zoals deze beleidsregels te eniger tijd zullen luiden;• De bedrijfsstructuur van de pachtbedrijven op Kampereiland en omstreken te verbeteren middels schaalvergroting en verbreding van de inkomstenbronnen van deze bedrijven;• Activiteiten te ontplooiën of te stimuleren op het gebied van landbouw, natuur, landschap, recreatie en alle overige ontwikkeling met betrekking tot de in het eerste lid van dit artikel genoemde onroerende zaken;• De gronden voor eigen rekening in pacht uit te geven, te bezwaren met recht van erfpacht of opstal en in huur of gebruik af te staan;• Al hetgeen te doen dat met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.				
Deelnemende partijen		Geen.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
Kampereiland NV wordt bestuurd door een directie onder toezicht van een raad van commissarissen. De directie wordt bij overeenkomst uitgeoefend door Eelerwoude BV. Het toezicht op het bestuur van de Kampereiland NV wordt uitgeoefend door de Raad van Commissarissen die worden benoemd door de aandeelhouder, de gemeente Kampen (het college van B&W).				
Financieel belang				
Totaal aantal aandelen	46			
Aandelen Kampen	46			
Aandelenkapitaal	€ 46.000			
Leningen/	N.v.t.			
garantiestellingen				
Jaarlijks dividend	€			
Financiële positie				
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023		2023
Eigen vermogen	-€ 47	-€ 206		
Vreemd vermogen	€ 1.474	€ 1.936		
Resultaat				-€ 252
Risico's (maatschappelijk en financieel)				
Kampereiland NV heeft activiteiten die vallen buiten het traditionele beheer. Hierbij valt te denken aan natuurbeheer, waterveiligheid en landbouwstructuurverbetering. De activiteiten geven de NV een verliesgevende exploitatie. De gemeente Kampen dekt deze verliezen jaarlijks met een kapitaalstorting, afkomstig uit het dividend van Kampereiland Vastgoed NV.				
Ontwikkelingen				
Beleidsvisie de Stadserven				
Voor verbetering van de landbouwstructuur op het Kampereiland, probeert Kampereiland NV de grondmobiliteit te vergroten. Zij wil melkveehouders die willen groeien of verbreden, ruimte geven door melkveehouders die willen stoppen, te helpen. Dit is in de beleidsvisie de Stadserven 2019-2028 beschreven. De uitvoering van het landbouwstructuurbeleid kost geld. De gemeente draagt jaarlijks € 230.000 bij.				

Enexis Holding		's-Hertogenbosch		Naamloze Vennootschap	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling					
De vennootschap heeft ten doel:					
<ul style="list-style-type: none">• Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water;• Het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten in relatie tot energie;• Het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld;• Het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten.• De provincies en gemeenten trachten met hun aandeelhouderschap de publieke belangen te behartigen.					
Deelnemende partijen		Diverse gemeenten en provincies			
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging					
De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met distributie en transport van energie.					
Financieel belang					
Totaal aantal aandelen		149.682.196			
Aandelen Kampen		42.621			
Aandelenkapitaal		€ 149.682.196			
Leningen/ garantiestellingen		€ 142.372			
Jaarlijks dividend		€ 20.000			
Financiële positie					
(x € 1.000)		01-01-2023		31-12-2023	
Eigen vermogen		€ 5.441		€ 5.320	
Vreemd vermogen		€ 4.907		€ 5.140	
Resultaat				€ 72.000	
Risico's (maatschappelijk en financieel)					
Het risico voor de aandeelhouders is relatief gering in relatie tot de waarde van het netwerkbedrijf (NWB). Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 149.682.196. Daarmee zijn op grond van de wet (art 2.:81 BW) de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders in totaliteit jegens Enexis Holding N.V. ook beperkt tot dit bedrag. Voor Kampen betekent dit een risico van € 42.621.					
Ontwikkelingen					
Vijf provinciale en 64 gemeentelijke aandeelhouders hebben in 2020 een converteerbare hybride lening aan Enexis Holding verstrekt. In totaal gaat het om € 500 miljoen. Het aandeel van de gemeente Kampen hierin bedraagt € 142.372. Deze lening is op 30 november 2020 verstrekt. De aandeelhouders voorzien Enexis Holding hiermee van een belangrijke financiële impuls die nodig is voor het realiseren van de energietransitie.					
Publiek Belang		's-Hertogenbosch		Besloten Vennootschap	
Elektriciteitsproductie					
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling					
Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ (Electriciteits Productiemaatschappij Zuid Nederland) alsnog geleverd aan RWE.					
PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE-verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.					
Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV (Special Purpose Vehicles), vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.					
Deelnemende partijen		Diverse gemeenten en provincies			
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging					
De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met de financiële afwikkeling van de verkoop van de aandelen van Essent.					
Financieel belang					

Totaal aantal aandelen	149.682.196
Aandelen Kampen	100
Aandelenkapitaal	€ 1.496.822
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 1.480	€ 1.444	
Vreemd vermogen	€ 10	€ 32	
Resultaat			-€ 36

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.821,96), art 2.:81 BW.

Ontwikkelingen

Het bestuur van de vennootschap heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy BV en Energy Resources Holding BV in februari 2024 overeenstemming bereikt over de terugtrekking van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteren er geen openstaande contractuele verplichting meer en kan PBE als vennootschap worden ontbonden.

Het bestuur van de vennootschap treft op moment van het schrijven van dit memo voorbereidingen voor het definitief opheffen van de vennootschap en om de resterende liquide middelen na de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 26 september 2024 uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Claim Staat Vennootschap 's-Hertogenbosch Besloten Vennootschap

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

1. Namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON (procedure beëindigd na uitspraak Hoge Raad 26 juni 2015);
2. Namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland) (In 2020 is een tweede en finale compromis bereikt rondom deze procedure en heeft een afwikkeling met de aandeelhouders plaatsgevonden);
3. Het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

Deelnemende partijen Diverse gemeenten en provincies

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met de financiële afwikkeling van de verkoop van de aandelen van Essent.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	2.000.000
Aandelen Kampen	864
Aandelenkapitaal	€ 20.000
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 210	€ 84	
Vreemd vermogen	€ 13	€ 64	
Resultaat			-€ 126

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), art 2.:81 BW). Voor Kampen betekent dit een risico van € 8,64.

Ontwikkelingen

CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de Aandeelhouderscommissie, de gerechtelijke procedure voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2024 heeft CSV de motivering beroepschrift tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting bij de Rechtbank ingediend. De inhoudelijke zitting bij de Rechtbank staat gepland op 3 september 2024. Afhankelijk van de uitspraak van de Rechtbank (verwachting eind 2024) zal, in overleg met de

Aandeelhouderscommissie van CSV, de procedure al dan niet worden voortgezet. In de begroting voor het jaar 2025 is in bovenstaand overzicht rekening gehouden dat de vennootschap zal worden beëindigd. Na afwikkeling van deze gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Vitens	Utrecht	Naamloze Vennootschap
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling		
Vitens is ontstaan uit de fusie van Waterleiding Maatschappij Overijssel NV met NV Waterbedrijf Gelderland en NV Nuon Water. De deelneming van de gemeente is gelegen in het behartigen als aandeelhouder van het publieke belang van een betrouwbare en continue drinkwatervoorziening tegen de laagst mogelijke prijs.		
Deelnemende partijen	Diverse gemeenten en provincies	
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging		
De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap het publieke belang te behartigen, welke verband houdt met de distributie van drinkwater.		
Financieel belang		
Totaal aantal aandelen	5.777.247	
Aandelen Kampen	50.961	
Aandelenkapitaal	€ 5.777.247	
Leningen/	0	
garantiestellingen		
Jaarlijks dividend	€	
Financiële positie		
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 649.500	€ 677.700
Vreemd vermogen	€ 1.446.600	€ 1.559.700
Resultaat		€ 27.200
Risico's (maatschappelijk en financieel)		
Voor Vitens geldt grotendeels een vergelijkbaar verhaal als voor Essent. Voor de gemeente Kampen bestaat, net als bij deelname in de andere vennootschappen, formeel het risico van het verliezen van het geïnvesteerde kapitaal. Dit risico wordt overigens als verwaarloosbaar gekwantificeerd. Daarnaast is het belangrijkste risico op dit moment lagere dividenduitkeringen.		
Ontwikkelingen		

Wadinko	Zwolle	Naamloze Vennootschap
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling		
Wadinko NV is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft een dertigtal participaties in Kampen en in de wijde regio.		
De rol van Wadinko is:		
☐ - evalueren van ca 100 proposities per jaar (op ondernemerschap, financiële positie en perspectief duurzaamheid;		
☐ - participeren in 36 ondernemingen (in situaties van opvolging, snelle groei of incidentele problemen);		
☐ - stimuleren groei bij bestaande participaties;		
☐ - klankbord voor directies en		
☐ - verkopen van participaties in een nieuwe aandeelhouder tegen een faire prijs.		
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel, 20 Overijsselse gemeenten waaronder Kampen, twee Drentse gemeenten en twee Flevolandse gemeenten.	
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging		
Gemeente Kampen heeft aandelen.		
De wethouder economie vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder.		
Financieel belang		
Totaal aantal aandelen	2389	

Aandelen Kampen	40
Aandelenkapitaal	€ 238.900
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€ 20.000

Financiële positie				
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023		2023
Eigen vermogen	€ 82.569	€ 82.924		
Vreemd vermogen	€ 8.542	€ 8.721		
Resultaat				€ 1.854

Risico's (maatschappelijk en financieel)

Gelet op het financiële belang (€ 20.000) dat de gemeente heeft in combinatie met de zeggenschap (1,67%) is het risico van deze deelname verwaarloosbaar.

Er is sprake van een winstgevende organisatie. Periodiek ontvangen de aandeelhouders hiervoor een dividenduitkering.

Ontwikkelingen

Participatiemaatschappij Wadinko werd op 10 januari 1992 opgericht en ging daadwerkelijk van start in 1994. Begin 1991 hadden de aandeelhouders van de toenmalige Waterleiding Maatschappij Overijssel NV (WMO) besloten rente en dividend uit Wadinko in te zetten voor het stimuleren van bedrijvigheid in het verzorgingsgebied (Overijssel, Zuidwest Drenthe, Noordoostpolder). De gemeente Kampen was één van de aandeelhouders. In verband hiermee is Wadinko een verbonden partij.

Wadinko is een participatiemaatschappij die investeert in kansrijke en gezonde bedrijven in deze regio om hen ver te helpen om deze bedrijven toekomstbestendig te maken. Daarmee draagt Wadinko bij aan de bevordering van de regionale economische structuur.

NV ROVA Zwolle Naamloze Vennootschap

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

Voor de gemeente Kampen verzorgt ROVA de inzameling van glas en kca, de (diftar-)registratie van de inzameling van restafval, gft, pmd en oud papier, de vermarkting en transport van afval- en grondstoffen en het contract met Recycling Kampen waar de gemeentelijke milieustraat sinds 1 januari 2014 is ondergebracht.

Deelnemende partijen NV ROVA heeft 23 deelnemende gemeenten.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

De gemeente heeft aandelen in ROVA. De wethouder Gemeentewerken is de vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergaderingen en is gemandateerd om te stemmen.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	11681/7023 geplaatste aandelen A
Aandelen Kampen	Aandelen A 322
Aandelenkapitaal	€ 1.325.209
Leningen/ garantiestellingen	Achtergesteld € 563.447
Jaarlijks dividend	€ 80.500

Financiële positie				
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023		2023
Eigen vermogen	€ 40.866	€ 43.020		
Vreemd vermogen	€ 63.473	€ 59.990		
Resultaat				€ 5.384

Risico's (maatschappelijk en financieel)

ROVA voert op basis van een dienstverleningsovereenkomst genoemde taken uit. Er wordt jaarlijks, genormeerd, dividend uitgekeerd van € 250/aandeel A. Als de winst hoger is, wordt het dividend hoger. Als de winst lager is dan genormeerd, zou de dividenduitkering lager kunnen zijn. Dat is al meer dan 10 jaar niet voorgekomen. De achtergestelde lening levert jaarlijks 8% rente op: € 45.076.

Ontwikkelingen

Aan nieuwe deelnemers worden geen aandelen A uitgegeven. Wijzigingen in de dienstverlening worden vastgelegd in de dvo door middel van een dvo-wijzigingsformulier. Met ingang van 2024 worden er 3 jaar lang voorlopers/afvalcoaches voor controle minicontainers en advies aan particulieren ingehuurd.

NV Bank Nederlandse Gemeenten Den Haag		Naamloze Vennootschap	
Openbaar belang/bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.			
Deelnemende partijen	De Staat, gemeenten, provincies en een waterschap.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
Vertegenwoordiger Algemene Vergadering van Aandeelhouders: B. van den Belt.			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	(Geplaatst) 55.690.720		
Aandelen Kampen	100.893		
Aandelenkapitaal	(Geplaatst) € 139.226.800		
Leningen/	N.v.t.		
garantiestellingen			
Jaarlijks dividend	€ 140.000		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 5.062.000	€ 4.615.000	
Vreemd vermogen	€ 143.995.000	€ 107.459.000	
Resultaat			€ 300.000
Risico's (maatschappelijk en financieel)			
Risico voor de gemeente Kampen is gering.			
Ontwikkelingen			
Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.			
Port of Zwolle		- Coöperatie	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
Het havenbedrijf Port of Zwolle heeft als doel het versterken van het vestigingsklimaat voor het havenbedrijfsleven, de industrie en logistieke bedrijven. In de samenwerking binnen Port of Zwolle creëren we voor de havenregio voldoende kritische massa om interessant te zijn voor de mainports. Port of Zwolle zet onze havenregio op de kaart en richt zich op verbetering van de dienstverlening aan ondernemers			
Deelnemende partijen	Zwolle, Meppel en Kampen		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
De gemeente Kampen wordt in de algemene ledenvergadering vertegenwoordigd door wethouder A.B. Wonink			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	3		
Aandelen Kampen	1		
Aandelenkapitaal	n.v.t.		
Leningen/	n.v.t.		
garantiestellingen			
Jaarlijks dividend	€		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 183	€ 183	
Vreemd vermogen	€ 132	€ 132	
Resultaat	€ 0		
Risico's (maatschappelijk en financieel)			
Het financiële risico is beperkt tot de ingebrachte gelden tot dan toe. Zodra besloten wordt om het toezicht en opleggen van de havengelden ook onder te brengen in Port of Zwolle neemt het risico toe. De gemeentelijke bijdrage was structureel € 85.000 per jaar. Indien de raad instemt met de gevraagd hogere bijdrage door de Port of Zwolle dan gaat dit naar € 203.000 per jaar.			
Vanaf 2022 is PoZ verantwoordelijk voor het inregelen van de (digitale) inning van havengelden.			

Ontwikkelingen

Eind 2015 werd er gestart met de oprichting van de entiteit en is de propositie vertaald in marketingcommunicatie instrumenten, onder andere de website. Port of Zwolle is in maart 2016 officieel ingeschreven als coöperatie. De 1e fase is uitvoering, marketing en acquisitie.

Het imago van Port of Zwolle is zodanig goed dat het havenbedrijf gesprekspartner is van en namens zeer veel ondernemers. PoZ heeft een prominente plek in het internationale netwerk van havens, politiek en overheden op alle niveaus.

In 2021 is een nieuwe havenvisie en een bedrijfsplan afgerond. Het palet aan havendiensten is nu goed georganiseerd.

De havens en het havenbedrijf hebben deze regio goed door de coronacrisis geholpen.

Voor de direct betrokken gemeenten is PoZ een belangrijke uitvoerende en adviserende partner.

In het ambitiedocument 'Sturen op de Toekomst' staat de doorontwikkeling van de Port of Zwolle (PoZ) omschreven. In het kader van deze doorontwikkeling vraagt de organisatie van PoZ om capaciteitsuitbreiding om de benodigde slagkracht, organisatiekracht en uitvoeringskracht te organiseren. Dit betekent daarmee een hogere bijdrage van de samenwerkingspartners, dus ook van onze gemeente.

Deelname verbonden partijen

Gastvrije Randmeren		Harderwijk	Coöperatie	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
De coöperatie Gastvrije Randmeren heeft tot doel:				
1. het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren;				
2. het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren;				
3. het bewaren en bevorderen van het natuur-en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren;				
4. het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.				
Deelnemende partijen		De coöperatie Gastvrije Randmeren heeft tot doel:		
		1. het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren;		
		2. het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren;		
		3. het bewaren en bevorderen van het natuur-en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren;		
		4. het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
Het dagelijks bestuur bestaat uit max. 5 leden (2 leden vanuit 10 gemeentes vml. GR, 1 lid van 6 gemeentes Gooi/Eemmeer en (op termijn) 2 leden vanuit watersportsector.				
Financieel belang				
Totaal aantal aandelen	44			
Aandelen Kampen	1			
Aandelenkapitaal	5000			
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.			
Jaarlijks dividend	€			
Financiële positie				
(x € 1.000)		01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen		€ 12.949	€ 11.524	
Vreemd vermogen		€ 710	€ 1.090	
Resultaat				-€ 505

Gelet op het beperkte aandeel van de gemeente Kampen en het feit dat elke 4 jaar heroverweging van deelname aan de coöperatie plaatsvindt, zijn de risico's zowel bestuurlijk als financieel verwaarloosbaar. De Gastvrije Randmeren werkt met een defensief beleggingsprofiel.

Uit de jaarstukken blijkt dat er de GVR een exploitatietekort heeft Voor 2022 bedraagt dat ca. € 500.000.

Met betrekking tot de toekomstbestendige begroting is wel goed om te realiseren dat de Gastvrije Randmeren jaarlijks een exploitatietekort heeft. Dit is al jaren bekend. Wel heeft de GVR te maken met een grote bruidsschat vanuit voormalige IIVR-regeling. Over 2022 had men te maken met dalende rente en lagere marktwaaarde van de effectenportefeuille. Al met al wel reden om in 2023 toch stappen te zetten naar een nieuwe aanpak. Daarbij zal er extern advies worden gevraagd over advies de Jong gekeken hoe en wanneer je obligaties wilt/kunt laten door lopen. Tevens zal in het najaar van 2023 een project gestart worden, "Toekomstverkenning GVR", waarbij samen met inwoners en ondernemers gekeken wordt waar de kansen en waarde van de randmeren liggen voor de toekomst. Daarbij zal dan ook inzichtelijk worden hoe er meer inkomsten kunnen worden gegenereerd.

Ontwikkelingen

Gastvrije Randmeren wil de recreatieve ontwikkeling van het gebied de komende jaren een krachtige impuls geven. Dit start met het op orde brengen van de recreatieve basisinfrastructuur en voorzieningen. Die vormen de basis voor een kwalitatief hoogwaardig, groot en gevarieerd recreatiegebied waarin het goed toeven is en waarin veilig en gezond kan worden gerecreëerd.

Op 31 maart 2022 heeft een statutenwijziging plaats gevonden. Daarbij is er sprake van een wijziging in bestuurssamenstelling en de Gastvrije Randmeren werkt met beleggingen.

Wethouder A.B. Wonink is bestuurslid van de Gastvrije Randmeren vanaf september 2022.

GGD IJsselland	Zwolle	Gemeenschappelijk regeling	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling			
Het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. Herstel en versteviging van de publieke gezondheid, verschuiving van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag en het realiseren van een robuuste crisisorganisatie. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.			
Deelnemende partijen	Het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. Herstel en versteviging van de publieke gezondheid, verschuiving van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag en het realiseren van een robuuste crisisorganisatie. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid onder inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland. GGD IJsselland voert de taken uit zoals deze in de wet Publieke gezondheid aan gemeenten zijn opgedragen, zoals Jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidsbeleid gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging			
In totaal nemen 11 gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD IJsselland. Elke gemeente heeft 1 stem.			
De gemeente Kampen heeft zeggenschap over de gemeenschappelijke regeling doordat een wethouder van de gemeente Kampen een plaats inneemt in het Algemeen Bestuur van de GGD.			
Financieel belang			
Totaal aantal aandelen	11		
Aandelen Kampen	1		
Aandelenkapitaal	10,87%		
Leningen/	n.v.t.		
garantiestellingen			
Jaarlijks dividend	€		
Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 1.705	€ 3.191	
Vreemd vermogen	€ 12.192	€ 7.881	
Resultaat			€ 1.146

Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. De weerstandscapaciteit wordt geëvalueerd op basis van een financiële risico-inventarisatie.

Additionele producten worden gefinancierd door de gemeenten die deze afnemen. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de Gemeenschappelijke regeling. Als de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten - naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. GGD IJsselland heeft een risico overzicht gemaakt met beheersmaatregelen (bij urgente risico's), waardoor de GGD in control is. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland is het risico voor de gemeente Kampen klein.

Uitbraak infectieziekte en krapte arbeidsmarkt

Infectieziektebestrijding heeft een personele formatie die voldoende is voor de dagelijkse taken. Bij een eventuele grote uitbraak van een infectieziekte is een sterk verhoogde personele inzet noodzakelijk. Als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt zijn bepaalde functies moeilijk aan te vullen. Dat brengt (onvoorziene) kosten met zich mee. Tevens heeft dit invloed op de dagelijkse taken van de GGD.

Ontwikkelingen

Agenda Publieke Gezondheid 2023-2027

De bestuursagenda Publieke gezondheid 2023-2027 beschrijft de gezamenlijke ambitie en voornemens van de 11 gemeenten in IJsselland om de gezondheid van alle inwoners te beschermen en bevorderen. Het bouwt voort op de agenda 'Beweging vanuit eigen regie' van de vorige bestuursperiode 2019-2023 en sluit aan bij de opgaven die gemeenten met het rijk, zorgverzekeraars en zorgaanbieders overeen zijn gekomen. Versterken van preventie en bevorderen van gezondheid staan hierin centraal. Vanaf 2019 hebben de elf gemeenten in IJsselland (samen met GGD IJsselland) gezamenlijk een beweging in gang gezet die gericht is op het versterken van de publieke gezondheid door te investeren in preventie en bevorderen van gezondheid. De verandering die we met die beweging beoogden, gaat over anders en breder kijken naar gezondheid uitgaande van het gedachten goed van positieve gezondheid. Of met andere woorden: inzetten op het versterken van eigen regie en veerkracht van inwoners en professionals.

De bestuursagenda kent vijf thema's

- Gezonde Sociale Basis
- Gezond en Kansrijk Opgroeien
- Mentale Gezondheid
- Gezonde en duurzame leefomgeving
- Gezond Ouder Worden

Veiligheidsregio IJsselland	Zwolle	Gemeenschappelijk regeling
Openbaar belang/bijdrage aan gemeentelijke doelstelling De Veiligheidsregio behartigt de belangen van deelnemende gemeenten op het gebied van risicobeheersing, grootschalige brandweezorg, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening en beheersing en bestrijding van rampen en crises. Daartoe behoort in het bijzonder ook een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking als één organisatie bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.		
Deelnemende partijen De Veiligheidsregio behartigt de belangen van deelnemende gemeenten op het gebied van risicobeheersing, grootschalige brandweezorg, bevolkingszorg, geneeskundige hulpverlening en beheersing en bestrijding van rampen en crises. Daartoe behoort in het bijzonder ook een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking als één organisatie bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging Gemeente Kampen heeft zeggenschap over de VR, doordat de burgemeester van Kampen een plaats inneemt in het Dagelijks, - en Algemeen Bestuur van de VR. Stemverhouding: 1/11e		
Financieel belang		
Totaal aantal aandelen	11	
Aandelen Kampen	1	
Aandelenkapitaal	8,22%	
Leningen/	n.v.t.	
garantiestellingen		
Jaarlijks dividend	€	

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 8.958	€ 5.345	
Vreemd vermogen	€ 34.692	€ 33.604	
Resultaat			-€ 33

Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootchalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, wijzigingen in beleid of financiering van de Rijksoverheid en complexiteit Europese aanbestedingen.

Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Met behulp van een zogenaamde Monte-Carlo (MC)-simulatie is het verband tussen risico en aan te houden weerstandsvermogen bepaald. Uit de rapportage van risicomanagement blijkt dat, op basis van een zekerheidspercentage van 90%, het weerstandsvermogen 1,18 miljoen euro zou moeten bedragen. De benodigde weerstandscapaciteit ligt in de lijn der verwachting op basis van de bedragen die andere veiligheidsregio's hanteren.

Veiligheidsregio IJsselland heeft een weerstandsvermogen van één miljoen euro, dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Dit betekent dat de veiligheidsregio bij een dergelijke weerstandscapaciteit naar verwachting eenmaal in de zes à zeven jaar niet in staat zal zijn zonder aanvullende financiering een positief eigen vermogen te behouden. Het voornemen is vanaf 2023 jaarlijks, aan de hand van een eenvoudige methodiek, met alle leidinggevendenden de risicomatrix inclusief beheermaatregelen actueel te houden. Naast mogelijke financiële effecten van risico's wordt hierbij ook gekeken naar de effecten op de continuïteit van de bedrijfsprocessen en het imago van Veiligheidsregio IJsselland.

Op basis van het huidige risicoprofiel is de beschikbare weerstandscapaciteit als onvoldoende te beschouwen. Het is echter wel raadzaam definitieve uitspraken pas te doen wanneer enige ervaring is opgedaan met de gevolgde werkwijze in het benoemen en inschatten van risico's.

De benoemde risico's kunnen langdurige financiële gevolgen hebben. De eventuele financiële gevolgen kunnen voor een beperkte periode worden gedekt. In die periode moet een structurele oplossing worden gevonden. De gemeente kan worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort, zie bovenstaand percentage.

De kosten worden vanaf 2017 voor 75% verdeeld op basis van de historische kosten en voor 25% op basis van een meer geobjectiveerde methodiek, te weten het gemeentefonds.

Ontwikkelingen**Nieuw voor oud**

Financieel uitgangspunt is dat we voor nieuw beleid geen extra middelen vragen. Hier hanteren wij het principe 'nieuw voor oud'. Een aantal ontwikkelingen leidt echter mogelijk tot kosten die niet uit de begroting gefinancierd kunnen worden. Mocht dit het geval zijn, dan zullen keuzes hierover aan het bestuur worden voorgelegd.

Programma Risico en Crisisbeheersing

Binnen de veiligheidsregio is in 2023 gestart met het programma Risico en Crisisbeheersing. Binnen dit programma gaat men aan de slag met het door ontwikkelen van enkele thema's. Zo wordt ingezet op het gebruik van informatie voor het analyseren van risico's en het opstellen van een dynamisch risicobeeld. Daarnaast wordt verder verkend en uitgewerkt hoe tijdens langdurige incidenten de samenwerking vorm krijgt. Het risicogericht werken krijgt binnen dit project ook opnieuw vorm, waarbij periodiek de meest relevante risico's beoordeeld worden en gekeken wordt welke maatregelen hiertegen genomen kunnen worden.

Kazernes

De veiligheidsregio voert met alle gemeenten gesprekken over de kazernes. Deze gebouwen zijn in eigendom van gemeente en de veiligheidsregio's huurt deze. Gewerkt wordt aan een normenkader waarmee een basislijn wordt uitgesproken over de kwaliteit en de kenmerken die voor een brandweerkazerne gelden. Hierbij is ook aandacht voor de duurzaamheidsnormen. Dit normenkader geeft handvaten bij de prioritering bij eventuele verbouwingen.

Verduurzaming

De veiligheidsregio zet de komende periode in op het (verder) verduurzamen van de bedrijfsvoering. Hiermee wil de organisatie de uitstoot van CO2 verlagen. Daarbij gaat aandacht uit naar verschillende facetten. Te denken valt aan het gebruiken van duurzame brandstof voor de voertuigen. Maar ook wordt het duurzaamheidsaspect meegenomen in de eventuele verbouwingen van kazernes, die de regio huurt van de gemeenten.

Regionale Sociale Recherche		Zwolle	Gemeenschappelijk regeling	
Openbaar belang/bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
Samenwerking op het terrein van het voorkomen en opsporen van fraude op het gebied van de inkomensregelingen, uitgevoerd door gemeenten. Door misbruik tegen te gaan komt geld daar waar het nodig is.				
Deelnemende partijen		Samenwerking op het terrein van het voorkomen en opsporen van fraude op het gebied van de inkomensregelingen, uitgevoerd door gemeenten. Door misbruik tegen te gaan komt geld daar waar het nodig is.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
Er is een bestuurlijk belang.				
De gemeente Kampen wordt in het bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder.				
Financieel belang				
Totaal aantal aandelen	12			
Aandelen Kampen	2			
Aandelenkapitaal	12,6			
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.			
Jaarlijks dividend	€			
Financiële positie				
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023	
Eigen vermogen	€	€		
Vreemd vermogen	€	€		
Resultaat			€ 79	
De Regionale Sociale Recherche wordt jaarlijks enerzijds gefinancierd door de deelnemende gemeenten op basis van het aantal cliënten op 31 december van het voorgaande jaar. Anderzijds wordt er sinds 2024 gefinancierd op basis van ureninzet. Dit betekent voor Kampen dat de bijdrage lager is als er minder uren dan begroot zijn ingezet.				
Jaarlijks wordt een begroting en een rekening voorgelegd. Het opsporen en voorkomen van fraude heeft tot gevolg dat mensen uitstromen uit de uitkering en dat zodoende bespaard wordt op uitkeringsgelden. Fraudepreventie is rendabel maar moeilijk om goed te kwantificeren.				
Ontwikkelingen				
Sinds enkele jaren werkt de Sociale Recherche ook voor enkele andere gemeenten die niet in de GR deelnemen, en voor DUO. Dit past ook binnen het beleidskader van het bestuur waarin aandacht is voor het verkrijgen van inkomsten.				
Om zo efficiënt mogelijk te functioneren, probeert de SR zoveel mogelijk opbrengst te genereren en richt zij zich op methodieken die het meeste rendement hebben. Daarbij richt de SR zich op het voorkomen van fraudesoorten die de meeste financiële schade veroorzaken voor de samenleving.				
De laatste jaren zijn er vanuit de SR voor de gemeente Kampen minder uren dan begroot ingezet. Ambtelijk zijn er afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat Kampen in de toekomst beter gebruik kan maken van de diensten van de SR. Er is een nieuwe afrekensystematiek afgesproken waarbij het aantal ingezette uren de hoogte van de bijdrage voor de SR bepaalt.				
Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten		Kampen	Gemeenschappelijk regeling	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
De gemeente heeft de taak om te zorgen dat inwoners worden ondersteund om te participeren in de samenleving. Het liefste via regulier werk en anders via een andere prestatie. Het Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten (de Gemeenschappelijke Regeling) heeft stichting Impact aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Daarnaast voert Impact op verzoek van de gemeente in toenemende mate taken uit die voortvloeien uit de Participatiewet.				
Deelnemende partijen		De gemeente heeft de taak om te zorgen dat inwoners worden ondersteund om te participeren in de samenleving. Het liefste via regulier werk en anders via een andere prestatie. Het Werkvoorzieningschap Kampen & Dronten (de Gemeenschappelijke Regeling) heeft stichting Impact aangewezen als uitvoeringsorganisatie voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Daarnaast voert Impact op verzoek van de gemeente in toenemende mate taken uit die voortvloeien uit de Participatiewet.		

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Het bestuur van het werkvoorzieningschap heeft invloed op de gang van zaken bij de stichting Impact door de benoemings- en ontslagmogelijkheid van de bestuurder/directeur van de stichting Impact. Ook moet Impact belangrijke beslissingen eerst voorleggen aan het bestuur van de GR voor instemming. Daarnaast behoeven, op grond van de statuten van de stichting, verschillende financiële bestuursbesluiten van de stichting de goedkeuring van het bestuur van de GR.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	N.v.t.
Aandelen Kampen	N.v.t.
Aandelenkapitaal	N.v.t.
Leningen/ garantiestellingen	144
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 260	€ 260	
Vreemd vermogen	€ 1.656	€ 2.339	
Resultaat			€ 78

De gemeenten zijn formeel en praktisch risicodragers voor eventuele tekorten bij het Werkvoorzieningschap: Dronten voor 25% en Kampen voor 75%. Om een liquiditeitsprobleem te voorkomen wordt het geraamde tekort door beide gemeenten via een periodieke bevoorschotting gerepareerd.

De geprognosticeerde omzetsijging van Impact is mede afhankelijk van de trajecten die de gemeente Kampen en de gemeente Dronten uitzetten bij Impact. Het financieel resultaat van Impact is daardoor gekoppeld aan de financiële gezondheid van de gemeente. De schommelingen in het gemeentelijk re-integratiebudget zijn hierdoor direct zichtbaar in het jaarresultaat van Impact. Dit vormt een risico op het moment dat het re-integratiebudget van de gemeente Kampen (te) laag is.

De omzet van Impact is mede afhankelijk van de opdrachten die zij ontvangen en binnenhalen bij bedrijven. Veranderingen hierin zijn van invloed op de financiële situatie en vormen daarmee een financieel risico.

Vanuit het in 2022 gestarte projectplan 'naar een strategie 22-26', is in 2023 een advies over de herbezinning van de samenwerking met Impact en gemeente Dronten gekomen. In 2024 wordt de implementatie hiervan verder voorbereid en uitgezet. Dit kan aanleiding zijn tot eventuele aanpassing van de invulling van de samenwerking, wat gevolgen op inhoudelijk, juridisch en financieel vlak kan hebben.

Ontwikkelingen

De gemeenschappelijke regeling GR is goedgekeurd en gaat een nieuwe periode in.

Met het akkoord op de GR tekst zullen de komende maanden een aantal verordeningen aangepast gaan worden waar onder een financiële verordening.

Voor het ondernemingsplan wat in 2023 is goedgekeurd vindt opvolging plaats binnen een uitvoeringsplan. Door vertrek van de directeur van Impact, wordt een nieuwe directeur geworven.

Samen met deze nieuwe directeur worden bestaande afspraken opgevolgd en veranderingen meegenomen in bestaande bedrijfsvoering.

Door herijking van de nota Verbonden partijen, wordt opnieuw vastgelegd welke rollen tussen gemeente en Impact aanwezig zijn.

Er wordt ingezet om werkprocessen te vereenvoudigen waarbij professionals efficiënter kunnen werken. Dit gebeurt zowel binnen het Werkcafé als Impact.

Waar gemeente Kampen en gemeente Dronten dezelfde instrumenten afnemen van Impact, worden deze processen geharmoniseerd. Doel is om efficiënter en effectiever te werken.

Hierdoor kan eveneens een sluitend proces richting Impact plaatsvinden.

Vanuit landelijke en regionale opgaven zijn voor de sociaal ontwikkelbedrijven mogelijkheden om een bredere doelgroep te ontwikkelen.

Het gaat hierbij de opgave om de sociaal ontwikkelbedrijven toekomstbestendig te houden, op lokaal niveau een regionaal werkcentrum te realiseren met ondersteuning vanuit de regio, voorbereidingen worden gedaan voor de Participatiewet in balans en voorsorteren op de aanpassing in de onderwijswet als het gaat om 'Van school naar duurzaam werk'.

Voor deze veranderingen kunnen zowel het Werkcafé als Impact een rol krijgen.

Archeologie Kampen - Zwolle		Kampen en Zwolle	Gemeenschappelijk regeling	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
De regeling maakt inzet van archeologische opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle mogelijk in de gemeente Kampen. Door opgravingen en onderzoek aan de hierbij gevonden objecten wordt bijgedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van het gemeentelijk gebied				
Deelnemende partijen		De regeling maakt inzet van archeologische opgravingsexpertise van de gemeente Zwolle mogelijk in de gemeente Kampen. Door opgravingen en onderzoek aan de hierbij gevonden objecten wordt bijgedragen aan het vergroten van inzicht in de regionale archeologische informatie en in de samenhangende bewoningsgeschiedenis van het gemeentelijk gebied		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
De overeenkomst is een 'lichte gemeenschappelijke regeling', zonder een openbaar lichaam, een eigen bestuur of bestuurlijk overleg.				
De gemeente Kampen behoudt de volledige beleidstaak en voert tevens zelfstandig depotbeheer. De gemeente Kampen houdt dus de regie over het onderzoek dat de archeologische dienst van de gemeente Zwolle uitvoert op het grondgebied van de gemeente Kampen. Verder vindt de opslag van documentatie en objecten in het eigen depot plaats.				
Financieel belang				
Totaal aantal aandelen	n.v.t.			
Aandelen Kampen	n.v.t.			
Aandelenkapitaal	n.v.t.			
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.			
Jaarlijks dividend	€			
Financiële positie				
(x € 1.000)	01-01-2023		31-12-2023	2023
Eigen vermogen				
Vreemd vermogen				
Resultaat				
Wanneer de dienst van de gemeente Zwolle de onderzoeken uitvoert, vindt bekostiging plaats vanuit projectfinanciering op dezelfde manier als archeologiebedrijven worden betaald. Er zijn voor de gemeente Kampen geen financiële of maatschappelijke risico's verbonden aan de uitvoering van de WGR.				
Ontwikkelingen				
De gemeenschappelijke regeling Archeologie Kampen – Zwolle is in september 2012 opgericht na toestemming daartoe van de gemeenteraden van beide gemeenten (Kampen 13 september, Zwolle 24 september).				
ONS (Shared Service Centrum Bedrijfsvoering)		Zwolle	Gemeenschappelijk regeling	
Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling				
Het Shared Service Centrum (SSC) ONS levert aan de partners dienstverlening op het gebied van ICT, Inkoop & Contractmanagement en Personeels-&Salarisadministratie. De oprichters van het Shared Service Centrum (SSC), de gemeenten Kampen en Zwolle en de provincie Overijssel, hebben bij de oprichting van het SSC ONS de ambitie uitgesproken dat zij met behoud van eigen autonomie en identiteit willen focussen op hun kerntaken, dat wil zeggen de primaire dienstverlening en daarvoor bedrijfsvoeringstaken willen concentreren in het SSC ONS.				
Deelnemende partijen		Het Shared Service Centrum (SSC) ONS levert aan de partners dienstverlening op het gebied van ICT, Inkoop & Contractmanagement en Personeels-&Salarisadministratie. De oprichters van het Shared Service Centrum (SSC), de gemeenten Kampen en Zwolle en de provincie Overijssel, hebben bij de oprichting van het SSC ONS de ambitie uitgesproken dat zij met behoud van eigen autonomie en identiteit willen focussen op hun kerntaken, dat wil zeggen de primaire dienstverlening en daarvoor bedrijfsvoeringstaken willen concentreren in het SSC ONS.		
Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging				
-				

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	6
Aandelen Kampen	1/6
Aandelenkapitaal	N.v.t.
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 3.013	€ 4.135	
Vreemd vermogen	€ 9.047	€ 9.664	
Resultaat			€ 3.468

De weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen waarover ONS beschikt om niet begrote financiële tegenvallers, incidenteel of structureel, op te vangen. De algemene reserve bedraagt € 365.000 op 31 december 2023, en € 354.000, - op 31 december 2022.

In de afgelopen jaren heeft het bestuur van ONS ingestemd met het verrekenen van nadelige resultaten en dus niet ten laste te brengen van de algemene reserve. Hiermee blijft het weerstandsvermogen op peil en worden de nieuwe partners niet met een tekort uit een voorgaand jaar geconfronteerd. In de jaren 2021 en 2022 is hier geen sprake van geweest door het positieve resultaat. In 2023 is een deel van het positieve resultaat gebruikt om het weerstandsvermogen op peil te brengen en het restant is teruggegeven aan de partners.

Ontwikkelingen

Uitgangspunten voor de komende jaren zijn continuering en verbetering van de huidige dienstverlening en klanttevredenheid. Daarnaast heeft ONS de ambitie om verder te groeien, zowel in taken als in deelnemers.

Personeel

De partners juist en tijdig bedienen heeft prioriteit bij ONS. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn altijd op tijd de salarissen betalen en de vragen goed en snel beantwoorden. De klantwaarderingcijfers in dit kader zijn goed. Toch geven de partners aan dat de kwaliteit omhoog moet. Door het vele maatwerk dat geleverd wordt, worden er ook fouten gemaakt. ONS is met alle partners in gesprek hoe er meer uniform kan worden gewerkt. Een belangrijke ontwikkeling voor de komende jaren is data-gestuurd werken.

ICT

Op het vlak van ICT spelen er twee belangrijke zaken. Als eerste is het zaak om de dienstverlening aan de partners op niveau te krijgen en te houden. Daarnaast is er continu ontwikkeling van de ICT nodig. Er ligt nu veel focus op de overgang naar Microsoft 365 en het moderniseren van de werkplek. Ook op het gebied van het gebruik van data in ons werk (informatie gestuurd werken) ontwikkelt ONS haar dienstverlening zodat wij hierin de juiste stappen kunnen zetten. Continu ontwikkelen is cruciaal om zowel aan de wensen en eisen van gebruikers te blijven voldoen als om ook aan de wettelijke vereisten te voldoen.

Cybersecurity

We zijn de afgelopen jaren druk bezig geweest met het implementeren van de beveiligingsmaatregelen om aan de wetgeving te kunnen voldoen. Daarin zijn we nu in de afrondende fase, waarmee we op het wettelijke basisniveau zitten. Informatiebeveiliging vraagt echter continu aandacht. De dreigingen veranderen en daarmee zijn er altijd nieuwe maatregelen nodig. Ook komend jaar zal ONS maatregelen implementeren om de ICT van haar partners op een adequaat beveiligingsniveau te houden.

Inkoop & Contractmanagement

ONS wilt doorbouwen aan rechtmatig Europees aanbesteden, inkoopvoordeel behalen, innovatiegerichte inkoop, beheer en management van contracten verder professionaliseren en versterkt uitvoering geven aan beleidsdoelen rond inkopen.

Daarnaast werken wij ook gezamenlijk aan het verbeteren van processen, onder andere de capaciteitsplanning en de forecasting. Ook zien we na de inkoop vaker het belang van contractmanagement als instrument voor het goed gebruik van contracten en als tool om kansen en risico's in kaart te brengen.

**Bedrijfsvoeringsorganisatie
Regionaal Serviceteam Jeugd
IJsselland**

Zwolle

**Gemeenschappelijk
regeling**

Openbaar belang/bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

De GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) verzorgt voor de 11 deelnemende gemeenten de gezamenlijke inkoop van (specialistische) jeugdhulp. De RSJ sluit hier overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders voor af en verzorgt het contractmanagement, de (financiële) administratie en de monitoring.

Deelnemende partijen

De GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) verzorgt voor de 11 deelnemende gemeenten de gezamenlijke inkoop van (specialistische) jeugdhulp. De RSJ sluit hier overeenkomsten met

jeugdhulpaanbieders voor af en verzorgt het contractmanagement, de (financiële) administratie en de monitoring.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Bestuur bestaat uit 11 bestuurders/wethouders van de deelnemende partijen.

Financieel belang

Totaal aantal aandelen	11
Aandelen Kampen	1
Aandelenkapitaal	10,59%
Leningen/ garantiestellingen	N.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie

(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€	€	
Vreemd vermogen	€ 330	€ 457	
Resultaat			€ 689

Het regionaal Inkoopmodel is door ontwikkeld en er is een inkooptraject gestart. In het najaar van 2022 vindt de implementatie plaats zodat er per 1-1-2023 gestart kan worden. De (financiële) gevolgen hiervan voor Kampen zijn berekend en een impactanalyse geeft aan dat het gaat om ongeveer € 400.000 extra bij een gelijkblijvende productie.

Naast de inkoop van jeugdhulp zijn er ook nieuwe subsidieafspraken met de gecertificeerde instellingen gemaakt. Met een hoger tarief conform cao-stijgingen, indexering en onderzoek naar caseloadnormering. Ook deze ontwikkeling heeft impact op de gemeentelijke budgetten en is meegenomen in de gemeentelijke begroting.

Ontwikkelingen

Het RSJ IJsselland is nu eigen werkgever en is in 2022 aan de slag gegaan met het bouwen van een organisatie met personeel in eigen dienst. Gezien de lastige arbeidsmarkt is dit een uitdaging.

Daarnaast is er een traject gestart om de samenwerking binnen het gremium gemeenten en RSJ als organisatie te evalueren en te verbeteren waar nodig. In 2017 is er een governance afgesproken en de vraag is of de gewenste effecten heeft gehad en resultaten zijn bereikt.

Hierin wordt de onderliggende structuur van bestuurlijk- managers en ambtelijk overleg onder de loep genomen. En de opdracht van gemeenten aan het RSJ herijkt. De regionale samenwerking staat niet ter discussie maar wel op welke wijze we dit willen doen. En bij welke thema's ligt er een opdracht voor het RSJ en welke willen we op andere wijze vormgeven.

Belangrijke inhoudelijke leidraad is de regionale visie op jeugdhulp die is opgesteld. En een belangrijk thema waar wij als gemeenten voor staan is de hervormingsagenda Jeugd waaraan momenteel wordt gewerkt en waar uitvoering aan gegeven moet worden.

Omgevingsdienst IJsselland

Zwolle

Gemeenschappelijk regeling

Openbaar belang/ bijdrage aan gemeentelijke doelstelling

De Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ) is een samenwerkingsverband tussen elf gemeenten en de provincie Overijssel binnen een gemeenschappelijke regeling (GR). De ODIJ heeft ten doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor bedrijfsgebonden milieutaken in IJsselland kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de IJssellandse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst. Daarnaast worden o.a. enkele specialistische milieutaken uitgevoerd op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en lucht en wordt in dat kader ook geadviseerd.

Deelnemende partijen

De Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ) is een samenwerkingsverband tussen elf gemeenten en de provincie Overijssel binnen een gemeenschappelijke regeling (GR). De ODIJ heeft ten doel om de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor bedrijfsgebonden milieutaken in IJsselland kwalitatief beter en efficiënter uit te voeren, door de samenwerking van de IJssellandse gemeenten en de provincie in een afzonderlijke dienst. Daarnaast worden o.a. enkele specialistische milieutaken uitgevoerd op het gebied van geluid, bodem, externe veiligheid en lucht en wordt in dat kader ook geadviseerd.

Bestuurlijk belang en vertegenwoordiging

Gemeente Kampen heeft zeggenschap over de Omgevingsdienst IJsselland (ODIJ), doordat een wethouder van de gemeente Kampen een plaats inneemt in het Algemeen Bestuur van de ODIJ. Stemverhouding: 1/12e

Financieel belang	
Totaal aantal aandelen	12
Aandelen Kampen	1
Aandelenkapitaal	9%
Leningen/ garantiestellingen	n.v.t.
Jaarlijks dividend	€

Financiële positie			
(x € 1.000)	01-01-2023	31-12-2023	2023
Eigen vermogen	€ 517	€ 317	
Vreemd vermogen	€ 2.886	€ 3.199	
Resultaat			-€ 313

Weerstandsvermogen & risicobeheersing

In juni 2018 stelde het Algemeen Bestuur de documenten nota 'Kaders weerstandsvermogen' en nota 'Weerstandsvermogen' vast. De laatstgenoemde nota gaat vooral in op de capaciteit van het weerstandsvermogen, het risicomanagement en de risico-inventarisatie. De risico's zijn samengevat in de risico-inventarisatie en worden via de risicoklasse financieel gekwantificeerd. Deze financiële vertaling vormt de basis voor de hoogte van de algemene reserve. De risico-inventarisatie zoals deze nu is vastgesteld, resulteert in een benodigd weerstandsvermogen van 311.000 euro en bedraagt hiermee ongeveer 3% van de begroting.

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft aangegeven dat uiterlijk 1 april 2026 de omgevingsdiensten in Nederland robuust moeten zijn. In dat kader is in het interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel (IBP VTH) tot de gezamenlijke vaststelling van de robuustheidscriteria en een zestal kritische prestatie indicatoren (kpi's) voor de omgevingsdiensten gekomen. Voor robuustheid moet de OD voldoen aan de criteria effectiviteit, ontwikkelvermogen, wendbaarheid en efficiency. Deze criteria zijn omgezet naar zes kritische prestatie-indicatoren (kpi's). De OD IJsselland heeft drie toekomstscenario's gedefinieerd om tot een ontwikkeling van een robuuste OD IJsselland te komen. De scenario's worden verdiept en uitgewerkt om eind 2024 tot een bestuurlijke keuze voor de ontwikkelingsrichting van de OD te komen. Daarbij zal onder andere ook de financiële component worden betrokken.

VTH-beleid en uitvoeringsprogramma

Begin van 2024 hebben de partners in de OD het gezamenlijke regionale VTH-beleid voor de taken die bij de OD zijn belegd vastgesteld. Het betreft de gezamenlijke ambities om de leefomgeving in IJsselland veilig, schoon, gezond en duurzaam te houden vanuit de VTH-rol. Om dit te kunnen doen voorziet de OD onder andere een groot aantal bedrijven in onze regio van een vergunning en ziet toe op de naleving van de milieuregels. Aan de hand van het jaarlijkse VTH -uitvoeringsprogramma dat gebaseerd is op het VTH-beleid wordt het werk uitgevoerd.

Paragraaf 7 Gemeentelijk grondbeleid

Samenvatting

Het grondbeleid van de gemeente Kampen is erop gericht om in samenwerking met andere partijen de ruimtelijke doelen van de gemeente te realiseren. Op dit moment zijn er verschillende ontwikkeling- of herontwikkelingslocaties onder handen of in voorraad. De kosten, opbrengsten en risico's van de grondexploitaties worden jaarlijks herzien. Deze herziening heeft per 1 januari 2024 plaatsgevonden. Om een zo actueel mogelijk beeld van de stand van de reserve bouwgrondexploitatie en het benodigde weerstandvermogen te hebben, hebben wij voor de begroting 2025 de grondexploitaties globaal beoordeeld en de risicoanalyses geactualiseerd. De grondprijzen bij gronduitgifte zijn een belangrijk onderdeel voor de grondexploitaties en worden getoetst op marktconformiteit.

Op het moment van schrijven van deze paragraaf verwachten we per 1 januari 2025 13 lopende grondexploitaties te hebben (tabel 1). De gemeente Kampen heeft naast de lopende grondexploitaties ook op diverse locaties grond in eigendom. In totaal is dit circa 243 hectare. In de komende jaren zijn nog in ontwikkeling:

- Bedrijfsterreinen (6,2 hectare waarvan 2,8 hectare in optie is uitgegeven);
- Bijzondere doeleinden (0,23 hectare);
- Glastuinbouw (19,1 hectare) hiervoor is een koopovereenkomst gesloten dan wel overeenstemming bereikt;
- Woningbouw (circa 4.000 woningen in de periode 2023 tot en met 2032);
- Kantoren, groen en nutsbedrijven en overige gronden (5,5 hectare, waarvan voor 4,2 hectare overeenstemming is bereikt).

Ten opzichte van het gepresenteerde beeld in de paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening 2023 is de financiële positie van het grondbedrijf licht verslechterd, zie tabel 4 verderop in deze paragraaf. Dit heeft te maken met de onttrekking van de interne kosten voor Reeve 1 tot het einde van de looptijd aan de reserve bouwgrond. Tot 2024 deden we dit 1 jaar vooruit. Daarnaast wordt er een hogere VPB last geprognoseerd als gevolg van de hogere winst in 2023. Op basis van de risicoanalyse van zowel de grondexploitaties als de voorraad-gronden schatten wij in dat we voor onze eigen grondposities en grondexploitaties een weerstandsvermogen nodig hebben van € 12,5 miljoen voor de komende jaren. (zie onderdeel 7.3.4) Hierbij houden we ook rekening met risico's in grondexploitaties die we samen met derde partijen uitvoeren, zoals de VOF Reeve waar het risicoprofiel ongewijzigd is gebleven op € 2,9 miljoen. De stand van Reserve Bouwgrondexploitatie Grondbedrijf (zie onderdeel 7.5.3) is de komende jaren niet voldoende om deze risico's op te kunnen vangen (zie tabel 5). De algemene reserve van de gemeente Kampen is in tweede instantie ook beschikbaar om risico's in de bouwgrondexploitaties op te vangen.

In het hierboven genoemde benodigde weerstandsvermogen van € 12,5 miljoen is nog geen rekening gehouden met de risico's van de toekomstige woningbouwontwikkeling. Als onderdeel van de nog vast te stellen grondexploitaties zal ook voor deze ontwikkeling nog een risicoprofiel worden opgesteld. In de algemene reserve is daarom bij de programmabegroting 2024 ook een risicoreservering aangehouden voor verdere woningbouwontwikkeling van € 7 miljoen.

Inleiding

De paragraaf Gemeentelijk grondbeleid is een verplichting die volgt uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Vanwege de complexiteit rondom grondbeleid en grondexploitaties heeft de Commissie BBV in 2016 de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" opgesteld. Eind 2023 is een geactualiseerde notitie verschenen vanwege de invoering van de omgevingswet. In deze notitie worden richtlijnen gegeven voor een juiste toepassing van het BBV. Het gemeentelijk grondbeleid wordt uitgevoerd met inachtneming van de financiële kaders uit het BBV en de financiële verordening ex. Art 212 van de Gemeentewet.

In deze paragraaf geven wij een actueel inzicht in de verwachte ontwikkelingen van de woningbouw en bedrijvenlocaties. De grondexploitaties waren hiervoor herzien per 1-1-2024 (tabel 1) en vastgesteld bij de besluitvorming in de raad van juli 2024. Tevens zijn de actuele ontwikkelingen van de lopende grondexploitaties van de afgelopen maanden beoordeeld en dit heeft voorsnog niet geleid tot mutaties. Ook geven wij een actueel inzicht in de risico's van deze grondexploitatieportefeuille. Op basis hiervan is het benodigde weerstandsvermogen bepaald (tabel 4).

De beleidsmatige grondslag voor het gemeentelijk grondbeleid is onder meer vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2024 en de jaarlijks te actualiseren Nota Grondprijzen.

De voorliggende paragraaf grondbeleid bevat de volgende onderdelen:

- Paragraaf 7.1. Grondbeleid algemeen
- Paragraaf 7.2. Stand van zaken ontwikkellocaties
- Paragraaf 7.3. Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties en samenhangende begrotingsonderdelen

7.1. Grondbeleid algemeen

In deze paragraaf gaan wij achtereenvolgens in op:

- 7.1.1. Beleidsuitgangspunten
- 7.1.2. Uitvoering grondbeleid
- 7.1.3. Financieel beheer
- 7.1.4. Gronduitgifte conform de nota grondprijzen

7.1.1. Beleidsuitgangspunten

Het ruimtelijk beleid draagt bij aan de realisatie van maatschappelijke doelen, voor bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, wonen, natuur en milieu. Het gemeentelijk grondbeleid is hiervoor een instrument.

Kort samengevat komt het grondbeleid op het volgende neer:

- **Het grondbeleid van de gemeente Kampen is maatwerk.** Dit wordt ook wel situationeel grondbeleid genoemd. Per project maken we een expliciete keuze voor de rol en het grondbeleidsinstrumentarium dat we willen hanteren, voor de wijze waarop we de grondexploitatie willen (laten) voeren en voor de samenwerkingsvorm die daarbij het meest geschikt is. We kiezen, binnen de mogelijkheden die er in Kampen zijn, waar noodzakelijk en verantwoord voor een regisserende of actieve rol. In andere gevallen kunnen we ook kiezen voor een faciliterende en uitnodigende rol.
- **Risico's worden beperkt en beheerst.** Ongeacht welke samenwerkingsvorm wordt gekozen, willen we de risico's die uit onze keuze naar voren komen zoveel mogelijk beperken en beheersen via risicomanagement.

7.1.2. Uitvoering van grondbeleid in Kampen

De gemeente is grondeigenaar

Als grondeigenaar willen we - binnen de mogelijkheden die er in Kampen zijn - partijen uitnodigen om met goede initiatieven te komen die bijdragen aan het realiseren van de gestelde ruimtelijke doelen. Al naar gelang een locatie of ontwikkeling een hogere prioriteit heeft, wordt er meer ambtelijke energie ingezet (geld, tijd en capaciteit) in het actief uitnodigen en stimuleren.

De rol van de gemeente kan hierbij meer regisserend of actief zijn. De keuze voor de in te nemen rol wordt mede bepaald door:

- Interesse van de markt om een gewenste ontwikkeling op te pakken;
- De prioriteit van de gewenste ontwikkeling vanwege maatschappelijke belangen van de opgave of de strategische ligging van de locatie;

Een keuze voor een actieve rol wordt uiteraard afgezet tegenover de benodigde financiële ruimte, de verdienmogelijkheden en de risico's die de gemeente Kampen wil en kan nemen. Voor complexe en/of omvangrijke projecten met een hoog risicoprofiel is een partnerschap met marktpartijen denkbaar. De raad beslist over de rol en het deelnemen in een eventueel samenwerkingsverband.

De gemeente is geen grondeigenaar

Als we geen grondeigenaar zijn, faciliteren we alleen die initiatieven van derden die passen binnen de gemeentelijke beleidskaders. Verschillende woningbouwprojecten zijn initiatieven van derden.

7.1.3. Financieel beheer

Op dit moment hebben we verschillende ontwikkeling- of herontwikkelingslocaties onderhanden of in voorraad. Om inzicht te hebben in de risico's en onzekerheden die dit met zich meebrengt, worden de grondexploitaties eenmaal per jaar herzien. Op basis van de gekwantificeerde risico's wordt het benodigde weerstandsvermogen van het grondbedrijf bepaald. Het managen van de risico's vormt gedurende de hele planperiode een vast onderdeel in de realisatie en beheersing van de gebiedsontwikkelingen.

7.1.4. Gronduitgifte conform nota grondprijzen

De hoogte van de grondprijzen bij gronduitgifte zijn een belangrijk onderdeel voor de grondexploitaties. Deze grondprijzen worden jaarlijks door ons getoetst op hun marktconformiteit en vastgesteld in de nota grondprijzen. De nota grondprijzen is een openbare beleidsnota die jaarlijks wordt vastgesteld. Deze beleidsnota is gebaseerd op de door de raad vastgestelde kaders uit de Nota Grondbeleid 2024. Het gronduitgiftebeleid en de bijbehorende marktconforme verkoopvoorwaarden vormen een belangrijk uitgangspunt voor het gemeentelijke beleid en de actualisatie van de grondexploitaties.

7.2 Stand van zaken ontwikkellocaties (stand medio 2024)

In de komende jaren zijn de volgende locaties in ontwikkeling:

Bedrijfsterreinen

- In de komende jaren zal de uitgifte voor wat betreft bedrijfsterreinen zich concentreren op de Zuiderzeehaven. Het resterende gedeelte van 1,9 hectare is nog te koop. Voor deze uitgifte worden nog uitgiftecriteria opgesteld in relatie tot het Didam arrest.
- Op het agro-gerelateerde bedrijventerrein in de Koekoek is nog 4,3 hectare te koop. Een deel van deze locatie is gereserveerd. De potentiële koper heeft deze locatie in onderzoek.

Bijzondere doeleinden

- In het Stationskwartier is nog circa 0,23 hectare grond voor bijzondere doeleinden te koop c.q. uit te geven

Glastuinbouw

- In de Koekoek is circa 19 hectare glastuinbouw in de grondexploitatie opgenomen. Voor deze hectares is een koopovereenkomst gesloten dan wel overeenstemming bereikt. De overdracht van de gronden zal op termijn plaats vinden. Voor één kavel is dit mede afhankelijk van de ontstane netcongestie.

Woningbouw

- De uitgifte voor bouwterreinen voor woningbouw wordt de komende jaren voorzien in Reevedelta (Reeve 1 en 2 en Reevedelta Oost), Zalk, Stationskwartier, diverse inbreidingslocaties in IJsselmuiden en de Bakkerij.
- De ontwikkeling van het dorp Reeve met een woningbouwprogramma van 600 woningen, is vanaf het moment van de positieve uitspraak Raad van State een samenwerking tussen de gemeente Kampen en BPD. Deze samenwerking heeft geresulteerd in de oprichting van de VOF Reeve-Kampen, waarin beide partijen voor 50% deelnemen.

Kantoren

- De uitgifte voor kantoren kan plaatsvinden in Melmerpark.

Groen en nutsbedrijven

- Binnen de diverse plannen vindt gronduitgifte plaats voor nutsvoorzieningen en openbaar groen.

Overige

- In de Koekoek is nog circa 1,3 hectare weidegrond uit te geven.

7.3 Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties en relevante begrotingsonderdelen

Het team vastgoed beheert naast de grondexploitaties ook de voorraadgronden die (nog) geen onderdeel uitmaken van een gebiedsontwikkeling/grondexploitatie. Financiële mutaties in de grondexploitaties en de voorraadgronden zijn van invloed op de verliesvoorziening grondexploitaties en de reserve bouwgrondexploitatie.

Achtereenvolgens wordt in deze paragraaf ingegaan op:

- 7.3.1. Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties (incl. boekwaarde, winstneming en verliesvoorziening)
- 7.3.2. Materiële vaste activa en voorraad grond-hulpstoffen
- 7.3.3. Immateriële vaste activa
- 7.3.4. Faciliterend grondbeleid
- 7.3.5. Reserve bouwgrondexploitatie Grondbedrijf en meerjarenperspectief

7.3.1. Financiële stand van zaken lopende grondexploitaties

Voor ruimtelijke ontwikkelingen dient de financiële haalbaarheid te worden aangetoond. De omgevingsplannen worden daartoe financieel vertaald in grondexploitaties. Een grondexploitatie is een hulpmiddel bij de besluitvorming. Met een grondexploitatie kan men:

- De haalbaarheid (of juist de onhaalbaarheid) van een project aantonen;
- Aangeven hoe de financiële dekking wordt verzorgd;
- Een keuze tussen alternatieven onderbouwen;
- Afwegingen maken hoe een plangebied ingevuld zal worden, zoals de verhouding tussen de diverse opbrengstcategorieën: woningen in de sociale sector, woningen in de marktsector, kantoren etc.;
- Deze tijdens de uitvoeringsfase van de projecten als financieel sturingsmiddel laten dienen. Een risicoparagraaf maakt onderdeel uit van de grondexploitatie.

In 2025 verwachten we 13 lopende grondexploitaties te hebben. In de onderstaande tabel zijn deze grondexploitaties weergegeven. De onderstaande bedragen zijn gebaseerd op de per 1-1-2024 geactualiseerde grondexploitaties die in de raadsvergadering van juli 2024 zijn vastgesteld.

Tabel 1: Overzicht bouwgronden in exploitatie 2025

Verloop bouwgronden in exploitatie								Verschil	
		Looptijd tot en met:	Boekwaarde per 31-12-2023	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Verwacht resultaat per grondexploitatie obv herzieningen 2023*	Verwacht resultaat per grondexploitatie obv herzieningen 2024*	Verbetering	Verslechtering
nr	Omschrijving								
13	Het Onderdijs fase 3	2026	-1.236.065	2.117.081	947.191	127.237	1.715.672	1.588.435	
17	Beltweg	2025	13.814	51.927	72.468	16.275	6.727		-9.548
20	Sonnenbergkwartier	2027	1.849.315	1.724.055	1.942.747	-1.511.161	-1.630.623		-119.462
26	Wilsum - Thijsslocatie 2e fase	2026	-872.384	1.003.379	130.995	523.980	788.323	264.343	
29	Zalk	2026	3.921.638	2.897.142	2.408.953	-4.355.813	-4.409.827		-54.014
33	Zuideinde West 2e fase	2026	-190.051	583.304	393.254	385.455	373.137		-12.318
50	Bedrijventerrein N50	2025	-1.331.430	1.330.817		653.000	572.150		-80.850
55	Zuiderzeehaven	2025	6.138.246	610.409	6.748.656	317.000	347.800	30.800	
56	Koekoek	2029	8.093.440	3.014.179	5.430.556	-5.747.057	-5.677.063	69.994	
65	Oosterholt Noord	2025	458.214	445.694	904.299	0	0		
74	Station Gemeentelijk	2026	-870.127	1.165.748	295.942	398.000	321.400		-76.600
80	Stationskwartier Gezamenlijk	2025	-3.561.161	5.282.081	1.720.919	0	0		
87	Hanzewijk	2026	7.599.639	2.679.436	1.245.343	-8.811.336	-9.033.732		-222.396
	Totaal		20.013.090	22.905.252	22.241.323	-18.004.420	-16.626.036	1.953.572	-575.189
	Saldo							1.378.384	

*: Op basis van de nieuwe BBV notitie dienen negatieve grondexploitaties op eindwaarde gepresenteerd te worden. Voorheen presenteerden wij de negatieve grondexploitaties op basis van contante waarde zodat dit overeen kwam met de gevormde voorziening. Dit verklaart bij de negatieve grondexploitaties het verschil met het overzicht in de jaarrekening 2023.

*: Op basis van de nieuwe BBV notitie dienen negatieve grondexploitaties op eindwaarde gepresenteerd te worden. Voorheen presenteerden wij de negatieve grondexploitaties op basis van contante waarde zodat dit overeen kwam de gevormde voorziening. Dit verklaart bij de negatieve grondexploitaties het verschil met het overzicht in de jaarrekening 2023.

Toelichting op tabel 1

Boekwaarde per 31-12-2023

In de kolom 'Boekwaarde per 31-12-2023' staan de actuele boekwaarden van de verschillende grondexploitaties vermeld. Indien een grondexploitatie een negatieve boekwaarde heeft dan zijn er voor die grondexploitatie tot 31-12-2023 meer opbrengsten gerealiseerd dan kosten.

Verwachte resultaten

In bovenstaande tabel hebben we in de kolommen met het verwachte resultaat per grondexploitatie de uitkomsten van de herzieningen in 2023 afgezet tegen de uitkomsten van de herzieningen in 2024. Hiermee worden de afzonderlijke verbeteringen of verslechtingen per grondexploitatie in beeld gebracht naar aanleiding van de herzieningen van 2024.

Verbetering/ verslechtering

De afzonderlijke verbeteringen en verslechtingen zijn al in de raadsvergadering van juli 2024 behandeld vandaar dat we ze hier nog even op hoofdlijnen benoemen. In Onderdijs is er een verbetering door lagere kosten voor slopen en sanering. In Sonnenbergkwartier is een verslechting door een toename in de geprognosticeerde kosten voor voorbereiding en toezicht. De opgelopen vertragingen in de bestemmingsplanprocedure zijn hiervan de belangrijkste oorzaak.

In Wilsum en Spoorlanden komt de verbetering door lagere kosten voor bouwrijp maken. Voor Hanzewijk komt de verslechting door de verlenging van een jaar van deze grondexploitatie in verband met het doorschuiven van de werkzaamheden rondom de school en toekomstige aanpassingen binnen het openbaar gebied.

Negatieve grondexploitaties (voorzieningen)

Voor de negatieve grondexploitaties geldt dat het geraamde negatieve resultaat (zie tabel 1, kolommen 'verwacht resultaat') het te verwachten verlies op de einddatum betreft van de grondexploitatie. Bij een grondexploitatie die sluit met een negatief eindresultaat is de voorziening gelijk aan de netto contante waarde (NCW) van het negatieve eindresultaat. De disconteringsvoet voor de netto contante waarde is bij de laatste herziening per 1-1-2024 gesteld conform BBV-regelgeving op 2%. Voor deze negatieve resultaten zijn in het verleden al voorzieningen getroffen.

De voorzieningen van de negatieve grondexploitaties zijn per 31-12-2023 met € 300.670 toegenomen. Zie onderstaande tabel:

Tabel 2: Ontwikkeling voorzieningen

nr	Voorzieningen	Netto Contant per 01-01-2023	Resultaat obv Netto Contante Waarde	Netto Contant per 31-12-2023	Eindw aarde per 31-12-2023
20	Sonnenbergkw artier	1.388.705-	137.740-	1.506.445-	1.630.623-
29	Zalk	4.104.580-	50.904-	4.155.484-	4.409.827-
56	Koekoek	5.003.159-	37.909-	5.041.068-	5.677.063-
59	Spoorlanden (wordt in 2024 afgesloten)	2.353.518-	135.451	2.218.067-	2.262.429-
87	Hanzewijk	8.303.119-	209.568-	8.512.687-	9.033.732-
	Totaal	21.133.081-	300.670-	21.433.751-	23.013.674-

Ontwikkeling winstneming positieve grondexploitaties

Voor de positieve grondexploitaties uit tabel 1 geldt dat de geprognosticeerde winstneming veelal onderdeel uitmaakt van de uitkomst van de herziening zoals gepresenteerd in tabel 1. Vandaar dat we voor een goede analyse van de positieve grondexploitaties onderstaande tabel 3 presenteren.

Het geraamde positieve resultaat bij de grondexploitaties betreft de te verwachten winstnemingen op basis van de POC-methode (Percentage Of Completion). Bij de grondcomplexen dient er op grond van BBV-regelgeving winst te worden genomen naar rato van de voortgang van kosten en opbrengsten voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd. Er bestaat voldoende zekerheid om winst te nemen als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; en
- De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Tabel 3: Ontwikkeling winstneming positieve grondexploitaties

Ontwikkeling winstneming van de positieve grondexploitaties voor 2024 en verder							
nr	Omschrijving	Looptijd tot en met:	Totale winstneming over de gehele looptijd per grondexploitatie obv herzieningen 2023	Totale winstneming over de gehele looptijd per grondexploitatie obv herzieningen 2024	Hogere winst obv herziening 2024	Lagere winst obv herziening 2024	Nog te realiseren winst in 2024 en verder
13	Het Onderdijs fase 3	2026	127.237	1.715.672	1.588.435		66.172
26	Wilsum - Thijsslocatie 2e fase	2026	523.980	788.323	264.343		370.323
33	Zuideinde West 2e fase	2026	385.455	373.137		-12.318	291.187
50	Bedrijventerrein N50	2025	20.336.500	20.255.650		-80.850	588.500
55	Zuiderzeehaven	2025	1.313.731	1.344.531	30.800		333.000
74	Station Gemeentelijk	2026	2.209.300	2.132.700		-76.600	283.000
80	Stationskw artier Gezamenlijk	2025	1.283.500	1.283.500			0
	Totaal		26.179.703	27.893.513	1.883.578	-169.768	1.932.182
	Saldo				1.713.810		

Toelichting op tabel 3

Totale winstneming over de gehele looptijd

In de kolommen 'totale winstneming over de gehele looptijd per grondexploitaties' zijn per grondexploitatie alle winsten die in het verleden al gerealiseerd zijn en de nog te realiseren winsten opgenomen. Door de totale winstnemingen naar aanleiding van de herzieningen van 2023 te vergelijken met die van de herzieningen van 2024 worden de verschillen zichtbaar naar aanleidingen van de herzieningen 2024.

Hogere winst/ Lagere winst

De afzonderlijke verschillen zijn al in de raadsvergadering van juli 2024 behandeld maar ook nog in hoofdlijnen toegelicht bij de toelichting op tabel 1 van deze paragraaf.

Nog te realiseren winst

In de laatste kolom van tabel 3 zijn de nog te realiseren winsten voor 2024 en verder opgenomen. Deze positieve resultaten zorgen op termijn voor een aanvulling van de reserve bouwgrondexploitatie en zijn verwerkt in het meerjarenperspectief.

Ontwikkeling grondexploitatie Reeve 1 (VOF Reeve)

De grondexploitatie voor Reeve 1 is niet opgenomen in tabel 1 aangezien we deze grondexploitatie samen voeren met BPD en deze hebben ondergebracht in de VOF Reeve. De jaarrekening 2023 van VOF Reeve liet zien dat de verliesvoorziening als gevolg van de herziening van de grondexploitatie voor Reeve 1 in 2023 met € 30.260 is toegenomen. De totale verliesvoorziening voor Kampen als gevolg van het resultaat van de grondexploitatie komt hiermee uit op € 351.476. Dit is 50% het totaal, BPD voorziet de overige 50%.

Beheersmaatregelen lopende grondexploitaties

Om de geprognosticeerde saldi van de actuele grondexploitaties en mogelijke winstneming te realiseren zal de gemeente in de periode van 2023 tot en met 2032 circa 4.000 woningen realiseren en circa 6,2 hectare bedrijventerrein in ontwikkeling nemen. De woningbouw ontwikkelingen vinden veelal plaats in samenwerking met marktpartijen. Soms in een vorm van samenwerking en soms door gronduitgifte. Ter beheersing van de kansen en risico's worden jaarlijks de risico's geïnventariseerd van de lopende projecten en de voorraad gronden en van beheersmaatregelen voorzien. De risico's worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

7.3.2. Materiële vaste activa en voorraad grond- en hulpstoffen

De gemeente Kampen heeft naast de bouwgronden in exploitatie ook op diverse locaties grond in eigendom. Deze gronden zijn deels aan te merken als potentiële bouwgronden (materiële vaste activa) en deels als voorraad grond- en hulpstoffen (strategische voorraad). Zolang deze gronden niet zijn opgenomen in nieuwe planontwikkelingen moeten deze worden getaxeerd op verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. In totaal is dit circa 243 hectare.

7.3.3. Immateriële vaste activa

De gemeente Kampen maakt ook voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de voorbereidingskosten voor Reevedelta Oost en Reeve 2. Deze kosten worden tot het moment van de start van deze grondexploitaties geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Zodra de grondexploitaties in productie gaan worden de kosten die onder immateriële vaste activa zijn geactiveerd, ingebracht als boekwaarde van de betreffende grondexploitaties.

7.3.4. Faciliterend grondbeleid

Indien er sprake is van een faciliterende grondexploitatie zoals het geval is bij de Bakkerij dan worden de betreffende voorbereidingskosten door middel van een anterieure overeenkomst in rekening gebracht bij de ontwikkelende partij.

7.3.5. Reserve bouwgrondexploitatie en meerjarenperspectief

De reserve bouwgrondexploitatie is ingesteld om risico's en tegenvallers in de grondexploitaties en grondposities van het grondbedrijf op te vangen. De omvang van de reserve is de beschikbare weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor we geen sluitende beheersmaatregelen hebben getroffen, maar die wel van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van het grondbedrijf. Anders gezegd het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin het grondbedrijf in staat is zelf middelen vrij te maken om tegenvallers op te vangen, zonder dat wij het beleid hoeven aan te passen. De weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbare deel van de Reserve Bouwgrondexploitatie Grondbedrijf na alle stortingen en onttrekkingen op basis van raadsbesluiten. Indien de reserve bouwgrondexploitatie niet toereikend is dan kunnen de risico's ook worden opgevangen uit de algemene reserve van de gemeente. Een positief verschil tussen de reservepositie en de benodigde weerstandscapaciteit is de vrije ruimte en kan worden ingezet voor toekomstige gebiedsontwikkelingen.

We kwantificeren de risico's jaarlijks conform de nota grondbeleid 2024. Op basis van de risicoanalyses, hebben we het benodigde weerstandsvermogen berekend. We schatten in dat we voor de komende jaren een weerstandsvermogen nodig hebben van € 12,5 miljoen.

Het totaal benodigde weerstandsvermogen van € 12,5 miljoen is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

• <i>Risico lopende grondexploitaties</i>	€	5,00 miljoen
• <i>Risico VOF Reeve</i>	€	2,90 miljoen
• <i>Risico inschatting waardering gronden</i>	€	2,42 miljoen
• <i>Risico nabetaling gronden Reeve 2</i>	€	2,10 miljoen

Daarnaast is er vanaf 2026 ook een risico voor de aanlegkosten circa € 8,0 miljoen van de sluis voor Reeve meegenomen. Dit zijn de kosten die ten laste van de nog te activeren grondexploitatie Reeve 2 worden gebracht. Mocht tegen verwachtingen in de ontwikkeling van Reeve 2 niet doorgaan, dan is middels deze risicoreservering dit risico afgedekt. Zie tabel 4.

Ten opzichte van de stand in de jaarrekening van 2023 is het benodigde weerstandsvermogen niet veranderd. Er zijn ook een aantal risico's voor de toekomstige woningbouwontwikkeling. Hiervoor zijn enkele algemene risico's opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Voor de volledigheid hebben we deze risico's onder het kopje 'Algemene risico's' hieronder ook toegelicht.

Toelichting risico's (ter onderbouwing van het benodigde weerstandsvermogen)

- Voor de lopende grondexploitaties zijn we voor de risicobepaling uitgegaan van de geactualiseerde risicoanalyses bij de herzieningen van de grondexploitaties per 1-1-2024. Deze risicoanalyses zijn gebaseerd op algemene risico's en op specifieke project gerelateerde risico's. Algemene risico's zijn o.a. rente, inflatie en tijd, bij project specifieke risico's gaat het bijvoorbeeld om milieuschade of planschade. De algemene en specifieke risico's exclusief VOF Reeve zijn bepaald op € 5,0 miljoen. Voor de VOF Reeve is een bedrag van € 2,9 miljoen opgenomen.
- Jaarlijks laat de gemeente haar voorraad gronden taxeren. Voor de jaarrekening 2023 zijn deze gronden door een externe adviseur getaxeerd en deze taxaties zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat een aantal locaties ontwikkeld gaat worden waardoor aan deze gronden een hogere waarde is toegekend, waardoor de voorziening daarvan deels kan vrijvallen. Ondanks de actuele taxatie blijft er uiteraard nog onzekerheid qua fasering en uitvoering. Dit risico is bepaald op € 2,4 miljoen, c.q. 3 jaar rente over de boekwaarde van de materiële vaste activa en de immateriële vaste activa. Dit risico kan in de toekomst toenemen door bijvoorbeeld toename van de voorraad gronden. Onlangs is door de gemeente op diverse gronden een voorkeursrecht gevestigd die tot aankoop van gronden zou kunnen leiden.
- Als gevolg van een nabetalingsrisico voor gronden in Reeve 2 is er een risico opgenomen van € 2,15 miljoen. De nabetaling van de gronden Reeve 2 wordt veroorzaakt doordat er percelen van Reeve 2 in het exploitatiegebied Reeve 1 liggen, maar pas bebouwd mogen worden in de volgende fase Reeve 2. De percelen zijn echter nodig om Reeve 1 te kunnen bereiken. In de grondexploitatie Reeve 1 zijn deze gronden budgettair neutraal opgenomen met een nabetaling vanuit de nog op te starten grondexploitatie Reeve 2. Mocht de grondexploitatie Reeve 2 niet doorgaan of fors vertragen is er dus een risico dat deze nabetaling niet plaats vindt.
- De financiering van de sluis in Reeve wordt voor € 8,0 miljoen ten laste gebracht van de reserve bouwgrondexploitatie grondbedrijf en in 2026 als mogelijk risico opgenomen. Wij verwachten dat dit bedrag in 2026, opgehoogd met rente, kan terugvloeien naar de reserve vanuit de gebiedsontwikkeling Reeve 2. Mocht dit niet het geval zijn dan is daarvoor met ingang van het jaar 2026 een risico opgenomen van € 8,0 miljoen.

Algemene risico's

In het hierboven genoemde benodigde weerstandsvermogen van € 12,5 miljoen is geen rekening gehouden met de algemene risico's die met betrekking tot de toekomstige woningbouwontwikkeling zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, te weten:

1. Vertraging bouwproductie:

Een vertraging in de bouwproductie werkt in het algemeen kostenverhogend, omdat project- en programmakosten langer doorlopen dan gepland. Datzelfde geldt voor de rentekosten van gronden die de gemeente in bezit heeft, al dan niet samen met derden. We zien voor dit risico twee tegengestelde bewegingen. De meeste gemeentelijke grondexploitaties zitten in de afrondende fase, waardoor dit risico afneemt. Anderzijds zijn belangrijke grondexploitaties in voorbereiding en zien we daar juist dat de initiatieffase langer doorloopt en bovendien complexer is dan aanvankelijk gedacht. Het risico, dat dit niet volledig binnen de grondexploitaties kan worden opgevangen, neemt hier dus juist toe. Per saldo houden we het risico qua omvang vooralsnog op hetzelfde niveau als bij de jaarrekening 2023, namelijk € 2 miljoen, met een kans van optreden van 70 %.

2. Aanbestedingsrisico's en hoge inflatie

Daarnaast is in het risicoprofiel van de gemeenterekening gehouden met aanbestedingsrisico's en het risico op hoge inflatie. Dit risico heeft gedeeltelijk ook betrekking op de woningbouwprojecten. Het is in de begroting 2024 ook ingeschat op € 2 miljoen met een kans van optreden van 70 %. Het inflatierisico is inmiddels, mede door het rentebeleid van de centrale banken, veel beter onder controle. De inflatie is dan ook fors gedaald en in de projecten met een grondexploitatie wordt daar ook rekening mee gehouden. Dit risico kan dus ten opzichte van de jaarrekening 2023 verder worden verlaagd. We schatten het nu in op maximaal € 1 miljoen met een kans van optreden van 30%.

Daarnaast is er met het oog op de toekomstige woningbouwontwikkeling een risicoreservering aangehouden van € 7 miljoen. Als onderdeel van de nog vast te stellen grondexploitaties zal ook voor deze ontwikkeling nog een risicoprofiel worden opgesteld.

Meerjarenperspectief reserve bouwgrond

Het meerjarenperspectief van de reserve bouwgrond is ten opzichte van de jaarrekening 2023 licht verslechterd, zie tabel 4. Dit heeft te maken met de onttrekking van de interne kosten voor Reeve 1 tot het einde van de looptijd aan de reserve bouwgrond. Tot 2024 deze we dit 1 jaar vooruit. Daarnaast wordt er een hogere VPB last geprognosticeerd als gevolg van de hogere winst in 2023.

Tabel 4 Meerjarenperspectief reserve bouwgrond

Jaar	Programmabegroting 2025: Stand Reserve 31-12 (x € 1.000)	Jaarrekening 2023: Stand Reserve 31-12 (x € 1.000)	Vershil
2023	12.696	12.696	0
2024	7.906	8.660	-754
2025	6.991	7.529	-538
2026	14.798	15.378	-580
2027	14.124	14.778	-654
2028	14.010	14.814	-804
2029	14.046	14.850	-804
2030	13.971	14.775	-804
2031	13.896	14.700	-804
2032	13.821	14.625	-804

Meerjarenperspectief Reserve Bouwgrondexploitatie versus benodigde weerstandscapaciteit

In tabel 5 geven we inzicht in de verwachte stand van de reserve bouwgrondexploitatie in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit. Deze benodigde weerstandscapaciteit is dus exclusief de algemene risico's met betrekking tot de toekomstige woningbouwontwikkelingen zoals in Reevedelta. Deze algemene risico's worden namelijk afgedekt door de algemene reserve en niet door de reserve bouwgrondexploitatie.

Tabel 5 Verschil stand reserve met benodigd weerstandsvermogen

Jaar	Stand Reserve 31-12 (x € 1.000)	Benodigd weerstandscapaciteit 31-12 (x € 1.000)	Vershil (x € 1.000)
2023	12.696	12.470	226
2024	7.906	12.470	4.564-
2025	6.991	12.470	5.478-
2026	14.798	20.475	5.676-
2027	14.124	20.475	6.351-
2028	14.010	20.475	6.465-
2029	14.046	20.475	6.429-
2030	13.971	20.475	6.504-
2031	13.896	20.475	6.579-
2032	13.821	20.475	6.654-

Voor 2025 wordt een dekkingstekort verwacht van **€ 5,5 miljoen**. Een belangrijke oorzaak van het dekkingstekort zit in de benoemde risico's voor de Sluis Reeve (€ 8,0 miljoen) en het nabetalingsrisico Reeve 2 (€ 2,1 miljoen). Mocht de ontwikkeling van Reeve 2 volgens planning gerealiseerd gaan worden, dan vervalt per 2026 circa € 10 miljoen aan risico's.

In het meerjarenperspectief is rekening gehouden met een afdracht aan de algemene dienst van een € 0,5 miljoen per jaar voor de jaren 2025 tot en met 2027. Dit is de uitwerking van een bezuinigingsvoorstel uit het verleden.

De komende jaren is het geprognosticeerde verschil tussen de reserve bouwgrondexploitatie en de benodigde weerstandscapaciteit negatief. Dit betekent dat de reserve bouwgrondexploitatie onvoldoende middelen heeft om de potentiële risico's op te kunnen vangen. Met het oog op de ontwikkeling bij Reeve 2 waardoor in 2026 mogelijk € 10 miljoen aan risico's vervalt en de wetenschap dat niet alle risico's zich in een keer in volle omvang zullen voordoen accepteren wij op dit moment dit negatieve beeld. De algemene reserve van de gemeente dient zo nodig als achtervang voor een mogelijk tekort in de reserve bouwgrondexploitatie.

Paragraaf 8 Wet open overheid

Wet Open overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. Vanaf dat moment is de openbaarmaking op basis van een Woo-verzoek in werking getreden. De Woo regelt daarnaast de verplichting tot het actief openbaar maken van documenten.

Deze verplichting tot actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd. Vanaf november 2024 worden de eerste Woo-categorieën verplicht gesteld en vanaf medio 2025 volgen de overige categorieën.

In 2024 zijn we in Kampen gestart met het project 'Implementatie Woo'. Doelstelling van dit project is het implementeren van de actieve openbaarmaking van de Woo binnen de gemeente Kampen, zodanig dat we voldoen aan de wettelijke verplichtingen, we invulling geven aan onze ambities t.a.v. transparantie en openbaarheid en we uitvoering geven aan ons informatiebeleid; digitaal, efficiënt en veilig. De Woo-categorieën zijn geïnventariseerd in de organisatie zodat er een duidelijk beeld is gevormd wat er op ons af komt.

De eerste categorieën zijn momenteel al gepubliceerd. Hiermee lopen we voor op de wettelijke verplichting vanaf november 2024. In 2025 zal het project de processen voor actieve openbaarmaking verder voorbereiden in samenwerking met de betrokken afdelingen, zodat we blijven aansluiten op de landelijke implementatielijnen en -termijnen.

Bijlagen

Bijlage A Strategische opgave(n) opgenomen in begroting 2025-2028

Bijlage: A

Strategische opgaven in begroting opgenomen

Uitwerking strategische opgaven en financiën		FTE	Investeringsen				Lasten				Baten			
			2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
1	Versterken sociaal domein	1,00	-	-	-	-	-126	-	-	-	-	-	-	-
1	Formatie: Toezichthouder WMO	1,00					-96							
1	Accommodatiebeleid						-40							
2	Opgroeien in een kansrijke omgeving	0,00	-	-	-	-	-400	-	-	-	-	-	-	-
2	Versterking onderwijs						-300	-630	-650	-650				
2	Aframing budget jeugdhulp							630	650	650				
2	Wachtverzachter						-100			-				
3	Versterken gezonde en veerkrachtige samenleving	0,00	2.700	3.000	6.000	-	-636	-713	-563	-986	220	224	224	444
3	Bouw kleedkamers sportpark Den Uithoek		200					-11	-11	-11				
3	Vernieuwing sporthal Oosterholthoeve			3.000	6.000					-423				220
3	Exploitatie 1 nieuwe sporthal en 2 gymlokalen						-340	-340	-340	-340	220	220	220	220
3	Aanleg kunstgrasveld sportpark Broekerland		700				-	-62	-62	-62		2	2	2
3	Verplaatsing kunstgras hockeyvelden		1.800				-	-150	-150	-150		2	2	2
3	Oosterholthoeve: onderzoekbudget verplaatsing SPGU en verspreiding						-296	-150						
4	Vergroten bestaanszekerheid	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4														
5	Vergroten veiligheid	1,70	60	-	-	-	-157	-85	-85	-85	-	-	-	-
5	Formatie: Boa's (1 fte)	1,00					-65	-65	-65	-65				
5	1 auto Boa's		60					-10	-10	-10				
5	Uitwerking Boa's beleidsplan (uitrusting en opleiding)						-10	-10	-10	-10				
5	Formatie: zorgwoningen (0,2 fte)	0,20					-22							
5	Uitvoeringsgeld ondernijning						-10							
5	Formatie casusregie	0,50					-50							
6	Versterken inclusieve samenleving	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6														
7	Vitale cultuur	0,00	3.228	-	-	-	-130	-105	20	-	200	175	50	-
7	Werkbudget cultuur						-100	-100		-				
7	Werkbudget cultuur (Cultuurfonds Kampen) dekking MIK/KOF									-	100	100		
7	Terugkeer en onderkomen IJsselkogge		4.540											
7	Bijdrage terugkeer en onderkomen IJsselkogge		-1.312											
7	Talentontwikkeling VAKTOR						-17	-17						
7	Talentontwikkeling VAKTOR dekking uit cultuur)						17	17						
7	Startkapitaal exploitatie Bovenkerk						-100	-75	-50		100	75	50	
7	Ikonen museum						70	70	70					
8	Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen	0,00	12.841	2.103	6.585	-	-3.735	-75	-812	-557	2.545	24	24	24
8	Reevedelta: Voorbereidingskrediet Oost en West		900											
8	Sanering gronden Palland-Reevedelta oost						-1.250				1.250			
8	Fietsverbinding Europa-Allee		7.000						-310					
8	Fietstunnel Europa-Allee subsidie BDO		-2.000											
8	Onderzoek en plankosten investeringsagenda		1.000											
8	Voorbereiding en begeleiding woningbouwprojecten		405				-125			-	125			
8	Woonwagens Schansdijk		4.090				-75	-241	-244	-247		24	24	24
8	Subsidie woonwagens Schansdijk		-204											
8	Bakkerij- uitplaatsing hondenvereniging						-65			-				
8	Versnellen sociale woningbouw (flexwonen)						-1.170			-				
8	Versnellen sociale woningbouw (flexwonen) Bestemmingsreserve									-	750			
8	Versnellen sociale woningbouw (flexwoningen) RHA-subsidie									-	420			
8	Fonds bestemmingsreserve aanjagen woningbouw						-1.000			-				
8	Aanjaagbudget woningbouw (niet meer nodig)						250	250	250	250				
8	Scholenbouw Reevedelta West 1: tijdelijke huisvesting 2 scholen			2.103						-151				
8	Vervangende nieuwbouw VSO		400		6.585					-328				
8	Aframen boekwaarde Hoefblad 9								-425	-				
8	ISK Almere college aanpassen schoolgebouw		750					-18	-18	-17				
8	Ichthus college aanpassen spelsaal t.b.v. bewegingsonderwijs BO		250					-54	-53	-52				
8	Centraliseren onderwijs aan nieuwkomers		250					-12	-12	-12				
8	Gebiedsontwikkeling Hagenbroek						-100			-				
8	Extra kosten Reevedelta						-200							
9	Werken aan toekomstig bestendige en duurzame economie	2,50	-	-	-	-	-261	-463	-363	-288	-	-	-	-
9	Ontwikkelen van nieuwe werklocaties						-100	-100		-				
9	Formatie: programmamanager 50% binnenstad	0,50						-80	-80	-80				
9	: strategisch beleidsmedewerker economie (1fte)	1,00						-122	-122	-122				
9	programmasecretaris economie	1,00					-86	-86	-86	-86				
9	Budget programma economie						-75	-75	-75	-				
9	Perspectief moderne bedrijvigheid						pm	pm	pm	pm				
10	Werken aan een bereikbare stad	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10														
11	Toekomstbestendige en vitale stad	1,00	2.922	270	-	-	-305	-278	-132	-213	50	50	50	50
11	Werkbudget programma Binnenstad						-50	-50	-50	-50	50	50	50	50
11	Parkeervoorziening Binnenstad		60											
11	Voorbereidingskosten parkeervoorziening Flevoweg/Hertenkamp							-60	-60	-				
11	Stallingsmogelijkheden fietsen bestaande magneten						-50			-				
11	Realisatie dynamisch verwijssysteem magneten		300					-37	-36	-35				
11	Exploitatie dynamische verwijssystemen							-30	-30	-30				
11	Monitoring en evaluatie						-25			-				
11	Verbeteren looproutes							-50		-				
11	Formatie: Capaciteit handhaving t.b.v. parkeren (1 fte)	1,00					-65	-65	-65	-65				
11	Communicatie en gedragsbeïnvloeding						-15	-10		-				
11	Stallingsmogelijkheden fietsen binnenstad uitbreidingen						-50	-50		-				
11	Stallingsmogelijkheden fietsen binnenstad verbeteren exploitatie						-50	-50		-				
11	Herinrichting Kennedylaan			270					-15	-15				
11	Herijking uitvoeringsprogramma Transitie en transformatie binnenstad		5.087					124	124	-18				
11	Herijking uitvoeringsprogramma Transitie en transformatie binnenstad		-2.525											
12	Versnellen verduurzaming	0,00	-	-	-	-	-320	-200	-100	-100	320	200	100	100
12	Communicatieplan warmtetransitie						-60				60			
12	Lokaal energiebedrijf						-200	-200	-100	-100	200	200	100	100
12	uitvoering regeling groene leges						-60				60			

Bijlage: A

Strategische opgaven in begroting opgenomen

Uitwerking strategische opgaven en financiën		FTE	Investerings				Lasten				Baten			
			2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
13	Toekomstbestendige natuurlijke omgeving	0,00	-	-	-	-	-59	-62	-102	-	59	62	102	-
13	Biodiversiteit Natuurlijk bermbeheer						-200	-200	-200	-200				
13	Biodiversiteit Natuurlijk bermbeheer						200	200	200	200				
13	Klimaatadaptie- afkoppelplan IJsselmuiden lasten en baten						-14	-42	-102	-	14	42	102	-
13	Klimaatadaptie- Zoddepark						-25	-	-	-	25			
13	Klimaatadaptie- Molenplein Zalk						-20	-	-	-				
13	Klimaatadaptie- Molenplein Zalk (uit structureel budget)						20							
13	SLA lasten						-20	-20			20	20		
14	Het fundament	0,00	770	-	-	-	-248	-180	-180	-110	-	-	-	-
14	Vernieuwing stadhuis		770											
14	Kampen 800 jaar						-58							
14	Kampen 80 jaar bevrijd						-10							
14	Raadsbudget incidenteel en structureel tbv Iconenmuseum						-70	-70	-70					
14	Toekomstbestendige griffie						-110	-110	-110	-110				
Eindtotaal		6,20	22.521	5.373	12.585	-	-6.377	-2.161	-2.317	-2.339	3.394	735	550	618

Bijlage B Strategische opgave(n) niet opgenomen in begroting 2025-2028

Bijlage: B

Strategische opgaven (niet in begroting opgenomen)

Uitwerking strategische opgaven en financiën		FTE	Investerings				Lasten				Baten			
			2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
1	Versterken sociaal domein	1,00	-	-	-	-	-	-86	-86	-86	-	-	-	-
1	Formatie: Toezichthouder WMO	1,00						-86	-86	-86				
2	Opgroeien in een kansrijke omgeving	1,00	-	-	-	-	-68	-68	-68	-68	-	-	-	-
2	Uitbreiding secretariaat C.J.G.	1,00						-68	-68	-68				
3	Versterken gezonde en veerkrachtige samenleving		-	-	700	-	-30	-25	-20	-77	-	-	-	2
3	Vernieuwing sporthal Oosterholthoeve													
3	Aanleg kunstgrasveld sportpark Den Uithoek				700		-	-	-	-62				2
3	Ingroeisubsidie Volleybalvereniging Reflex						-30	-25	-20	-15				
4	Vergroten bestaanszekerheid	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Vergroten veiligheid	3,20	60	-	-	-	-255	-337	-337	-337	-	-	-	-
5	Formatie: Boa's (1 fte)	1,00					-65	-65	-65	-65				
5	1 auto Boa's		60					-10	-10	-10				
5	Uitwerking Boa's beleidsplan (uitrusting en opleiding)						-10	-10	-10	-10				
5	Uitvoeringsgeld ondernijning						-25	-25	-25	-25				
5	Formatie: casusregie (1 fte)	1,00					-96	-96	-96	-96				
5	Implementatie AVE-methode casusregie	1,00					-59	-109	-109	-109				
5	Formatie: zorgwoningen (0,2 fte)	0,20						-22	-22	-22				
6	Versterken inclusieve samenleving	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	Vitale cultuur	0,50	-	-	-	-	-70	-70	-45	-45	-	-	-	-
7	Ontwikkeling lokale omroep						pm	pm	pm	pm				
7	Ontwikkeling bibliotheek Kampen						pm	pm	pm	pm				
7	Terugkeer IJsselkogge													
7	Onderkomen IJsselkogge													
7	Structurele bijdrage Exploitatie Bovenkerk						pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
7	Cultuurnota 2025-2029						-25	-25	-	-				
7	Archeologisch depothouder	0,50					-45	-45	-45	-45				
8	Bouwen aan toekomstige wijken, dorpen en kernen	1,00	430	-	6.726	-	-159	-189	-140	-401	-	-	-	-
8	voorbereiding permanente huisvesting				800									
8	1. Inrichting ruimte voor buitengymnastiek		350					-24	-25	-24				
8	2. vergoeding voor gebruik perceel grond voor tijd. Huisv.										pm	pm	pm	pm
8	Nieuwbouw 2 scholen permanent (uitbreiding inrichting)		80					-6	-6	-6				
8	Scholenbouw Reevedelta Oost													
8	Grondaankoop school													
8	Sporthal op sportcampus				5.258					-247				
8	Grondaankoop sporthal				668					-15				
8	Formatie : wonen zorg (1 fte)	1,00					-109	-109	-109	-109				
8	Opstellen wijk/kernprofielen						-50	-50		-				
9	Werken aan toekomstig bestendige en duurzame economie	0,00	1.319	300	-	-	-	-102	-122	-120	-	-	-	-
9	Ontwikkelingsfonds transitie MK						pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
9	Aanleg aanmeerlocaties			300					-22	-21				
9	aanleggen langparkeerplaats en ambtelijke inzet		983					-61	-60	-59				
9	Aanleggen E-oplaadfaciliteit		336					-41	-40	-40				
10	Werken aan een bereikbare stad	0,00	1.430	1.231	1.250	-	-30	-81	-166	-245	-	-	-	-
10	Fietstraat Beukenweg Kampen		40	281					-20	-19				
10	Haalbaarheidsonderzoek fietspad Zalk						-30			-				
10	N760 bijdrage aanpak veiligheid kruispunten									-				
10	Herinrichting voorplein en busperons Kampen		1.300					-81	-80	-78				
10	Herinrichting IJsseldijk (bs) en Sablonierkade			75	1.250					-82				
10	Optimalisatie verkeersveiligheid traject Molenbrug						-			-				
10	Parkeervoorziening en kunstgrasveld VV Go Ahead Kampen		90	875					-66	-66				
11	Toekomstbestendige en vitale stad	0,00	-	-	-	-	-165	-	-482	-827	-	-	-	-
11	Parkeervoorziening Binnenstad								-482	-827				
11	Onderzoeksopgave Burgel						-165			-				
12	Versnellen verduurzaming	0,00	-	-	5.500	5.500	-	-60	-60	-456	-	-	-	-
12	uitvoering regeling groene leges							-60	-60	-60				
12	Verduurzamingsvermeller 4e tranche				5.500					-396				
12	Verduurzamingsvermeller 5e tranche					5.500								
13	Toekomstbestendige natuurlijke omgeving	0,00	-	-	-	-	-5	-45	-30	-	-	-	-	-
13	Programma bodem en ondergrond						-5	-45	-30	-				
14	Het fundament	2,50	-	-	-	-	-713	-865	-1.508	-333	300	200	-	-
14	Kampen 800 jaar							-252	-1.190	-40				
14	Zelfbewust Kampen Public Affairs & Lobby Agenda						-25	-25	-25	-				
14	Zelfbewust Kampen Regiodeal						-300	-200		-	300	200		
14	Zelfbewust Kampen OOC						-25	-25		-				
14	Visie en doorontwikkeling dienstverlening													
14	Versterken financieel strategisch vermogen	1,00					-130	-130	-130	-130				
14	Juridisch databank						-70	-70						
14	Versterken organisatie m.b.t. verbonden partijen	1,50					-163	-163	-163	-163				
	Eindtotaal	9,20	3.239	1.531	14.176	5.500	-1.495	-1.928	-3.064	-2.995	300	200	-	2

Bijlage C Beleidsindicatoren/kengetallen

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Gemeenten nemen een uniforme basisset beleidsindicatoren op in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsubkeringen en nieuwbouwwoningen. Zo kunt u zich een helder beeld vormen van de beleidsresultaten van de gemeente.

Sport, cultuur en recreatie

Niet-sporters

53,1%
Kampen

46,4%
Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Sociaal domein

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

704,2
Kampen

836,6
Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Volksgezondheid en Milieu

Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner

CBS | 2022

Jongeren met een delict voor de rechter

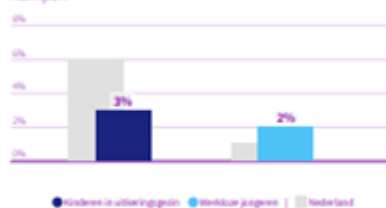
1%
Kampen

1%
Nederland

CBS | 2022

Achterstand onder jeugd

Kampen

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

37,6%
Kampen

41,3%
Nederland

bevolking | 2022

Netto arbeidsparticipatie

76,4%
Kampen

73,1%
Nederland

CBS | 2022

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Gemiddelde WOZ-waarde x €1.000

CBS | 2020 - 2024

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

CBS | 2022

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

9,4
Kampen

9,1
Nederland

BAGWAF | 2022

Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

133,2
Kampen

191,5
Nederland

CBS | 2022

Formatie

Aantal Fte (toegestane formatie) per 1.000 inwoners	
Aantal Fte (toegestane formatie)	487
Aantal inwoners	55.591
Aantal per 1000 inwoners	8,8

Bezetting

Aantal Fte (werkelijke formatie) per 1.000 inwoners	
Aantal Fte (werkelijke formatie)	471
Aantal inwoners	55.591
Aantal per 1000 inwoners	8,5

Apparaatskosten

Kosten per inwoner:	
Apparaatskosten	€ 48.515.617
Aantal inwoners	55.591
Aantal per inwoners	€ 873

Externe inhuur

Kosten inhuur externen als % van (totale loonsom + kosten inhuur externen):	
Totale kosten inhuur	€ 5.554.812
Totale loonsom	€ 44.985.880
Totale kosten inhuur	€ 5.554.812
	€ 50.540.692
Kosten inhuur externen als % van (totale loonsom + kosten inhuur externen)	11,0%

Bijlage D Specificatie van reserves en voorzieningen

Naam reserve (bedrag in €)	Saldo per 1-1-2025	Mutaties	Saldo per 31-12-2025	Mutaties	Saldo per 31-12-2026	Mutaties	Saldo per 31-12-2027	Mutaties	Saldo per 31-12-2028
Algemene reserves									
Algemene reserve	40.331.311	2.405.112-	37.926.199	-	37.926.199	-	37.926.199	-	37.926.199
Saldo jaarresultaat	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal van de algemene reserves	40.331.311	2.405.112-	37.926.199	-	37.926.199	-	37.926.199	-	37.926.199
Bestemmingsreserves									
Reserve nieuwe investeringen en ambities	7.600.129	-	7.600.129	-	7.600.129	-	7.600.129	-	7.600.129
Reserve groot onderhoud zwembaden	322.494	-	322.494	-	322.494	-	322.494	-	322.494
Reserve stedelijke vernieuwing 2002	37.513	-	37.513	-	37.513	-	37.513	-	37.513
Reserve bouwgrondexploitatie	7.902.765	791.144-	7.111.621	7.930.044	15.041.665	678.818-	14.362.847	118.635-	14.244.212
Reserve groot onderhoud gebouwen	1.181.785	4.538	1.186.323	4.538	1.190.861	4.538	1.195.399	4.538	1.199.937
Reserve onderhoud buitenhaven	68.239	-	68.239	29.000-	39.239	-	39.239	-	39.239
Reserve Prestatieafspraken Wonen	100.467	-	100.467	-	100.467	-	100.467	-	100.467
Reserve ILG 2007-2013	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve groot onderhoud havens	221.674	85.318	306.992	85.318	392.310	85.318	477.628	85.318	562.946
Reserve Sparen compensatie-uren adv	36.427	-	36.427	-	36.427	-	36.427	-	36.427
Reserve Restantbudget BLS	94.988	-	94.988	-	94.988	-	94.988	-	94.988
Reserve duurzame activiteiten	179.422	-	179.422	-	179.422	-	179.422	-	179.422
Reserve groot onderhoud civiele kunstwerken	3.257.435	508.000	3.765.435	508.000	4.273.435	508.000	4.781.435	508.000	5.289.435
Reserve begraafplaatsen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve cofinancieringsfonds ZKN 2040	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve aanpak Ontheemden	12.319.792	136.077	12.319.792	-	12.319.792	-	12.319.792	-	12.319.792
BestemmingsReserve Sociale woningbouw	500.000	500.000-	-	-	-	-	-	-	-
BestemmingsReserve maatsch. Opvang huisvestingsc	630.911	30.911-	600.000	200.000-	400.000	200.000-	200.000	200.000-	-
BestemmingsReserve maatschappelijk investeringspr	4.650.000	400.000-	4.250.000	375.000-	3.875.000	150.000-	3.725.000	100.000-	3.625.000
Reserve groot onderhoud brandweerkazerne Kampen	270.500	50.000	320.500	50.000	370.500	50.000	420.500	50.000	470.500
Reserve Sociaal Domein	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening SSV Op de Korrel	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve over te hevelen jaargebonden budgetten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reserve parkeergelegenheden	48.437	-	48.437	-	48.437	-	48.437	-	48.437
Reserve kapitaallasten investeringen economisch nut	7.000-	7.000-	14.000-	7.000-	21.000-	7.000-	28.000-	7.000-	35.000-
Reserve kapitaallasten sluis en bruggen Reeve	7.470.428	206.676	7.677.104	7.798.258-	12.154-	-	12.154-	-	12.154-
Bestemmingsreserve aanjagen Woningbouw	-	1.000.000	1.000.000	-	1.000.000	-	1.000.000	-	1.000.000
Reserve verbreding sluizen Kornwerderzand	250.000	-	250.000	-	250.000	-	250.000	-	250.000
Totaal van de bestemmingsreserves	45.769.328	1.492.554	47.261.882	168.642	47.430.524	387.962-	47.042.562	222.221	47.264.783
Totaal eigen vermogen	86.100.639	912.558-	85.188.081	168.642	85.356.723	387.962-	84.968.761	222.221	85.190.982

Naam voorziening (bedrag in €)	Saldo per 1-1-2025	Mutaties	Saldo per 31-12-2025	Mutaties	Saldo per 31-12-2026	Mutaties	Saldo per 31-12-2027	Mutaties	Saldo per 31-12-2028
Voorzieningen									
Voorziening ophalen huisvuil	561435,44	561435-	0	-	0	-	0	-	0
Voorziening rio leringswerken	1140.471	833.842-	306.629	126.882-	179.747	65.497-	114.250	114.250-	0
Voorziening afkoopsom men onderho ud graven	2.792.170	62.253	2.854.423	85.253	2.939.676	85.253	3.024.929	85.253	3.110.182
Stadsvernieuwing WSDV/VROM	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening FLO veiligheidsregio IJsselland	607.785	-	607.785	-	607.785	-	607.785	-	607.785
Voorziening sociaal plan zwembad	355.643	-	355.643	-	355.643	-	355.643	-	355.643
Voorziening schadeclaim parkeergarage Buitenhaven	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Voorziening wachtgelden en pensioenen wethouders	5.879.081	520.000	6.399.081	520.000	6.919.081	520.000	7.439.081	520.000	7.959.081
Voorziening spaarverlof	187.297	-	187.297	-	187.297	-	187.297	-	187.297
Voorziening WW plicht	224.273	-	224.273	-	224.273	-	224.273	-	224.273
Voorziening sociaal statuut stadsziekenhuis	2.276	-	2.276	-	2.276	-	2.276	-	2.276
Voorziening VOF Reeve	351477	-	351477	-	351477	-	351477	-	351477
voorziening bijdrage bedrijfspand IM pact	2.791.342	175.766-	2.615.576	263.126-	2.352.450	263.126-	2.089.324	263.126-	1.826.198
Voorziening dubieuze debiteuren	161418	-	161418	-	161418	-	161418	-	161418
Voorziening dubieuze debiteuren soza	1164.781	-	1164.781	-	1164.781	-	1164.781	-	1164.781
Totaal van de voorzieningen	16.219.450	988.790-	15.230.660	215.245	15.445.905	276.630	15.722.535	227.877	15.950.412
Totaal generaal	102.320.089	1.901.348-	100.418.741	383.887	100.802.628	111.332-	100.691.296	450.098	101.141.394

Bijlage E Overzicht EMU-saldo

Omschrijving	2024	2025	2026
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2024, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2025	Volgens meerjarenraming in begroting 2025
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-162	-936	-6.784
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	31.710	27.652	23.646
3. Mutatie voorzieningen	-501	3.886	215
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	2.069	2.672	-1.379
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-33.902	-27.374	-28.836

Bijlage F Overzicht investeringen

Vast te stellen investeringskredieten 2025

Omschrijving Investeringskrediet	Begroot 2025
Bouw kleedkamers sportpark Den Uithoek	200.000
Aanleg kunstgrasveld sportpark Broekerland	700.000
Verplaatsing kunstgras hockeyvelden	1.800.000
Auto Boa's	60.000
Reevedelta: Voorbereidingskrediet Oost en West	900.000
Fietsverbinding Europa-Allee	7.000.000
Onderzoek en plankosten investeringsagenda	1.000.000
Voorbereiding en begeleiding woningbouwprojecten	405.000
Woonwagens Schansdijk	4.090.000
Vervangende nieuwbouw VSO	400.000
ISK Almere college aanpassen schoolgebouw	750.000
Ichtuscollege aanpassen spelzaal t.b.v. bewegingsonderwijs BO	250.000
Centraliseren onderwijs aan nieuwkomers	250.000
Parkeervoorziening Binnenstad	60.000
Realisatie dynamisch verwijssysteem magneten	300.000
Herijking uitvoeringsprogramma Transitie en transformatie binnenstad	5.087.000
Vernieuwing stadhuis	770.000
Rehabilitatie wegen 2025	2.185.042
Vervangingsinvesteringen Stadsgehoorzaal	890.000
Bijramen investeringskredieten 2025	178.960
Vier combitoestellen	100.000
Toplaag kunstgrasveld 2025	70.000
vervangen pasteizers	220.000
Vervangingsinvesteringen afval/riolering	1.295.000
Aankoop gronden ikv grondexploitatie	5.000.000
Terugkeer en onderkomen IJsselkogge	4.540.274
Totaal Investeringskredieten 2025	38.501.276

Investeringskredieten meerjarenraming 2026 - 2028

Omschrijving investeringskrediet	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Vernieuwingspoorthal Oosterholthoeve	3.000.000	6.000.000	-
Terugkeer IJsselkogge		945.000	-
Onderkomen IJsselkogge		1.000.000	-
Scholenbouw Reevedelta West 1: tijdelijke huisvesting 2 scholen	2.103.000	-	-
Vervangende nieuwbouw VSO	-	6.585.000	-
Herinrichting Kennedylaan	270.000	-	-
Rehabilitatie wegen	1.362.382	710.844	95.000
Vervangingsinvesteringen Stadsgehoorzaal	320.000	120.000	
Investeringen sport			410.000
Toplaag kunstgrasvelden	70.000	70.000	70.000
Vervangingsinvesteringen afval/riolering	1.353.000	936.000	759.000
Totaal investeringskredieten 2025	8.478.382	16.366.844	1.334.000

Bijlage G Strategische Investeringsagenda

De bedragen in onderstaand overzicht zijn niet verwerkt in deze begroting.

Strategische Investeringsagenda

Omschrijving investering	2026	2027	2028	2029-2039
Renovatie stadhuis	8.000.000	8.000.000		
Parekeervoorzieningen binnenstad	12.000.000			
Verduurzamingsversneller 6e tranche				5.500.000
Integraal huisvestingsplan Onderwijshuisvesting			11.498.000	94.698.000
Transitiefonds economie	uitwerking en bedrag nog niet bekend			
Woningbouw ontwikkelingen	bedrag nog niet bekend			
Gebiedsontwikkeling Reevedelta	bedrag nog niet bekend			
Totaal (voorlopige) investeringen	20.000.000	8.000.000	11.498.000	100.198.000

Bijlage H Overzicht programma's en taakvelden

0. Bestuur en ondersteuning

- 0.1 Bestuur
- 0.2 Burgerzaken
- 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

- 2.1 Verkeer en vervoer
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Recreatieve havens
- 2.4 Economische havens en waterwegen
- 2.5 Openbaar vervoer

4. Onderwijs

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

6. Sociaal domein

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 WSW en beschut werk
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- 6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)
- 6.71b Begeleiding (WMO)
- 6.71c Dagbesteding (WMO)
- 6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)
- 6.72a Jeugdhulp begeleiding
- 6.72b Jeugdhulp behandeling
- 6.72c Jeugdhulp dagbesteding
- 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig
- 6.73a Pleegzorg
- 6.73b Gezinsgericht
- 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig
- 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
- 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
- 6.74c Gesloten plaatsing
- 6.81a Beschermd wonen (WMO)
- 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
- 6.82a Jeugdbescherming
- 6.82b Jeugdreclassering

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- 8.3 Wonen en bouwen

10. Overhead

- 0.4 Overhead

12. Reserves

- 0.10 Mutaties reserves

1. Veiligheid

- 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

3. Economie

- 3.1 Economische ontwikkeling
- 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- 3.4 Economische promotie

5. Sport, cultuur en recreatie

- 5.1 Sportbeleid en activering
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Media
- 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

7. Volksgezondheid en milieu

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afval
- 7.4 Milieubeheer
- 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

9. Algemene dekkingsmiddelen

- 0.5 Treasury
- 0.61 OZB woningen
- 0.62 OZB niet-woningen
- 0.63 Parkeerbelasting
- 0.64 Belastingen overig
- 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- 0.8 Overige baten en lasten

11. Vennootschapsbelasting

- 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

13. Resultaat baten en lasten (alleen voor Jaarstukken)

- 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten